

Justitsministeriets
FORSKNINGSKONTOR

Anmeldelsestilbøjelighed i sager om vold og seksualforbrydelser

En undersøgelse af omfanget af og årsager til at borgere undlader at
anmelde kriminalitet

JUSTITSMINISTERIET

Resumé

Denne rapport omhandler en undersøgelse af *omfanget af og årsager til*, at borgere undlader at anmelde kriminalitet, herunder vold, psykisk vold, voldtægt og øvrige seksuelle krænkelse. Baggrunden for undersøgelsen er ”Aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023”, hvor det fremgår af aftaleteksten (s. 5), at der i aftaleperioden skal gennemføres en sådan undersøgelse. Det fremgår endvidere af aftaleteksten, at undersøgelsen blandt andet skal afdække anmeldelsestilbøjeligheden blandt ofre for partnervold og unge ofre. Yderligere er det efterfølgende valgt, at undersøgelsen så vidt muligt også skal afdække, hvorvidt henholdsvis frygt for grupperinger af unge kriminelle og bander samt negativ social kontrol udgør årsager til at undlade at anmelde kriminalitet.

Undersøgelsen er baseret på oplysninger fra de årlige offerundersøgelser i 2019-2021 samt på interviews med medarbejdere fra politiet, herunder hovedsageligt personer fra de specialiserede teams i politikredsene, der skal håndtere sager om vold i nære relationer, voldtægt, stalking og æresrelaterede forbrydelser.

I de årlige offerundersøgelser opgøres befolkningens udsathed for kriminalitet ved at undersøge, hvor mange af respondenterne der angiver, at de har været udsat for de nævnte former for kriminalitet. Det er i den forbindelse vigtigt at nævne, at det er befolkningens *oplevelse* af forskellige hændelser, der undersøges, og at disse hændelser ikke nødvendigvis er i overensstemmelse med den juridiske afgrænsning af kriminalitet.

Anmeldelsestilbøjelighed

I offerundersøgelserne angiver de respondenter, der har oplevet at have været udsat for kriminalitet, om de selv har anmeldt hændelsen til politiet, eller om politiet har fået kendskab til forholdet på anden vis.

- For ofre, der oplever at have været udsat for *vold*, angiver 32 pct., at de selv har anmeldt hændelsen til politiet, mens den tilsvarende andel er 23 pct. for ofre for partnervold og 27 pct. for unge ofre for vold (dvs. unge på 16 til 24 år).
- For ofre, der oplever at have været udsat for *psykisk vold*, angiver 9 pct., at de selv har anmeldt hændelsen til politiet, mens den tilsvarende andel er 5 pct. for ofre for psykisk vold begået af en partner og 8 pct. for unge ofre for psykisk vold.
- For ofre, der oplever at have været udsat for *voldtægt eller forsøg herpå*, angiver 16 pct., at de selv har anmeldt hændelsen til politiet, mens den tilsvarende andel er 8 pct. for ofre for voldtægt eller forsøg herpå begået af en partner og 15 pct. for unge ofre for voldtægt eller forsøg herpå.
- For ofre, der oplever at have været udsat for *øvrige seksuelle krænkelse*, angiver 5 pct., at de selv har anmeldt hændelsen til politiet, mens den tilsvarende andel er

omtrent¹ 6 pct. for øvrige seksuelle krænkelser begået af en partner og 5 pct. for unge ofre for øvrige seksuelle krænkelser.

Som nævnt kan hændelserne være nået til politiets kendskab på anden vis, end ved at ofrene selv har anmeldt det, de har været udsat for. Samlet set angiver 45 pct. af ofrene for vold, 14 pct. af ofrene for psykisk vold, 18 pct. af ofrene for voldtægt og 8 pct. af ofrene for øvrige seksuelle krænkelser, at forholdet er anmeldt af offeret selv eller kommet til politiets kendskab på anden vis.

Anmeldelsestilbøjeligheden er uanset kriminalitetens art afhængig af, hvor alvorlig offeret har oplevet hændelsen: Jo mere alvorlig, desto større tilbøjelighed til at indgive en politianmeldelse. For ofre for vold ses en lavere anmeldelsestilbøjelighed blandt de unge (16-24-årige) end blandt de lidt ældre (25-39-årige), og blandt personer, der angiver at have været udsat for vold mere end én gang inden for de seneste 12 måneder. For ofre for psykisk vold ses en lavere anmeldelsestilbøjelighed blandt personer, som har været udsat for psykisk vold begået af en partner eller af et (andet) familiemedlem, end hvis den psykiske vold er begået af en (tidligere) ven/kammerat. For ofre for voldtægt eller forsøg herpå ses anmeldelsestilbøjeligheden at være lavere blandt 16-24-årige og 25-39-årige end blandt ældre, blandt ofre, der kender gerningspersonen, og hvis voldtægten eller forsøget herpå er foregået i en privat bolig, end hvis hændelsen er foregået på et offentligt tilgængeligt sted eller et ”andet” sted.

Årsager til ikke at anmelde til politiet

Vold:

I offerundersøgelserne er nogle af de årsager, der ofte angives som grund til ikke at politianmelde vold, at anmeldelse ikke fører til noget (21 pct.), herunder blandt andet ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget”, at hændelsen ikke er alvorlig nok (14 pct.), eller at det ikke er vigtigt/irrelevant/ingen grund til det [at anmelde] (11 pct.). En af de hyppigst forekommende årsager til ikke at anmelde partnervold er ligeledes, at ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget”. Denne opgørelse er dog baseret på et relativt spinkelt materiale, og resultatet skal derfor tolkes med forsigtighed. Blandt de unge ofre for vold er ”ikke alvorligt nok”, ”ikke vigtigt/irrelevant/ingen grund til det” og ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget” også nogle af de ofte nævnte årsager til at undlade anmeldelse.

I interviewene fremhæver medarbejderne fra politikredsene følgende årsager til, at nogle ofre for vold undlader at anmelde det, de har været udsat for: Offeret er bange for at eskalere en konflikt/frygter for repressalier, offeret tror ikke, at myndighederne, herunder politiet, kan eller vil gøre noget, manglende beviser, offeret anser vold som en arbejdsrelateret risiko, hensynet til gerningspersonen, offeret har ikke overskud/ressourcer til at anmelde, samt processen omkring det at anmelde virker uoverskuelig.

¹ Denne andel er behæftet med usikkerhed, da antallet af personer, der har været udsat for øvrige seksuelle krænkelser begået af en partner, er stærkt begrænset.

I forhold til voldsofre med anden etnisk herkomst nævnes det, at nogle undlader at anmelde forholdet, fordi de er bekymrede for deres opholdsgrundlag og/eller mangler viden om det danske system og de danske myndigheder.

Specifikt i relation til partnervold nævner interviewpersonerne, at nogle ofre undlader at anmelde, fordi de negligerer volden, eller fordi volden er blevet normaliseret for dem, på grund af fælles børn, eller fordi de stadig holder af eller er i et forhold med gerningspersonen.

Psykisk vold:

I offerundersøgelserne er nogle af de årsager, der ofte angives som grund til ikke at politianmelde psykisk vold, at offeret ikke tror, at anmeldelse vil føre til noget (19 pct.), herunder blandt andet ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget”, at offeret håndterede hændelsen selv/håndterede hændelsen på anden vis (12 pct.) og usikkerhed om hændelsens ulovlighed (11 pct.). For psykisk vold er der desuden relativt mange, der ikke ønsker at besvare spørgsmålet om, hvorfor de ikke har anmeldt den vold, de har været udsat for. Et tilsvarende billede ses blandt ofre for psykisk vold begået af en partner samt unge ofre for psykisk vold.

I interviewene fremhæver medarbejderne fra politikredsene følgende årsager til, at nogle ofre for psykisk vold undlader at anmelde det, de har været udsat for: manglende beviser i sagen, offeret er usikker på hændelsesforløbets ulovlighed, normalisering af volden fra offerets side, social isolation, offerets oplevelse af skyld, selvbebrejdelse og manglende tro på sig selv, fælles børn, offeret har følelser for og/eller er stadig i et forhold med gerningspersonen, offeret har forsøgt eller er lykkedes med selv at håndtere volden, offeret er bange for at eskalere en konflikt, offeret synes ikke, at det er alvorligt nok til at anmelde og hensynet til gerningspersonen.

Voldtægt:

I offerundersøgelserne er nogle af de årsager, der ofte angives som grund til ikke at politianmelde voldtægt og forsøg herpå, at offeret ikke tror, at anmeldelse vil føre til noget (28 pct.), herunder blandt andet på grund af manglende beviser, usikkerhed om hændelsens ulovlighed (12 pct.), skyld og skam (11 pct.) og nervøs for konsekvenser (10 pct.). Tilsvarende ses blandt ofre for voldtægt og forsøg herpå, hvor gerningspersonen er/var en partner, samt blandt unge ofre.

I interviewene fremhæver medarbejderne fra politikredsene følgende årsager til, at nogle ofre for voldtægt undlader at anmelde det, de har været udsat for: Offeret er usikker på, om hændelsen er ulovlig, offerets oplevelse af skyld og skam, frygt for repressalier, offeret er nervøs for sociale konsekvenser, offeret kan ikke overskue processen og ventetiden, offeret tror ikke, at myndighederne/politiet kan eller vil gøre noget/tror ikke, at politiet vil tage det alvorligt, manglende beviser i sagen, og offeret vil ikke identificeres som et ’voldtægtsoffer’.

Specifikt i forhold til tilfælde, hvor gerningspersonen er en nuværende eller tidligere partner, nævner interviewpersoner, at nogle voldtægts ofre undlader at anmelde hændelsen, fordi de har følelser for gerningspersonen eller stadig er i et forhold og eventuelt har børn med vedkommende.

Øvrige seksuelle krænkelser:

I offerundersøgelserne er nogle af de årsager, der ofte angives som grund til ikke at politianmelde andre former for seksuelle krænkelser end voldtægt, at anmeldelse ikke fører til noget (22 pct.), herunder blandt andet ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget”, og at hændelsen ikke er alvorlig nok (19 pct.). Der er meget få besvarelser, som angår ofre for øvrige seksuelle krænkelser begået af en partner. De unge ofres grunde til ikke at anmelde hændelsen til politiet adskiller sig ikke fra årsagerne angivet af ofre for øvrige seksuelle krænkelser samlet set.

I interviewene fremhæver medarbejderne fra politikredsene følgende årsager til, at nogle ofre for øvrige seksuelle krænkelser undlader at anmelde det, de har været udsat for: oplevelse af skyld og/eller skam, offeret tror ikke, at myndighederne/politiet kan eller vil gøre noget/tror ikke, at myndighederne/politiet vil tage det alvorligt, offeret er bange for at eskalere en konflikt/frygter for repressalier, offeret er usikker på hændelsens ulovlighed, offeret håndterer hændelsen på anden vis, offeret forsøger at glemme hændelsen, manglende beviser i sagen, samt offeret kan ikke overskue processen og ventetiden.

Sammenligning af årsager til ikke at anmelde kriminalitet på tværs af kriminalitetstyper:

En sammenligning af de årsager, som i offerundersøgelserne angives til ikke at politianmelde vold, psykisk vold, voldtægt og øvrige seksuelle krænkelser, viser, at der blandt besvarelserne for ofre udsat for vold og/eller øvrige seksuelle krænkelser er relativt mange, der angiver årsager relateret til, at hændelsen ikke var alvorlig nok til at politianmelde. Tilsvarende er der – relativt til de øvrige – mange ofre for vold, der angiver begrundelser, som handler om, at det ikke var vigtigt at anmelde hændelsen til politiet (”ikke vigtigt/irrelevant/ikke grund til det”). Blandt ofre for psykisk vold er der – relativt til de øvrige – mange, der beskriver, at de håndterede hændelsen selv eller på anden vis end ved at gå til politiet. Begrundelserne ”manglende beviser”, ”skyld og skam” og ”frygt for konsekvenser” er særlig udbredt blandt besvarelserne fra ofre for voldtægt og forsøg herpå. Yderligere ses begrundelsen ”usikkerhed om hændelsens ulovlighed” at indgå i relativt mange af besvarelserne om årsagen til ikke at politianmelde psykisk vold og voldtægt.

I interviewene fortæller medarbejdere fra politikredsene, at nogle ofre foretager en samlet afvejning af de mulige konsekvenser ved at anmelde forholdet til politiet, og at det er resultatet af denne afvejning, der bestemmer, om de anmelder forholdet eller ej.

Grupperinger af unge kriminelle og bander – som årsag til ikke at anmelde:

Det er kun ganske få af besvarelserne i offerundersøgelserne angående årsager til at undlade at anmelde kriminalitet, der ser ud til at være relateret til grupperinger af kriminelle unge og bander. Overordnet nævner de interviewede medarbejdere i politikredsene frygt for repressalier og dét, at offeret/vidnet ikke mener, at politiet kan hjælpe/beskytte dem, som årsager til at undlade at anmelde kriminalitet relateret til grupperinger af unge kriminelle og bander.

Negativ social kontrol – som årsag til ikke at anmelde:

Også relativt få besvarelser i offerundersøgelserne angående årsager til at undlade at anmelde kriminalitet ser ud til at omhandle negativ social kontrol. Overordnet nævner de interviewede medarbejdere i politikredsene frygt for repressalier/bange for at eskalere en konflikt,

nervøsitet for sociale konsekvenser, herunder udstødelse, overvågning og anden form for kontrol, normalisering grundet social isolation samt manglende selvbestemmelse og tro på sig selv som årsager til at undlade at anmelde kriminalitet i tilfælde, hvor offeret er underlagt negativ social kontrol. Interviewpersonerne nævner desuden følgende årsager specifikt i relation til æresrelaterede konflikter/forbrydelser og negativ social kontrol: Offeret er bange for social isolation/sociale konsekvenser, herunder udstødelse fra familie og venner, hensynet til familiens ære og til familiemedlemmer generelt, frygt for repressalier, herunder frygt for personlig sikkerhed, og i den forbindelse, at familierne udgør store netværk, der gør det vanskeligt at leve i skjul, manglende tillid til myndighederne og/eller kendskab til lovgivningen samt oplevelsen af skyld og skam (særligt i tilfælde, hvor offeret har været udsat for voldtægt).

Indhold

1	Indledning	9
2	Data og metode	11
2.1	Offerundersøgelserne 2019-2021	11
2.2	Vægtning af data	12
2.3	Undersøgelsens metode	12
2.4	Kodning af spørgeskemabesvarelser	14
2.5	Kategorisering af årsager til ikke at anmelde kriminalitet	16
2.6	Interviews med medarbejdere fra politikredsene	21
3	Årsager til ikke at anmelde, fordelt efter kriminalitetens art	22
4	Vold	24
4.1	Anmeldelsestilbøjelighed og årsager til ikke at anmelde	24
4.2	Partnervold	28
4.3	Vold mod unge (16-24-årige)	30
4.4	Interview	31
5	Psykisk vold	38
5.1	Anmeldelsestilbøjelighed og årsager til ikke at anmelde	38
5.2	Psykisk vold begået af partner	42
5.3	Psykisk vold mod unge (16-24-årige)	44
5.4	Interview	45
6	Voldtægt	49
6.1	Anmeldelsestilbøjelighed – og årsager til ikke at anmelde	50
6.2	Voldtægt eller forsøg herpå begået af partner	54
6.3	Voldtægt mod unge (16-24-årige)	55
6.4	Interview	56
7	Øvrige seksuelle krænkelser	63
7.1	Anmeldelsestilbøjelighed og årsager til ikke at anmelde	64
7.2	Øvrige seksuelle krænkelser begået af partner	67
7.3	Øvrige seksuelle krænkelser mod unge (16-24-årige)	69
7.4	Interview	70
8	Grupperinger af unge kriminelle og bander – som årsag til ikke at anmelde	76
9	Negativ social kontrol – som årsag til ikke at anmelde	80
9.1	Æresrelaterede konflikter og forbrydelser	84

10	Litteratur	89
11	Bilagstabeller	90

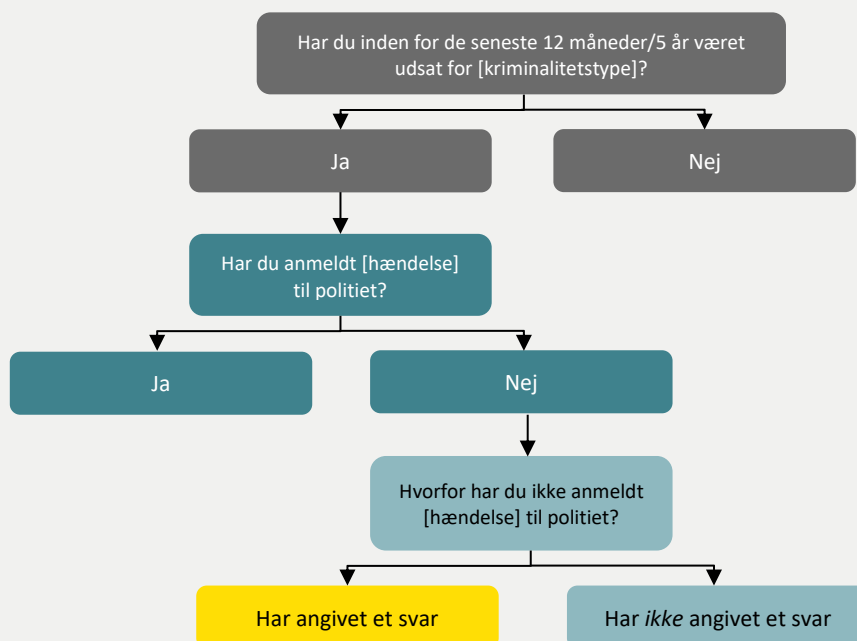
Indledning

Denne rapport omhandler en undersøgelse af *omfanget af og årsager til*, at borgere undlader at anmelde kriminalitet. Baggrunden for undersøgelsen findes i flerårsaftalen for politiets og anklagemyndighedens økonomi for 2021-2023, som Regeringen, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti og Nye Borgerlige blev enige om den 15. december 2020. Det fremgår af aftalen, at *"Aftaleparterne er enige om, at det skal være trygt at anmelde en forbrydelse. Borgere må ikke afholde sig fra at anmelde voldsepisoder eller anden kriminalitet grundet trusler eller frygt for repressalier. Derfor gennemføres i aftaleperioden en undersøgelse af omfanget og årsagerne til, at borgere, eksempelvis unge og ofre for partnervold, undlader at anmelde kriminalitet"* (s. 5).

Undersøgelsen er baseret på oplysninger fra de årlige undersøgelser af borgernes udsathed for vold og andre former for kriminalitet (offerundersøgelserne), som Justitsministeriet gennemfører i samarbejde med Københavns Universitet, og som finansieres af Justitsministeriet, Rigspolitiet og Det Kriminalpræventive Råd. I offerundersøgelserne spørges et repræsentativt udsnit af befolkningen i alderen 16-74 år, om de har været udsat for vold og andre former for kriminalitet, om de har anmeldt kriminaliteten til politiet, og hvorfor de eventuelt ikke har gjort dette. Figur 1 viser en oversigt over, hvordan disse spørgsmål angående udsathed, anmeldelsestilbøjelighed og årsager til ikke at anmelde stilles i offerundersøgelserne. Den gule boks markerer de svar, som denne undersøgelse har særligt fokus på.

Figur 1.

Illustration af spørgsmål angående udsathed for kriminalitet, anmeldelsestilbøjelighed og årsager til ikke at anmelde samt filtre for disse i offerundersøgelserne.

I offerundersøgelserne er det alene borgere, der har angivet, at de har været udsat for vold, psykisk vold, voldtægt og/eller øvrige seksuelle krænkelser, samt angivet at de ikke selv har anmeldt den eller de konkrete hændelser til politiet, der efterfølgende bliver spurgt, hvorfor de ikke har indgivet politianmeldelse. På den baggrund omhandler indeværende undersøgelse alene anmeldelsestilbøjeligheden i sager om vold, psykisk vold, voldtægt og øvrige seksuelle krænkelser. Undersøgelsen fokuserer herunder på kriminalitet, som begås henholdsvis mod unge og af offerets partner.²

Som et supplement til oplysningerne fra offerundersøgelserne har Justitsministeriets Forskningskontor gennemført interviews med medarbejdere fra politikredsene, blandt andre medarbejdere fra de specialiserede teams i politikredsene, der håndterer sager om vold i nære relationer, voldtægt, stalking og æresrelaterede forbrydelser.

² Hvad angår kriminalitet, der er blevet begået af offerets partner, belyses i indeværende undersøgelse hver for sig vold begået af partner, psykisk vold begået af partner, voldtægt begået af partner samt øvrige seksuelle krænkelser begået af partner. Hertil skal dog bemærkes, at ét offer kan have været udsat for mere end en kriminalitetstype begået af en partner. Dette potentielle overlap belyses dog *ikke* i indeværende undersøgelse.

2 Data og metode

2.1 Offerundersøgelserne 2019-2021

Indeværende undersøgelse er baseret på oplysninger fra de årlige offerundersøgelser i 2019-2021. I offerundersøgelserne spørges et repræsentativt udsnit af befolkningen i alderen 16-74 år,³ om de har været udsat for vold og andre former for kriminalitet, om de har anmeldt kriminaliteten til politiet, og hvorfor de eventuelt ikke har gjort det. Spørgsmålene i offerundersøgelserne stilles som led i Danmarks Statistiks omnibusundersøgelse, hvor der også indgår spørgsmål om andre emner. Danmarks Statistik sender digitalt en invitation til at deltage i undersøgelsen, hvori der er et link til webbesvarelse. Der sendes efterfølgende, både digitalt og med papirpost, påmindelser om at deltage i undersøgelsen. Har personen efter disse påmindelser fortsat ikke udfyldt spørgeskemaet, tages der telefonisk kontakt til den pågældende (typisk op til fem gange) med henblik på at gennemføre undersøgelsen som telefoninterview. Omnibusundersøgelsen foretages løbende gennem året, dvs. at offerundersøgelsen i 2020 og 2021 omfatter perioder med nedlukning af samfundet grundet COVID-19 pandemien. Det vides fra andre undersøgelser, at kriminalitetsbilledet var forandret i disse perioder (se f.eks. Balvig & Holmberg, 2021; Ejrnæs et al., 2021; Kyvsgaard & Kruize, 2021; Mannov et al., 2020).

I denne undersøgelse er det som nævnt valgt at inkludere oplysninger fra offerundersøgelserne i 2019-2021. Oplysninger fra de seneste tre år er valgt for at sikre datamaterialets aktualitet samtidig med, at analyserne af årsager til ikke at anmelde kriminalitet skal bygge på oplysninger fra et statistisk set tilstrækkeligt stort antal ofre. Samlet set deltog 37.035 personer i offerundersøgelserne i 2019-2021, idet de enten udfyldte et webbaseret spørgeskema – hvilket var tilfældet i hovedparten af tilfældene – eller lod sig interviewe. Som det ses af tabel 1, svarer dette til halvdelen af de personer, der blev tilfældigt udvalgt til at deltage i undersøgelserne.

Tabel 1

Stikprøvestørrelse, antal besvarelser og svarprocent fordelt efter år, 2019-2021.

	Nettostikprøve	Antal besvarelser	Svarprocent
2019	22.894	11.385	50 %
2020	25.122	13.253	53 %
2021	25.687	12.397	48 %
2019-2021	73.703	37.035	50 %

³ Se Pedersen et al. 2021 for yderligere oplysninger om stikprøveudvælgelse.

2.2

Vægtning af data

For at tage højde for eventuelle skævheder mellem de personer i nettostikprøven, der besvarer og *ikke* besvarer offerundersøgelsen, udarbejder Danmarks Statistik hvert år en personvægt for hver af de personer, der har deltaget i undersøgelsen. Personvægtene er baseret på oplysninger om personernes køn, alder, familietype, (familiens) indkomst, socioøkonomisk klassificering, region, herkomst og højest gennemførte uddannelse.

Tabel 2 viser det uvægtede og det vægtede antal personer i offerundersøgelserne i 2019-2021, der har været udsat for vold, psykisk vold, voldtægt og øvrige seksuelle krænkelser. Som det ses, er der flere, der har været udsat for de nævnte former for kriminalitet i det vægtede materiale end i det uvægtede materiale. Dette indikerer, at det generelt er vanskeligere at opnå besvarelser fra personer, der har været udsat for kriminalitet, end fra personer, der ikke har været udsat for kriminalitet. Det betyder også, at når der i undersøgelsen omtales specifikke årsager til ikke at anmelde til politiet, som alene vedrører få besvarelser, kan der relativt set være meget markante forskelle mellem det vægtede og det uvægtede antal.⁴

Tabel 2

Antal ofre fordelt efter kriminalitetstype.

Kriminalitetstype og periode	Uvægtet	Vægtet
Vold, 2019-2021	371	482
Psykisk vold, 2020-2021	1.517	1.816
Voldtægt, 2019-2021	420	563
Øvrige seksuelle krænkelser, 2019-2021	371	440

2.3

Undersøgelses metode

I de årlige offerundersøgelser opgøres befolkningens udsathed for kriminalitet ved at undersøge, hvor mange af respondenterne der angiver, at de har været udsat for de nævnte former for kriminalitet. Det er i den forbindelse vigtigt at nævne, at det er befolkningens *oplevelse* af forskellige hændelser, der undersøges, og at disse hændelser ikke nødvendigvis er i overensstemmelse med den juridiske afgrænsning af kriminalitet. Forskellige mennesker kan have forskellige opfattelser af, hvad eksempelvis vold og voldtægt er (se f.eks. Balvig 1978), og disse opfattelser kan ændre sig over tid. Dette betyder blandt andet, at forskellige måder at

⁴ Det bemærkes desuden, at fordi data er vægtet, og der samtidig foretages afrundinger i forbindelse med afrapporteringen af antal og andele, vil det forekomme, at summeringer af de enkelte afrapporterede antal/andele ikke vil stemme med den afrapporterede total.

spørge på og forskellige spørgsmålsformuleringer udløser forskellige svar og forskellige hyppigheder (Balvig 1995; Kyvsgaard 2015). Det er derfor vigtigt at være særdeles opmærksom på den anvendte spørgsmålsformulering samt på, at konstaterede forskelle mellem ensartet gennemførte undersøgelser over tid kan bero på ændrede opfattelser af, hvad kriminalitet er.

Det er herudover vigtigt at være opmærksom på, at der kan være forskel på befolkningens villighed til at svare på spørgsmål om udsathed for kriminalitet generelt og på spørgsmål om udsathed for forskellige former for kriminalitet. Der kan eksempelvis være grund til at tro, at svaruvillighed er et større problem ved kortlægning af partnervold og voldtægt end ved kortlægning af tasketyverier begået af fremmede på gaden.

Det bemærkes desuden, at der ligeledes kan være hukommelsesproblemer forbundet med spørgsmål om udsathed for kriminalitet, hvor nogle ofre for kriminalitet måske helt har glemt hændelsen, mens andre kan have vanskeligt ved at huske omstændighederne omkring den. Hukommelsesfaktorens indvirkning kan begrænses ved alene at spørge til hændelser, som har fundet sted inden for en forholdsvis kort periode forud for undersøgelsen. I denne undersøgelse er der anvendt spørgsmål om befolkningens udsathed for kriminalitet inden for de seneste fem år, hvad angår voldtægt, og inden for de seneste 12 måneder, hvad angår vold, psykisk vold⁵ og øvrige seksuelle krænkelse. Ved at anvende et relativt kort perspektiv mindskes risikoen desuden for teleskopering, dvs. risikoen for, at respondenterne ganske vist husker hændelsen men fejlhusker tidspunktet, således at de medregner hændelser, der reelt er sket før den periode, der spørges til (fremadteleskopering) eller modsat ikke medregner hændelser, der reelt er sket i perioden, men huskes som værende sket tidligere (bagudteleskopering).

For så vidt angår anmeldelsestilbøjelighed, er det til spørgsmålet ”har du anmeldt [hændelsen] til politiet?” muligt at svare ”ja”, ”nej, men politiet fik det at vide på anden måde” og ”nej”. I indeværende undersøgelse er der størst fokus på, om ofrene for en given hændelse angiver selv at have anmeldt hændelsen til politiet eller ej. Dette vil ikke svare til den andel af hændelser, politiet får kendskab til, idet politiet kan blive oplyst om forholdet på anden vis. Sidstnævnte andel vil dog også fremgå af indeværende rapport. Angiver offeret at have været udsat for den samme type kriminalitet flere gange i løbet af perioden, spørges til anmeldelse af seneste hændelse.⁶ Begrænsningen ved denne metode er, at den ikke giver oplysninger om, hvorvidt ofre, der har været udsat for hændelsen flere gange, er lige tilbøjelige til at anmelde alle hændelserne til politiet (se Pedersen et al. 2021 for yderligere oplysninger herom).

⁵ Opgørelserne angående psykisk vold angår i visse tilfælde hændelser, der er fundet sted for mellem 1 år og 2 år siden. En nærmere beskrivelse af dette fremgår af afsnit 6.1

⁶ Dette gælder dog ikke psykisk vold, da dette i offerundersøgelsen defineres som, ”... at en person nært knyttet til din husstand gentagne gange over en periode har udsat dig for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd med henblik på at styre dig”, hvorfor det ikke giver mening at spørge til seneste hændelse.

For at vurdere, om en forskel i resultater må betragtes som et tilfældigt udsving eller som en reel forskel, anvendes test for *statistisk signifikans*. Disse indebærer, at der stilles krav om, at sandsynligheden for, at de fundne forskelle beror på tilfældigheder frem for at afspejle reelle forandringer, skal være mindre end 5 pct. Hvorvidt dette bliver resultatet af testen, afhænger naturligvis af, hvor stor en forskel der er mellem resultaterne, men det afhænger i høj grad også af antallet af observationer, der ligger til grund for beregningerne. Baseres beregningerne på et stort antal observationer, skal forskellen mellem resultaterne ikke være særlig stor for at være statistisk signifikant, mens det forholder sig omvendt, hvis beregningerne baseres på et lille antal observationer.

Test af statistisk signifikans er i indeværende rapport brugt i forbindelse med analyser af, om – og hvordan – anmeldelsestilbøjeligheden varierer på tværs af kendetegn ved offeret og ved hændelsen.⁷ Dette omfatter analyser af forskelle i anmeldelsestilbøjeligheden på tværs af køn, alder,⁸ antal gange offeret har været udsat for kriminalitetstypen, gerningsstedet,⁹ om offeret kender gerningspersonen, og såfremt dette er tilfældet, hvilken relation offeret har til gerningspersonen,¹⁰ samt hvor alvorlig offeret oplevede hændelsen.¹¹

2.4

Kodning af spørgeskemabesvarelser

Ofres årsager til at undlade at anmelde kriminalitet kan være komplekse og bestå af mange forskellige overvejelser. I offerundersøgelserne har personer, som har været udsat for vold, psykisk vold, voldtægt og/eller øvrige seksuelle krænkelser, og som ikke selv har anmeldt kriminaliteten til politiet, mulighed for i et fritekstfelt (på maksimalt 350 tegn) at angive et svar på, hvorfor de har undladt at anmelde, hvorved de kan beskrive deres overvejelser med deres egne ord. Med henblik på analyser af disse årsager er besvarelserne til brug for indeværende undersøgelse kodet i forskellige 'årsagskategorier'. En del af detaljegraden i beskrivelserne af årsager til ikke at anmelde hændelsen til politiet mindskes herved, men det

⁷ For vold og voldtægt foretages undersøgelsen for alle de oplyste variable. Ofre for øvrige seksuelle krænkelser adspørges ikke om gerningssted og ofre for psykisk vold adspørges ikke om antallet af gange, de har været udsat for psykisk vold, om de kender gerningspersonen, samt om gerningssted, hvorfor undersøgelsen vedrørende anmeldelsestilbøjeligheden for øvrige seksuelle krænkelser og psykisk vold ikke omfatter de netop nævnte variable.

⁸ Aldersvariablen er inddelt i tre kategorier: 16-24 år, 25-39 år og 40-74 år.

⁹ I indeværende rapport er besvarelserne angående gerningsstedet inddelt i fire kategorier: "privat bolig" (omfatter offerets, gerningspersonens og anden privat bolig), "arbejdsplads mv." (omfatter arbejdsplads, skole og uddannelsesinstitution), "offentligt tilgængeligt sted", (omfatter værtshuse, caféer, gader, parker, skove, offentlige transportmidler, og andre offentligt tilgængelige steder) samt "andet sted" (omfatter besvarelserne "udlandet" og "andet").

¹⁰ I indeværende rapport er besvarelserne angående offerets relation til gerningspersonen inddelt i fire kategorier: "partner", "familiemedlem", "(tidligere) ven/kammerat/(kortvarigt) bekendtskab"/"(tidligere) ven/kammerat" og "anden". Hvilke svarmuligheder hver kategori omfatter, varierer efter kriminalitetstype.

¹¹ Offeret kan i den forbindelse svare, at de oplevede hændelsen som "ikke særlig alvorlig", "ret alvorlig" eller "meget alvorlig".

muliggør en opgørelse af omfanget af forskellige typer af årsager, hvilket netop er et af formålene med denne undersøgelse.

For at danne årsagskategorierne til undersøgelsen er i alt 200 spørgeskemabesvarelser med beskrivelser af årsager til, at offeret har undladt at politianmelde den kriminalitet, pågældende har været udsat for, udtrukket på tilfældig vis fra de seneste års offerundersøgelser.¹² Disse besvarelser er først gennemlæst af to medarbejdere fra Justitsministeriets Forskningskontor, som har noteret forslag til kategorier ved alle besvarelser. Herefter er de nævnte forslag til årsagskategorier sammenlignet og ensrettet. Med afsæt i de ensrettede årsagskategorier er hver af de 200 besvarelser igen kodet, sammenlignet og tilrettet. Ved denne tilretning er nogle kategorier blevet opdelt, andre er slået sammen, nogle kategorier er fjernet, og andre kategorier er tilføjet. Med udgangspunkt i denne liste af årsagskategorier er alle de øvrige spørgeskemabesvarelser i materialet angående årsager til, at ofre har undladt at anmelde den kriminalitet, de har været udsat for, kodet. Kodningen omfatter besvarelser angående vold, voldtægt og øvrige seksuelle krænkelse i offerundersøgelserne for 2019-2021 og besvarelser angående psykisk vold i offerundersøgelserne for 2020-2021, da der først er spurgt til udsathed for psykisk vold fra og med offerundersøgelsen i 2020.

Hertil er vigtigt at bemærke, at besvarelserne er kodet med flere kategorier af årsager, såfremt dette har været relevant, hvilket også betyder, at omfanget af årsager overstiger omfanget af spørgeskemabesvarelser.

For at give et indblik i, om der er karakteristika ved offeret eller hændelsen, der gør sig særligt gældende for nogle af de hyppigst anvendte årsager i forhold til de øvrige årsager til ikke at politianmelde, er der foretaget test af statistisk signifikans lignende dem, der er præsenteret i afsnit 2.3, dvs. med hensyn til fordelingen af køn, alder, antal gange offeret har været udsat for kriminalitetstypen, gerningsstedet, om offeret kendte gerningspersonen, og såfremt dette er tilfældet, hvilken relation offeret havde til gerningspersonen, samt hvor alvorlig offeret oplevede hændelsen.

Indeværende undersøgelse har et særskilt fokus på, om negativ social kontrol er en årsag til, at personer ikke anmelder den kriminalitet, de er blevet udsat for. I kodningsprocessen er det noteret, hvis ofre i en besvarelse angående årsag til ikke at foretage en politianmeldelse har beskrevet, at de pågældende blev *kontrolleret* eller *manipuleret* i forbindelse med hændelsen, hvilket her betragtes som at omhandle ”negativ social kontrol”. Det kan ikke vides med sikkerhed, om dette i alle tilfælde kan karakteriseres som negativ social kontrol, og modsat er det også muligt, at besvarelser angående årsager til ikke at foretage en politianmeldelse, der *ikke* er markeret som ”negativ social kontrol”, jf. ovenstående beskrivelse, *kan* dække over, at offeret har været udsat for negativ social kontrol, men at dette ikke fremgår tilstrækkeligt tydeligt i besvarelsen. Tilsvarende gælder, at det er valgt at have fokus på, om ofre for kriminalitet undlader at anmelde hændelsen på grund af grupperinger af unge kriminelle eller

¹² Offerundersøgelsen for 2021 er ikke anvendt i denne forbindelse, da Justitsministeriet ikke på tidspunktet for kodningen havde modtaget data for hele dette år.

bander. Undersøgelsens besvarelser angående årsager til, at ofrene ikke har foretaget en politianmeldelse, er derfor også gennemgået ud fra dette fokus.

2.5 Kategorisering af årsager til ikke at anmelde kriminalitet

Årsager til at ofre undlader at politianmelde den kriminalitet, de har været udsat for, er tidligere belyst i en række undersøgelser. Det gælder ikke mindst offerundersøgelserne (seneste Pedersen et al. 2021; Pedersen et al. 2022), som denne undersøgelse som nævnt er baseret på, og som både opgør anmeldelsestilbøjeligheden og årsager til ikke at politianmelde en række forskellige kriminalitetstyper. En anden rapport, der også omhandler dette emne, er ”Ny undersøgelse af ofres oplevelser ved anmeldelse af seksuelle overgreb til politiet” (Kylvsgaard 2018), som belyser, om – og i bekræftende fald hvorfor – ofre for voldtægt, som har anmeldt dette, var i tvivl om, hvorvidt de skulle anmelde hændelsen. På grund af denne undersøgelses særlige fokus på *omfanget af og årsager til* at borgere undlader at anmelde kriminalitet har der dog været behov for en undersøgelse, som også omfatter andre former for kriminalitet end voldtægt, og som indeholder en mere detaljeret inddeling af årsager til ikke at anmelde kriminalitet, end hvad der ellers anvendes i offerundersøgelserne. På baggrund af data fra de seneste års offerundersøgelser, og ud fra den kodningsprocedure, som er beskrevet i afsnit 2.4, er der dannet følgende kategorier af årsager til ikke at politianmelde hændelsen:

Kategorier af årsager

- Ikke alvorligt nok
- Ikke vigtigt/irrelevant/ingen grund til det
- Intet overskud/var for besværligt
- Anmeldelse fører ikke til noget, herunder:
 - *Nytter ikke*
 - *Politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke politiet kan/vil gøre noget*
 - *Myndigheder/samfundet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke myndigheder/samfundet kan/vil gøre noget*
 - *Manglende beviser*
- Usikkerhed om hændelsens ulovlighed
- Håndterede hændelsen selv/på anden vis
- Politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte
- Ønsker at glemme hændelsen
- Privat anliggende
- Del af arbejdet
- Gerningsperson: Hensyn og intention
- Hensyn til børn
- Skyld og skam, herunder:
 - *Oplevelse af skyld*
 - *Skam*
- Frygt for konsekvenser, herunder:
 - *Trusler og frygt for repressalier*
 - *Nervøs for konsekvenser*
- Anden grund
- Mangelfuld besvarelse
- Ved ikke
- Ønsker ikke at svare

For voldtægt indgår desuden kategorien ”Forsøg på voldtægt”.

Som det fremgår af beskrivelsen af kodningsproceduren i afsnit 2.4 er det forsøgt at opnå stringens i kodningen af besvarelserne, men idet der er tale om fritekstbesvarelser, som varierer meget i forhold til, hvor (lidt) udfoldet og (u)tydelige de er, vil kodningen i nogle tilfælde være forbundet med usikkerhed. Dette betyder, at omfanget af en kategori af årsager til ikke at anmelde ikke kan betragtes som en nøjagtig angivelse men en omtrentlig størrelse.

I de følgende tekstbokse fremgår eksempler på besvarelser inden for de oplistede årsagskategorier.

Ikke alvorligt nok

- "Tænkte ikke, at det var alvorligt nok."
- "Så slemt var det ikke."
- "Fordi jeg ikke syntes, at [kriminalitetstype] var voldsom og vigtig nok."

Ikke vigtigt/irrelevant/ingen grund til det

- "Jeg mente ikke, det var relevant."
- "Det er der ikke nogen grund til."
- "Det var ikke nødvendigt."

Orker ikke/var for besværligt

- "Fordi det krævede, man tog på skadestuen, og det gad jeg ikke."
- "Jeg havde ikke overskud til at gennemgå en retssag."
- "Jeg har ikke haft tid til det."

Anmeldelse fører ikke til noget

Nytter ikke

- "Jeg ved ikke, hvad jeg skulle få ud af det."
- "Troede ikke, det ville gøre noget."

Politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget¹³

- "Fordi at jeg ikke tror, politiet hverken har lysten eller ressourcer til at tage sig af den slags."
- "Fordi jeg var usikker på, om det ville blive taget seriøst, og om politiet overhovedet kunne gøre noget."
- "Politiet tager ikke den slags ting alvorligt."
- "Kort fortalt var personen, jeg snakkede med i telefonen, bare ligeglad og sagde, jeg kun kunne melde det, hvis jeg var blevet tjekket og havde skader."

Myndigheder/samfundet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, myndigheder/ samfundet kan/vil gøre noget

- "Det bliver ikke taget alvorligt."
- "Jeg var bange for ikke at blive taget seriøst."
- "De gør jo ikke en skid, når en mand bliver seksuelt krænkede. "Bare nyd det" er, hvad vi hører. Bliver ret irriteret over det danske system."

Manglende beviser

- "Husker det knap nok selv pga. alkohol, så hvorfor skulle nogen tro på mig?"
- "Følte ikke jeg havde beviser nok på det."
- "Fordi det ville være hans ord mod mine."
- "Jeg kendte ikke manden, og han forsvandt hurtigt efter."

Usikkerhed om hændelsens ulovlighed

- "Jeg vidste ikke, om det var noget, man kunne anmelde."
- "Fordi jeg så handlingen som forkert og ikke som kriminel."
- "Troede ikke jeg kunne anmelde en kæreste for voldtægt."

¹³ Størstedelen af disse besvarelser omhandler, at offeret mener eller tror, at politiet ikke kan eller vil gøre noget (hvilket i nogle tilfælde beskrives at være baseret på egne eller andres tidligere erfaringer) eller udtrykker sig mere generelt om politiet (eksempelvis "politiet gør ingenting"). I enkelte sager udtrykker offeret, at de har oplevet, at politiet ikke kunne/ville hjælpe/foretage sig noget i forbindelse med den konkrete hændelse.

Håndterede hændelsen selv/på anden vis

- "Det var en meget kompleks situation, som jeg bare ville ud af og tog det derfor ikke videre, da jeg endelig kom ud af det"
- "Jeg valgte at afbryde kontakten til vedkommende."

Politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte

- "Det skete på arbejdspladsen og er indberettet der."
- "Familierelateret og politiet var allerede involveret."

Ønsker at glemme hændelsen

- "Kendte personen, som gjorde det, og ønskede blot at glemme hændelserne."
- "På det tidspunkt foregik der meget i mit liv, og jeg ville bare glemme det."
- "Jeg ville ikke tænke mere på det, jeg ville gerne bare videre..."

Privat anliggende

- "Fordi det er noget, vi selv må løse som familie. Det er ikke noget, der kommer politiet ved."
- "Fordi det var noget, der kunne klares i husstanden"
- "Fordi det er ret personligt, og jeg er vant til at klare mig selv"

Del af arbejde

- "Som sygeplejerske er man tit udsat for den slags. Man siger fra, og det er generelt nok til at få patienten til at opføre sig ordentligt."
- "Det er en del af mit arbejde at have at gøre med personer med udadreagerende adfærd."

Gerningsperson: Hensyn og intention

- "Fordi personen, som udøvede volden, har problemer nok i forvejen, og derfor ønsker jeg ikke at påføre ham endnu flere."
- "Udøveren er psykisk syg, og tidligere forsøg på at få hjælp er ikke blevet taget tilstrækkeligt alvorligt."
- "Vil ikke ødelægge familien."
- "Jeg ville ikke ødelægge hans liv ved at anmelde det..."

Hensyn til børn

- "Fordi vi har en søn sammen, som jeg ville beskytte."
- "Af frygt for at det vil virke konfliktoptrappende. For at skåne børnene for yderligere konflikter mellem deres forældre."

Skyld og skam

Oplevelse af skyld

- "Fordi jeg har haft problemer med at sige fra."
- "Jeg følte, at jeg måske selv var skyld i det."
- "Jeg er var for fuld til at tage ansvar over for mig selv. Hvis jeg ikke havde været fuld var det aldrig sket."

Skam

- "Fordi jeg følte mig flov over, at jeg ikke bare forlod ham."
- "Skammede mig over det og var bange for ikke at blive taget seriøst, fordi jeg var fuld da det skete."
- "Fordi jeg ikke vil have, andre skal vide det."

Frygt for konsekvenser

Trusler og frygt for repressalier

- "Jeg blev truet på mit og min families liv, hvis jeg gik til politiet..."
- "Pga. frygt for hvad jeg måtte blive udsat for, hvis jeg stod frem."
- "Personen er meget manipulerende og har et stort netværk, som jeg tænkte, at personen ville kunne anvende."
- "Ellers ville jeg få flere tæsk."

Nervøs for konsekvenser

- "Bange for at skabe konflikter i familien."
- "Det var min venindes storebror, og jeg var og er bange for at miste forholdet til hende".
- "Fordi jeg i selvforsvar brækkede hans næse, og da der ingen vidner var, frygtede jeg, at han ville stå bedre end jeg."
- "Bange for at det ville skabe for store problemer."

Anden grund

- "Det skete ikke i Danmark."
- "Der gik for lang tid."
- "Fordi det har hjulpet med til at blive en bedre person."

Mangelfuld besvarelse

- "Godt spørgsmål."
- "Valgte at lade være."
- "??"

Forsøg på voldtægt m.v.

- "Fordi personen stoppede, efter jeg sagde stop 6 eller 7 gang og slog ham."
- "Jeg blev ikke udsat for voldtægt og var i stand til at skubbe personen af mig."
- "Det var forsøg på voldtægt..."

2.6

Interviews med medarbejdere fra politikredsene

Ovennævnte besvarelser fra offerundersøgelserne i 2019-2021 med beskrivelser af ofres årsager til ikke at politianmelde kriminalitet er som beskrevet relativt kortfattede (maksimalt 350 tegn). Som et supplement til disse fritekstbesvarelser er der derfor afholdt interviews med relevante medarbejdere fra de 12 danske politikredse, herunder med medarbejdere fra de specialiserede teams til håndtering af sager om vold i nære relationer, voldtægt, stalking og æresrelaterede forbrydelser.¹⁴ Formålet med interviewene er at indsamle mere uddybende beskrivelser af, hvorfor nogle personer undlader at anmelde kriminalitet af de nævnte typer ved at inddrage medarbejdernes viden herom.

Kontakten til interviewpersonerne er etableret ved, at Rigspolitiet på vegne af Justitsministeriet har udsendt en forespørgsel om deltagere til interview samt et orienteringsbrev om undersøgelsen til den øverste ledelse i de 12 politikredse. Politikredsene har efterfølgende kontaktet Justitsministeriet for at indgå interviewaftaler. Såfremt der er meldt mere end en interviewdeltager ind fra samme politikreds, er der afholdt et fælles interview. Dette har medført, at der i perioden fra 19. november 2021 til 9. december 2021 er afholdt i alt 12 interviews (ét for hver politikreds) med i alt 23 medarbejdere. Interviewene har haft en varighed af 30 til 60 minutter. Efterfølgende er én interviewperson fra hver af de 12 politikredse kontaktet med henblik på et kortere, opfølgende interview. I den forbindelse er der i perioden 21. april 2022 til 5. maj 2022 afholdt ni interviews med i alt 10 medarbejdere fra ni politikredse. Otte af disse medarbejdere er personer, der også i den forudgående runde havde deltaget i interviews. Disse interviews har haft en varighed af 10 til 25 minutter.

¹⁴ I forbindelse med "Aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023" blev det besluttet, at der i hver politikreds skulle oprettes et specialiseret team til håndtering af sager om vold i nære relationer, voldtægt, stalking og æresrelaterede forbrydelser (side 10). Disse specialiserede teams er tværfaglige og består af medarbejdere fra eksempelvis beredskabet, efterforskningen, forebyggelsen, efterretnings- og analyseenheden samt anklagemyndigheden.

3

Årsager til ikke at anmelde, fordelt efter kriminalitetens art

Af tabel 3 fremgår ofrenes årsager til ikke at politianmelde den kriminalitet, de har været udsat for, fordelt efter kriminalitetens art.

Tabel 3

Andel, der angiver de nævnte årsager til ikke at politianmelde kriminalitet, fordelt efter kriminalitetens art, 2019-2021.

Årsag	Vold	Psykisk vold	Voldtægt	Øvr. seksuelle krænkelse
Ikke alvorligt nok	14 %	6 %	3 %	19 %
Ikke vigtigt/irrelevant/ingen grund til det	11 %	5 %	3 %	5 %
Intet overskud/var for besværligt	5 %	2 %	4 %	2 %
Anmeldelse fører ikke til noget	21 %	19 %	28 %	22 %
Nytter ikke	4 %	4 %	3 %	3 %
Politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget	11 %	8 %	8 %	11 %
Myndigheder/samfundet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke myndigheder/ samfundet kan/vil gøre noget	2 %	2 %	7 %	4 %
Manglende beviser	4 %	4 %	10 %	5 %
Usikkerhed om hændelsens ulovlighed	0 %	11 %	12 %	7 %
Håndterede hændelsen selv/ på anden vis	7 %	12 %	6 %	9 %
Politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte	2 %	0 %	0 %	0 %
Ønsker at glemme hændelsen	1 %	0 %	3 %	1 %
Privat anliggende	0 %	3 %	1 %	0 %
Del af arbejdet	5 %	0 %	0 %	1 %
Gerningsperson: Hensyn og intention	4 %	6 %	5 %	4 %
Hensyn til børn	0 %	2 %	0 %	0 %
Skyld og skam	1 %	2 %	11 %	4 %
Oplevelse af skyld	1 %	1 %	7 %	3 %
Skam	0 %	1 %	5 %	1 %
Frygt for konsekvenser	6 %	6 %	14 %	5 %
Trusler og frygt for repressalier	4 %	1 %	5 %	1 %
Nervøs for konsekvenser	2 %	5 %	10 %	4 %
Anden grund	7 %	8 %	8 %	12 %
Mangelfuld besvarelse	15 %	7 %	7 %	6 %
Ved ikke	5 %	3 %	3 %	3 %
Ønsker ikke at svare	7 %	14 %	9 %	8 %
N (antal besvarelser)	316	627	465	403

I de følgende kapitler vil årsagerne til ikke at anmelde kriminalitet blive gennemgået mere uddybende for de enkelte former for kriminalitet, mens der her alene gives et overblik med fokus på forskelle alt efter kriminalitetens art. Det ses af tabellen, at der blandt besvarelserne for ofre, der har været udsat for *vold* eller *øvrige seksuelle krænkelser* – til sammenligning med ofre udsat for psykisk vold eller voldtægt – er relativt mange, der angiver årsager relateret til, at hændelsen ikke var alvorlig nok, som grund til ikke at politianmelde. Ligeledes er der – relativt til de øvrige – mange af besvarelserne blandt ofre for *vold*, der angiver begrundelser, som handler om, at det ikke var vigtigt/irrelevant/ikke grund til det. Begrundelserne ”manglende beviser”, ”skyld og skam” og ”frygt for konsekvenser” er særlig udbredt blandt besvarelserne fra ofre for *voldtægt* til sammenligning med de øvrige. Blandt ofre for *psykisk vold* er der – relativt til de øvrige – mange af besvarelserne, som vedrører kategorien af årsager ”håndterede hændelsen selv/på anden vis”. Yderligere ses begrundelsen ”usikkerhed om hændelsens ulovlighed” at indgå i relativt mange af besvarelserne om årsagen til ikke at politianmelde hændelsen fra ofre for *psykisk vold* og *voldtægt* til sammenligning med de øvrige.

4

Vold

I offerundersøgelserne i 2019-2021 er et repræsentativt udsnit af befolkningen i alderen 16-74 år blevet spurgt, om de inden for de sidste 12 måneder har været udsat for vold eller trusler, der var så alvorlige, at de blev bange. Til dette spørgsmål har de kunnet svare 'ja, både vold og trusler', 'ja, vold', 'ja, trusler' eller 'nej'. Tabel 4 viser den vægtede andel af de adspurgte, der angiver at have været udsat for vold inden for de sidste 12 måneder.

Det fremgår af tabel 4, at 1,3 pct. af de adspurgte i offerundersøgelserne i 2019-2021 angiver, at de har været udsat for vold inden for de sidste 12 måneder. Dette svarer til 47.000-64.000 personer i befolkningen i alderen 16-74 år i gennemsnit pr. år.

Tabel 4

Ofre for vold, udsat inden for de sidste 12 måneder, 2019-2021.

Periode	Andel ofre	95 pct. sikkerhedsintervaller
2019-2021	1,3 %	(1,2 - 1,4)

4.1

Anmeldelsestilbøjelighed og årsager til ikke at anmelde

De adspurgte, der angiver at have været udsat for vold, bliver herefter spurgt, om de har anmeldt volden til politiet, og såfremt de ikke har, bliver de spurgt om årsagen hertil, jf. også figur 1. Af nedenstående tekstboks fremgår en oversigt over besvarelserne af spørgsmålene om udsathed for vold, anmeldelsestilbøjelighed samt fordelingen af, hvorvidt de adspurgte har svaret på spørgsmålet "hvorfor har du ikke anmeldt overfaldet til politiet?".¹⁵

¹⁵ I spørgeskemaet efterfølges spørgsmålet med følgende tekst: "Skriv så fyldestgørende som muligt, ikke kun stikord".

Vold

- **Udsathed:** Af de i alt 37.035 respondenter, som har deltaget i offerundersøgelsen i 2019-2021, har 1,3 pct. (482 respondenter) angivet at have været udsat for vold inden for de sidste 12 måneder.
- **Anmeldelsestilbøjelighed:** Af disse 482 ofre for vold har 66 pct. (320 ofre) *ikke* selv anmeldt volden til politiet.
- **Årsag til ikke at anmelde:** Af disse 320 ofre for vold, som *ikke* selv har anmeldt volden til politiet, har 87 pct. (278 ofre) angivet en årsag hertil. Herudover har 12 pct. (37 ofre) svaret "ved ikke" eller "ønsker ikke at svare".

* Tekstboksen angår det vægtede antal ofre, som har besvaret spørgsmålene i offerundersøgelsen.

Det fremgår af tekstboksen, at 66 pct. af de adspurgte, der angiver at have været udsat for vold, *ikke* selv anmeldte volden til politiet, og at 87 pct. af disse har angivet en årsag til dette.

Det kan i forlængelse heraf bemærkes, at det omvendt er 32 pct. af ofrene, som angiver, at de anmeldte forholdet til politiet.¹⁶ Hertil kommer, at politiet fik kendskab til forholdet på anden vis i yderligere 12 pct. af tilfældene.¹⁷ Samlet set angiver 45 pct. af ofrene for vold, at volden er anmeldt af offeret selv eller kommet til politiets kendskab på anden vis.

For så vidt angår anmeldelsestilbøjeligheden, viser en analyse, at tilbøjeligheden til at anmelde en voldsepisode er:

- lavere blandt de unge (16-24-årige ofre er mindre tilbøjelige til at anmelde den voldsepisode, de har været udsat for, end 25-39-årige ofre).
- lavere blandt personer, der angiver at have været udsat for vold to eller flere gange inden for de sidste 12 måneder, end blandt personer, der angiver at have været udsat for vold én gang inden for de sidste 12 måneder.
- højere, desto mere alvorlig offeret har oplevet voldsepisoden.
- ikke adskiller sig statistisk signifikant på tværs af køn, gerningssted samt efter, om offeret kender gerningspersonen eller ej. Ligeledes er der ingen statistisk signifikant forskel på anmeldelsestilbøjelighed ud fra offerets relation til gerningspersonen i de tilfælde, hvor offeret kender gerningspersonen.

Besvarelsene fra de ofre, som har angivet en eller flere årsager til, at de ikke har anmeldt den vold, de har været udsat for, er kodet som beskrevet i afsnit 2.4. Resultatet af denne kodning fremgår af tabel 5. Som også tidligere beskrevet, kan en besvarelse kodes med flere

¹⁶ Enkelte har svaret ved ikke/ønsker ikke at svare m.v.

¹⁷ Denne andel afviger fra andelen af besvarelsene, der i tabel 5 falder under kategorien "politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte". Førstnævnte andel angår de personer, der til spørgsmålet "har du anmeldt volden til politiet?" svarer "nej, men politiet fik det at vide på anden måde", mens den sidstnævnte andel angår besvarelses til det opfølgende spørgsmål, der stilles til personer, som angiver, at de ikke har anmeldt forholdet til politiet, om, hvorfor de ikke har anmeldt det til politiet. Der er en del tilfælde, hvor personer svarer "nej, men politiet fik det at vide på anden måde" til spørgsmålet angående, om forholdet er anmeldt, mens begrundelsen for, hvorfor de ikke har anmeldt, angår årsager såsom "politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget", "intet overskud/var for besværligt" og "ikke alvorligt nok".

årsager. I tabellen er omfanget af de enkelte kategorier af årsager opgjort i forhold til det samlede antal vægtede besvarelser, som derfor ikke summerer til 100 pct.¹⁸

 ¹⁸ Langt størstedelen af besvarelserne angående årsager til ikke at anmelde vold er dog kategoriseret under én årsag, mens omtrent en tiendedel af besvarelserne er kategoriseret under to, og enkelte besvarelser er kategoriseret under tre.

Tabel 5

Omfang og fordeling af kategorier af årsager til ikke at anmelde vold, 2019-2021.

Årsag	Antal	Andel af besvarelser
Ikke alvorligt nok	44	14 %
Ikke vigtig/irrelevant/ingen grund til det	34	11 %
Intet overskud/var for besværligt	16	5 %
Anmeldelse fører ikke til noget	65	21 %
Nytter ikke	11	4 %
Politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget	34	11 %
Myndigheder/samfundet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, myndigheder/samfundet kan/vil gøre noget	6	2 %
Manglende beviser	14	4 %
Usikkerhed om hændelsens ulovlighed	0	0 %
Håndterede hændelsen selv/på anden vis	23	7 %
Politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte	5	2 %
Ønsker at glemme hændelsen	2	1 %
Privat anliggende	0	0 %
Del af arbejdet	16	5 %
Gerningsperson: Hensyn og intention	12	4 %
Hensyn til børn	0	0 %
Skyld og skam	2	1 %
Oplevelse af skyld	2	1 %
Skam	0	0 %
Frygt for konsekvenser	19	6 %
Trusler og frygt for repressalier	12	4 %
Nervøs for konsekvenser	7	2 %
Anden grund	21	7 %
Mangelfuld besvarelse	47	15 %
Ved ikke	15	5 %
Ønsker ikke at svare	22	7 %
I alt	343	-

N (antal besvarelser, vægtet) = 316

Det fremgår af tabel 5 – at der er relativt mange mangelfulde besvarelser, men herudover – at en af de årsager, der ofte angives som grund til ikke at politianmelde vold er, at hændelsen ikke betragtes som alvorlig nok. En analyse af de ofre, der har angivet denne årsag, til sammenligning med ofre, der har angivet de øvrige årsager, viser, at de oftere er mænd, at hændelsen sjældnere har fundet sted i en privat bolig og – ikke overraskende – at det er en større

andel blandt disse ofre, som karakteriserer hændelsen som ”ikke særlig alvorlig”. Tilsvarende er det undersøgt, om der er forskel på ofre, der har angivet denne årsag, sammenlignet med de øvrige ofre med hensyn til alder, antal gange personen har været udsat for vold og kendskab til gerningspersonen (herunder både, om parterne kendte hinanden, og såfremt dette er tilfældet, hvilken relation offeret havde til gerningspersonen), men her findes ingen statistisk signifikante sammenhænge.

Af tabellen fremgår desuden, at 21 pct. af besvarelsene angående årsager til ikke at anmelde vold falder under den overordnede kategori ”anmeldelse fører ikke til noget”, og at den hyppigst anvendte årsag inden for denne kategori er ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget”. En analyse tilsvarende den, der er beskrevet ovenfor, viser, at ofre, der angiver disse besvarelser – til sammenligning med ofre, der angiver de øvrige årsager i tabellen – oftere har været udsat for mindst to voldsepisoder inden for de sidste 12 måneder, og at hændelsen oftere er sket på et offentligt tilgængeligt sted. For de resterende undersøgte sammenhænge (køn, alder og kendskab til gerningspersonen (herunder både, om parterne kendte hinanden, og såfremt dette er tilfældet, hvilken relation offeret havde til gerningspersonen)) ses ingen statistisk signifikante forskelle.

Herudover ses det for cirka hver tiende besvarelse, at årsagen til ikke at anmelde vold er, at det ifølge offeret ikke var vigtigt/at der ikke var grund til det.

Kategorien ”trusler og frygt for repressalier” er angivet i fire pct. af besvarelsene og omfatter beskrivelser såsom ”*af frygt for, hvad voldsmanden så ville gøre ved mig*” og ”*ellers ville jeg få flere tæsk*”. På grund af det begrænsede antal besvarelser, der vedrører denne årsag, er det ikke meningsfuldt at undersøge statistisk, hvordan disse besvarelser adskiller sig fra de øvrige besvarelser. Det kan dog bemærkes, at de fleste af ofrene, der har angivet denne type af årsag til ikke at anmelde voldsepisoden, har været udsat for vold mindst to gange inden for de sidste 12 måneder, har oplevet hændelsen som værende meget alvorlig eller ret alvorlig, frem for ikke særlig alvorlig, og at offeret i halvdelen af besvarelsene kendte gerningspersonen (i disse tilfælde typisk en nuværende eller forhenværende partner).

4.2

Partnervold

I dette afsnit beskrives udsathed for og anmeldelsestilbøjeligheden ved partnervold med afsæt i offerundersøgelserne i 2019-2021. Partnervold er her defineret ved, at en respondent har angivet at have været udsat for vold inden for de sidste 12 måneder og samtidig angivet, at volden er begået af en partner.¹⁹

¹⁹ ”Partner” omfatter nuværende ægtefælle/samlever/partner, en nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som begik volden inden forholdets ophør eller en forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som begik volden efter forholdets ophør.

Tabel 6 viser den vægtede andel af de adspurgte i offerundersøgelserne i 2019-2021, der angiver at have været udsat for vold inden for de sidste 12 måneder, og at voldsudøveren var en partner.

Det fremgår af tabellen, at 0,1 pct. af de adspurgte i offerundersøgelserne i 2019-2021 angiver, at de har været udsat for vold begået af deres partner inden for de sidste 12 måneder. Dette svarer til 3.000-9.000 personer i befolkningen i alderen 16-74 år i gennemsnit pr. år.

Tabel 6

Ofre for partnervold, udsat inden for de sidste 12 måneder, 2019-2021.

Periode	Andel ofre (af populationen)	95 pct. sikkerhedsintervaller
2019-2021	0,1 %	(0,1 – 0,2)

I tillæg hertil kan det oplyses, at 11 pct. af alle dem, der angiver at have været udsat for vold inden for de sidste 12 måneder, har været udsat for partnervold.

Partnervold

- **Udsathed:** Af de i alt 37.035 respondenter, som har deltaget i offerundersøgelsen i 2019-2021, har 0,1 pct. (52 respondenter) angivet at have været udsat for vold begået af deres partner inden for de sidste 12 måneder.
- **Anmeldelsestilbøjelighed:** Af disse 52 ofre for partnervold har 77 pct. (40 ofre) *ikke* selv anmeldt volden til politiet.²⁰
- **Årsag til ikke at anmelde:** Af disse 40 ofre for partnervold, som *ikke* selv har anmeldt volden til politiet, har 89 pct. (36 ofre) angivet en årsag hertil. Herudover har 4 ofre svaret "ved ikke" eller "ønsker ikke at svare".

* Tekstboksen angår det vægtede antal ofre, som har besvaret spørgsmålene i offerundersøgelsen.

Det fremgår af tekstboksen, at 77 pct. af de adspurgte, der angiver at have været udsat for partnervold, *ikke* selv anmeldte volden til politiet. Til sammenligning kan det bemærkes, at 66 pct. af samtlige respondenter, der har oplevet at have været udsat for vold, jf. det tidligere, angiver, at de har undladt at anmelde volden til politiet.

Besvarelsene fra de respondenter, som har angivet en årsag til, at de ikke har anmeldt den partnervold, de har været udsat for, er – ligesom besvarelsene fra ofre for vold i det hele taget – blevet kategoriseret under forskellige årsager. Da der i dette afsnit alene er tale om 36

²⁰ Omvendt er det 23 pct. af ofrene, der angiver, at de anmeldte forholdet til politiet. Hertil kommer, at politiet fik kendskab til forholdet på anden vis i 8 pct. af tilfældene. Samlet set angiver 30 pct. af ofrene for partnervold, at volden er anmeldt af offeret selv eller kommet til politiets kendskab på anden vis.

ofre, er analysemulighederne begrænsede.²¹ Det kan dog bemærkes, at ligesom det gør sig gældende for besvarelserne angående årsager til ikke at anmelde vold i det hele taget, er en af de hyppigst forekommende årsager for partnervold – foruden ”mangelfuld besvarelse” – at ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget”. Blandt de årsager, der ofte forekommer blandt besvarelserne for ikke at anmelde partnervold, findes dog også ”trusler og frygt for repressalier” (fem besvarelser) og ”nervøs for konsekvenser” (fire besvarelser). Da antallet af besvarelser angående årsager til ikke at anmelde partnervold er så relativt begrænset, skal ovenstående tolkes med forsigtighed.

4.3 Vold mod unge (16-24-årige)

I dette afsnit belyses *unges* udsathed for vold og deres anmeldelsestilbøjelighed i forbindelse hermed. Ved ”unge” forstås, at respondenter er 16-24 år på tidspunktet for besvarelserne, og udsathed for vold er – som ovenfor – defineret ved, at en respondent angiver at have været udsat for vold inden for de sidste 12 måneder.

Ud af alle de respondenter, som i offerundersøgelserne i 2019-2021 angiver at have været udsat for vold inden for de sidste 12 måneder, er 38 pct. i aldersgruppen 16-24 år. Godt en tredjedel af de unge voldsofre angiver, at de kendte gerningspersonerne i forvejen, og enkelte oplyser i den forbindelse, at gerningspersonen er et familiemedlem, f.eks. en forælder.

Vold mod unge

- **Udsathed:** Af de i alt 5.629 16-24-årige respondenter, som har deltaget i offerundersøgelsen i 2019-2021, har 3,2 pct. (181 respondenter) angivet at have været udsat for vold inden for de sidste 12 måneder.
- **Anmeldelsestilbøjelighed:** Af disse 181 16-24-årige ofre for vold har 72 pct. (131 ofre) *ikke* selv anmeldt volden til politiet.²²
- **Årsag til ikke at anmelde:** Af disse 131 16-24-årige ofre for vold, som *ikke* selv har anmeldt volden til politiet, har 88 pct. (115 ofre) angivet en årsag hertil. Herudover har 12 pct. (15 ofre) svaret ”ved ikke” eller ”ønsker ikke at svare”.

* Tekstboksen angår det vægtede antal ofre, som har besvaret spørgsmålene i offerundersøgelsen.

Det fremgår af tekstboksen, at 72 pct. af de 16-24-årige respondenter, der angiver at have været udsat for vold, *ikke* selv anmeldte volden til politiet. Til sammenligning kan det bemærkes, at 66 pct. af samtlige respondenter, der har oplevet at have været udsat for vold, jf. det tidligere, angiver, at de har undladt at anmelde volden til politiet.

²¹ På grund af det lille antal besvarelser er der ikke udarbejdet en tabeloversigt med alle årsagskategorierne.

²² Omvendt angiver 27 pct., at de anmeldte forholdet til politiet, og enkelte har svaret ved ikke/ønsker ikke at svare m.v. Hertil kommer, at politiet fik kendskab til forholdet på anden vis i 15 pct. af tilfældene. Samlet set angiver 42 pct. af voldsofrene i alderen 16-24 år, at hændelsen er anmeldt af offeret selv eller kommet til politiets kendskab på anden vis.

Ligesom det gør sig gældende for de angivne årsager til ikke at anmelde vold i det hele taget, er – foruden ”mangelfuld besvarelse” – nogle af de hyppigst anvendte årsager blandt de unge ofre ”ikke alvorligt nok”, ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget” og ”ikke vigtigt/irrelevant/ingen grund til det”, jf. bilagstabel 1.

4.4

Interview

I interviewene er medarbejdere fra politikredsene blevet spurgt om, hvilke årsager til ikke at politianmelde vold de er stødt på i deres arbejde, og de er blevet spurgt specifikt ind til nogle af de årsager til ikke at anmelde vold, som er fremkommet på baggrund af oplysningerne i offerundersøgelserne.

Det skal indledningsvist nævnes, at da mange af interviewpersonerne arbejder i politikredsenes specialiserede teams til håndtering af sager om vold i nære relationer, voldtægt, stalking og æresrelaterede forbrydelser, omhandler en stor del af materialet om vold årsager til ikke at anmelde partnervold. Det fremgår så vidt muligt af teksten, når en konkret årsag eller et citat er direkte relateret til partnervold.

Bange for at eskalere en konflikt/frygt for repressalier: I størstedelen af interviewene nævner interviewpersonerne, at nogle volds ofre undlader at anmelde den vold, de har været udsat for, fordi de er bange for at eskalere en konflikt, eller fordi de frygter repressalier.

En af interviewpersonerne beskriver det på følgende måde:

”Det kan både være gerningspersonens bagland eller gerningspersonen selv, [offeret] er bange for. Især hvis du har været udsat for vold én gang, så tænker man, at man eskalere det, hvis man anmelder det, så man bliver udsat for vold igen – nogle gange er de bange for, at de kan blive slået ihjel. Hvis man har været udsat for vold én gang, så ligger der bare en naturlig frygt.”

Angående frygt for at eskalere en konflikt mellem to partnere nævner en interviewperson, at pågældende ”... oplever, at [ofrene] er bange for konsekvenserne. ”Vil voldsmanden udøve endnu mere vold, hvis jeg anmelder?” Der er en frygt for, at [gerningspersonerne] bliver mere sure.” En anden nævner, at ”hvis [gerningspersonen] i forvejen truer eller følger efter [offeret], hvad bliver det næste så, når de anmelder vedkommende til politiet? Bliver situationen så bare værre for dem selv?”

Der er også en interviewperson, som nævner, at frygt for repressalier kan være årsag til, at nogle ofre for partnervold trækker deres anmeldelse tilbage:

”At ofre for partnervold trækker deres anmeldelse tilbage, tror jeg, nogle gange kommer af besluttede trusler mod den, der har anmeldt volden. ”Hvis du ikke trækker det her tilbage, så bliver det værre for dig selv.””

Nogle interviewpersoner fortæller desuden om vidners eventuelle årsager til ikke at politianmelde det, de har været vidne til. Enkelte interviewpersoner beskriver, at vidner til vold i

nære relationer kan frygte for repressalier. En interviewperson beskriver dette på følgende måde:

”Det kan også være fordi, de faktisk også er virkelig bange for gerningspersonen, når de har set, hvad de har gjort mod forurettede.”

En anden interviewperson beskriver et konkret eksempel, hvor et vidne insisterede på at være anonym, hvilket betød, at politiet var nødt til at droppe sagen:

”Så vidnet gjorde det [anmeldte anonymt] alene i frygt for, at den her tyrant ville komme efter hende og hele gaden, som han havde gjort det før. Så der var klart en frygt for, at hun skulle udsættes for vold af gerningspersonen for at have sagt det her. Og den her frygt – den var helt reel og nok også helt konkret.”

Normalisering og negligering af volden: En anden årsag til ikke at anmelde vold er, at offeret negligerer volden, eller at volden er blevet normaliseret for offeret. Denne årsag nævnes også i størstedelen af interviewene og specifikt i relation til partnervold. En interviewperson beskriver det på følgende måde:

”Nogle [ofre] siger, at de bare blev skubbet eller kun fik et par slag eller begrundet det med, at det ikke er værre, end hvad de tidligere har været udsat for, så de kan ikke se grunden til, at det skulle være slemt nok nu [til at anmelde]. Og jeg tror, meget af det bunder i, at hvis du har været udsat for noget i relativt lang tid, så registrer du det faktisk ikke som vold.”

En anden interviewperson beskriver et konkret eksempel med en kvinde, der bliver udsat for vold af sin samlever:

”Kvinden, der er blevet udsat for vold af sin samlever, ønsker ikke at anmelde, men da jeg snakker med hende, lyder det som om, hun negligerer det. Hun siger: ”Det er jo kun, når han er fuld, og nu har han jo også sagt, at han ikke gør det igen.””

Fælles børn: I sager om partnervold nævnes fælles børn ligeledes i mange af interviewene som en årsag til, at nogle ofre ikke ønsker at foretage en politianmeldelse. Det kommer til udtryk på forskellige måder. En interviewperson beskriver eksempelvis:

”Man har måske også børn sammen og har den følelse, at man på et eller andet tidspunkt skal kunne samarbejde. Man synes ikke, at det skal gå ud over børnene, så måske går man på kompromis med nogle ting i sig selv for at bevare relationen.”

En anden interviewperson fortæller:

”Der kan også være hensynet til børnene i voldsramte familier, hvor der både er en bekymring for børnenes relation til en far eksempelvis, men også en

bekymring for, hvordan det kommunale system og andre myndigheder vil reagere på, at der er en politisag. Hvad hvis de spørger, om man kan tage vare på sine børn, eller om de skal lave en social intervention, tvangsanbringelse osv.”

Når børn angives som en mulig årsag til ikke at politianmelde partnervold, kan det således både skyldes hensynet til offerets samarbejde med gerningspersonen om deres fælles barn/børn, et hensyn til barnets/børnenes relation til den anden forældre samt en frygt for myndighedernes reaktion.

Offeret har følelser for/er i et forhold med gerningspersonen: I forlængelse af det ovenstående nævner en del af interviewpersonerne også, at nogle ofre for partnervold undlader at anmelde, fordi de stadig holder af eller er i et forhold med gerningspersonen. En interviewperson beskriver det således:

”Det er typisk sådan, at så vil manden eller kvinden ikke anmelde modparten, for de skal jo leve med vedkommende bagefter. Udover konsekvensen af at de anmelder det, vil det måske betyde adskillelse, skilsmisse, separation, så derfor vælger de ikke at anmelde det.”

En anden interviewperson beskriver et konkret eksempel med en kvinde, der har været udsat for partnervold, og som ikke kan opgive sin relation til gerningspersonen:

”Hun var fanget i det her forhold, uanset hvor meget vi prøvede med krisecentre, og hvad vi ellers har af tilbud. Så var der ikke så meget at gøre – hun faldt hele tiden tilbage til ham her, som hun ikke kunne leve uden, men heller ikke kunne leve med.”

Offeret tror ikke, at myndighederne/politiet kan eller vil gøre noget: En del af interviewpersonerne nævner myndighederne, herunder blandt andet politiet, som en aktør, der har indflydelse på anmeldelsestilbøjeligheden. En række interviewpersoner beskriver således, at nogle ofre undlader at anmelde den vold, de har været udsat for, fordi de ikke tror, at myndighederne/politiet kan eller vil gøre noget for at hjælpe dem. En interviewperson udtrykker det på følgende måde i relation til partnervold:

”Nogle ofre tænker: ”Bliver jeg overhovedet taget alvorligt af politiet?” Der er rigtig mange ting, der stikker under, hos dem, jeg har talt med. Så tror jeg virkelig også, man bliver påvirket af mediernes historier og fortællinger, for der er nogle gange nogle rigtig triste sager, hvor man ikke er blevet mødt med ordentlighed af politiet.”

En anden interviewperson fortæller i forlængelse heraf, at nogle ofre for partnervold har erfaringer med myndighederne fra tidligere, som påvirker deres tilbøjelighed til at anmelde:

”Min erfaring fra krisecentre er, at de mangler tiltro til systemet, fordi de måske har nogle andre oplevelser med sig, hvor der ikke blev gjort noget, så hvorfor skulle der det denne gang.”

En tredje interviewperson fremhæver dog også, at der ikke altid er overensstemmelse mellem de muligheder, som politiet har for at hjælpe offeret, og hvad offeret kunne ønske sig af politiet. Det kan være årsag til, at nogle ofre ikke ønsker at politianmelde hændelsen/volden:

”Noget af det ligger også i, at når du anmelder noget, er det ikke lig med, at politiet kører ud og anholder dem [gerningspersonerne] og smider dem i fængsel med det samme. Der er også den her venteperiode, og det ved folk også godt, og det er også det, der afholder nogle fra at anmelde. De bliver i tvivl om, hvem der skal passe på dem, når de anmelder det [hændelsen/volden], og så vægter de meget, om det er det værd.”

Manglende beviser: Enkelte interviewpersoner peger i forlængelse af ovenstående på, at manglende beviser kan betyde, at der ikke kan fældes dom i en sag, og at bevidstheden herom kan have betydning for anmeldelsestilbøjeligheden:

”Når det er ord mod ord, og når der ingen skader, overvågning eller vidner er, kan man så forvente, at vedkommende bliver dømt? Jeg kan sagtens forstå, at offeret føler sig udsat for et overgreb på en eller anden måde, og at deres retfærdighedssans bliver sat på en prøve, men jeg kan også godt forstå, at anklagemyndigheden ikke rejser tiltale, fordi der vil være en stor procentdel, hvor de vil blive frikendt.”

Vold er en arbejdsrelateret risiko: I en helt anden kategori af årsager til ikke at politianmelde vold findes, at offeret mener, at vold er en arbejdsrelateret risiko. En af interviewpersonerne udtrykker det således:

”Vi ser det eksempelvis med sygeplejersker og hjemmeplejere, der i forbindelse med deres arbejde er blevet slået eller skubbet. Det anmelder de ikke, fordi det er en del af deres arbejde – det er en risikobetingelse. Der hører jeg nogle af dem sige, at voldsepisoden ikke er rettet mod dem som person, men at volden finder sted, fordi de [gerningspersonerne] har det skidt. Så de tænker [om hændelsen], at de har et risikobetonet job, og det er, hvad der kan ske.”

Som det fremgår af citatet, indgår i denne kategori også en begrundelse om, at det ikke var gerningspersonens intention at udøve vold som årsag til ikke at politianmelde.

Hensynet til gerningspersonen: En anden informant har ligeledes kendskab til sager med professionelle, der er blevet udsat for vold i forbindelse med deres arbejde, og nævner i den forbindelse hensynet til gerningspersonen som en årsag til ikke at anmelde vold:

”Jeg havde kendskab til nogle unge, der var udadreagerende og kunne slå på pædagoger. [Pædagogerne] tænkte bare, den unge havde det svært i forvejen, så man skal tage hensyn.”

Hensyn til gerningspersonen nævnes også som en årsag til ikke at anmelde partnervold. En interviewperson nævner et konkret eksempel, hvor dette var tilfældet:

"Hun [offeret] anmelder ikke, fordi hun rigtig gerne vil have, at han [gerningspersonen] får noget hjælp. Han har ikke brug for en politisag. Hun har brug for, at han kommer ind i psykiatrien."

Manglende overskud/ressourcer: Enkelte interviewpersoner nævner desuden, at ofrenes overskud og ressourcer har betydning for deres anmeldelsestilbøjelighed. En interviewperson beskriver eksempelvis angående partnervold:

"Det betyder meget, om man har et godt socialt netværk bag sig under processen. Vi kan se, at kvinder, der står alene og ikke er højt på den sociale rangstige, har svært ved at overskue deres situation. Det kan også ske for kvinder med uddannelser og godt arbejde, men man ser bare, at kvinder, der har det skidt, har sværere ved at komme igennem det."

En anden interviewperson nævner i forbindelse med partnervold, at *"nogle [ofre] kæmper i forvejen med bare at få hverdagen til at køre rundt af ren overlevelse, så at skulle få politiet ind i en voldssag udgør et stort ressourceforbrug for dem."*

Offeret kan ikke overskue processen: I forlængelse af det ovenstående nævner enkelte interviewpersoner, at processen omkring det at anmelde vold [og andre former for personfarlig kriminalitet] kan virke uoverskuelig, og at særligt det at skulle sidde over for gerningspersonen i en retssal kan gøre, at nogle ofre afholder sig fra at anmelde det, de har været udsat for, se evt. også afsnit 6.4 om voldtægt. En interviewperson beskriver følgende:

"Der kan være uoverskuelige konsekvenser ved at køre en anmeldelse igennem. Både afhøring og den efterfølgende konfliktsituation med modparten. Generelt at have svært ved at overskue den proces. Den tager noget tid, og det er jo ikke behageligt. Hvis man skal sidde i en retssal med vedkommende, kan det også afskrække forurettede [fra at anmelde]."

Særligt for ofre med anden etnisk herkomst: Nogle af interviewpersonerne nævner årsager til ikke at politianmelde vold, som særligt gør sig gældende for personer med anden etnisk herkomst end dansk. En af disse årsager er, at nogle af ofrene er bekymrede for deres opholdstilladelse i Danmark. En interviewperson nævner i den forbindelse, at nogle ofre for vold undlader at anmelde volden, fordi de er *"bange for at blive skilt og som resultat deraf miste deres opholdsgrundlag."*

En anden interviewperson beskriver, at:

"Mange af kvinderne [i prostitutionsmiljøet] er i Danmark på et ustabil opholdsgrundlag. Mange har ikke arbejds- eller opholdstilladelse i Danmark. Det betyder også, at det med at få kontakt til myndighederne og gøre opmærksom på sin egen eksistens i Danmark er enormt problematisk."

Manglende kendskab til det danske system og til myndighederne i Danmark er ifølge nogle af interviewpersonerne endnu en årsag til, at nogle ofre med etnisk minoritetsbaggrund undlader at anmelde blandt andet vold. Ofrene ved ikke, hvilke muligheder og rettigheder de har,

og de kender ikke konsekvenserne af en politianmeldelse. En interviewperson siger følgende om at anmelde vold i hjemmet:

”Det er en frygt, man ikke kan sætte fingeren på. Hvis man sidder med forurettede, der giver udtryk for, at de er bange for, at nogen tager deres børn fra dem, hvis sagen ruller, og myndighederne finder ud af, hvad der sker i familien. Det beror jo på en misforståelse omkring, hvad myndighedernes opgave er, og hvad opgaven er som forældre, for i de fleste myndigheders øjne vil man se positivt på, at der bliver taget ansvar for situationen, som her vil være at skærme sine børn for vold.”

I et interview med to interviewpersoner, fortæller disse yderligere, at manglende kendskab til systemet kan bruges til at manipulere volds ofre til ikke at indgive politianmeldelse:

Interviewperson 1: *”Særligt manglende kendskab til systemet kan for psykisk og fysisk vold blive brugt som et manipulationsmiddel, hvis gerningspersonen har kendskab til systemet og kan fremstå troværdig og siger til den forurettede, at systemet fungerer på en bestemt måde, og at systemet ikke vil tro på dem.”*

Interviewperson 2: *”I de situationer kan der også indgå pressionsmidler. Gerningspersonen kan sige: ”De tager dine børn, hvis du siger, du har det skidt, eller du kan miste din opholdstilladelse.”*

Derudover nævner en enkelt interviewperson også, at vidner til vold i nære relationer i sager med personer med anden etnisk herkomst end dansk kan have særlige årsager til at undlade at anmelde. Interviewpersonen fortæller blandt andet, at *”internt i familierne er man opdraget med det kodeks – hvad der sker i familien, bliver i familien.”*

Samlet afvejning af eventuelle konsekvenser: Nogle af interviewpersonerne fortæller, at ofrene foretager en samlet afvejning af de mulige konsekvenser ved at anmelde volden til politiet, og at det er resultatet af denne afvejning, der afgør, om de anmelder forholdet eller ej. Tilsvarende nævnes også i relation til andre kriminalitetstyper, se evt. også afsnit 6.4 om voldtægt og afsnit 7.4 om øvrige seksuelle krænkelser, men gælder antageligvis for alle typer af kriminalitet.

Angående overvejelsen af de mulige konsekvenser af at politianmelde set i forhold til, hvad sagen kan føre til, beskriver en interviewperson følgende:

”Hvis [ofrene] hører, at de her sager ikke bliver til noget, fordi der ikke var nogle mærker, eller at de tænker, at nu er der gået så lang tid, og så bliver sagerne ikke til noget alligevel, så har de ikke lyst til at anmelde det. Så har de ikke lyst til at eskalere en situation eller hive op i gammel sorg og skulle prøve at komme igennem en hel proces, for at det så ikke bliver til noget”.

I tråd med dette beskriver en anden interviewperson følgende om den afvejning, der kan finde sted i sager om partnervold:

”[Gerningspersonen] vil få at vide, at der er lavet en anmeldelse, hvis vedkommende skal afhøres, og så kan offeret frygte for, hvad gerningspersonen så vil gøre. Kan det eskalere volden? Og så er der en risiko for, at anmeldelsen ikke kommer til at have konsekvenser alligevel.”

5 Psykisk vold

I offerundersøgelserne i 2020-2021 er et repræsentativt udsnit af befolkningen i alderen 16-74 år blevet stillet følgende spørgsmål: ”Har du inden for de seneste 5 år været udsat for psykisk vold? Det vil sige, at en person nært knyttet til din husstand gentagne gange over en periode har udsat dig for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd med henblik på at styre dig?”. Svarer en respondent bekræftende på dette, bliver der spurgt yderligere ind til, hvornår dette fandt sted, hvortil respondenterne kan svare, at det er sket inden for de seneste 12 måneder, for mellem 1 år og 2 år siden, for mellem 2 år og 3 år siden eller for mere end 3 år siden.

Det er i den forbindelse vigtigt at bemærke, at der først er spurgt ind til psykisk vold fra offerundersøgelsen i 2020, hvorfor dette kapitel udelukkende omfatter data fra offerundersøgelserne i 2020-2021.

Tabel 7 viser den vægtede andel af de adspurgte, der angiver at have været udsat for psykisk vold inden for de seneste 12 måneder.

Som det fremgår af tabellen, angiver 2,5 pct. af de adspurgte i offerundersøgelserne i 2020-2021 at have været udsat for psykisk vold inden for de seneste 12 måneder. Dette svarer til 96.000-120.000 personer i befolkningen i alderen 16-74 år i gennemsnit pr. år.

Tabel 7

Ofre for psykisk vold, udsat inden for de seneste 12 måneder, 2020-2021.

Periode	Andel ofre	95 pct. sikkerhedsintervaller
2020-2021	2,5 %	(2,3 – 2,7)

5.1 Anmeldelsestilbøjelighed og årsager til ikke at anmelde

De adspurgte, der angiver at have været udsat for psykisk vold, bliver herefter spurgt, om de har anmeldt volden til politiet. Psykisk vold blev dog først skrevet ind i straffeloven som § 243 – og blev dermed kriminaliseret – pr. 1. april 2019. Fordi indeværende afsnit fokuserer på *anmeldelsestilbøjeligheden* for ofre for psykisk vold, er der foretaget en filtrering af besvarelserne, som gør, at kun de personer, der angiver at have været udsat for psykisk vold i en periode, som helt sikkert placerer sig inden for den periode, hvor psykisk vold har været

kriminaliseret, er inkluderet i opgørelserne nedenfor.²³ Af nedenstående tekstboks fremgår en oversigt over besvarelserne på spørgsmålene om udsathed for psykisk vold, anmeldelsestilbøjelighed samt fordelingen af, hvorvidt de adspurgte har svaret på spørgsmålet ”hvorfors har du ikke anmeldt den psykiske vold til politiet?”²⁴.

Psykisk vold

- **Udsathed:** Af de i alt 22.640 respondenter, som har deltaget i offerundersøgelsen i perioden 1. april 2020 til 31. december 2021, har 3,1 pct. (691 respondenter) angivet at have været udsat for psykisk vold i perioden fra 1. april 2019 og fremefter.
- **Anmeldelsestilbøjelighed:** Af disse 691 ofre for psykisk vold, har 91 pct. (628 ofre) *ikke* selv anmeldt den psykiske vold til politiet.
- **Årsag til ikke at anmelde:** Af disse 628 ofre for psykisk vold, som *ikke* selv har anmeldt volden til politiet, har 82 pct. (517 ofre) angivet en årsag hertil. Herudover har 17 pct. (109 ofre) svaret ”ved ikke” eller ”ønsker ikke at svare”.

* Tekstboksen angår det vægtede antal ofre, som har besvaret spørgsmålene i offerundersøgelsen.

Det fremgår af tekstboksen, at 91 pct. af de adspurgte, der angiver at have været udsat for psykisk vold, *ikke* selv anmeldte den psykiske vold til politiet, og at 83 pct. af disse har angivet en årsag til dette.

Det kan i forlængelse heraf bemærkes, at det omvendt er 9 pct. af ofrene, som angiver, at de selv anmeldte forholdet til politiet. Hertil kommer, at politiet fik kendskab til forholdet på anden vis i yderligere 5 pct. af tilfældene.²⁵ Samlet set angiver 14 pct. af ofrene for psykisk vold, at forholdet er anmeldt af offeret selv eller kommet til politiets kendskab på anden vis.

For så vidt angår anmeldelsestilbøjeligheden, viser en analyse, at tilbøjeligheden til at anmelde psykisk vold er:

²³ Dette betyder, at kun følgende besvarelser er omfattet af afsnittet: 1) Besvarelser, der er givet i april til december 2020, hvor respondenterne har svaret, at de har været udsat for psykisk vold inden for de seneste 12 måneder, 2) besvarelser, der er givet i hele 2021, hvor respondenterne har svaret, at de har været udsat for psykisk vold inden for de seneste 12 måneder, og 3) besvarelser, der er givet i april til december 2021, hvor respondenterne har svaret, at de har været udsat for psykisk vold for mellem 1 og 2 år siden.

²⁴ I spørgeskemaet efterfølges spørgsmålet med følgende: ”Skriv så fyldestgørende som muligt, ikke kun stikord”.

²⁵ Denne andel afviger fra andelen af besvarelserne, der i tabel 8 falder under kategorien ”politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte”. Førstnævnte andel angår de personer, der til spørgsmålet ”har du anmeldt den psykiske vold til politiet?” svarer ”nej, men politiet fik det at vide på anden måde”, mens den sidstnævnte andel angår besvarelser til det opfølgende spørgsmål, der stilles til personer, som angiver, at de ikke har anmeldt forholdet til politiet, om, hvorfor de ikke har anmeldt det til politiet. Der er en del tilfælde, hvor personer svarer ”nej, men politiet fik det at vide på anden måde” til spørgsmålet angående, om forholdet er anmeldt, mens begrundelsen for, hvorfor de ikke har anmeldt, angår årsager såsom ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget”, ”gerningsperson: hensyn og intention” og ”privat anliggende”.

- lavere blandt personer, som har været udsat for psykisk vold begået af en partner eller af et (andet) familiemedlem, end hvis den psykiske vold er blevet begået af en (tidligere) ven/kammerat.²⁶
- højere, desto mere alvorlig offeret har oplevet den psykiske vold.
- ikke adskiller sig statistisk signifikant på tværs af køn eller alder.

Besvarelsene fra de ofre, som har angivet en årsag til, at de ikke har anmeldt den psykiske vold, de har været udsat for, fremgår af tabel 8. Som også tidligere beskrevet, kan hver besvarelse kategoriseres under flere årsager. I tabellen er de enkelte kategorier af årsager opgjort i forhold til det samlede antal vægtede besvarelser, som derfor ikke summerer til 100 pct.²⁷

²⁶ I det psykisk vold i spørgsmålsformuleringen afgrænses ved at blive udøvet af "en person nært knyttet til din husstand" kan det virke overraskende, at nogle angiver, at gerningspersonen var en (tidligere) ven/kammerat. Det er dog også kun cirka i hver femte tilfælde af psykisk vold, at denne relation til gerningspersonen angives, mens mere end tre ud af fire angives at være en partner eller et (andet) familiemedlem.

²⁷ Langt størstedelen af besvarelsene angående årsager til ikke at anmelde psykisk vold er kategoriseret under én årsag, mens mindre end en tiendedel af besvarelsene indgår i to årsagskategorier.

Tabel 8

Omfang og fordeling af kategorier af årsager til ikke at anmelde psykisk vold, 1. april 2020 til 31. december 2021.

Årsag	Antal	Andel af besvarelser
Ikke alvorligt nok	39	6 %
Ikke vigtigt/irrelevant/ingen grund til det	29	5 %
Intet overskud/var for besværligt	13	2 %
Anmeldelse fører ikke til noget	118	19 %
Nytter ikke	28	4 %
Politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget	50	8 %
Myndigheder/samfundet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, myndigheder/samfundet kan/vil gøre noget	15	2 %
Manglende beviser	24	4 %
Usikkerhed om hændelsens ulovlighed	72	11 %
Håndterede hændelsen selv/på anden vis	77	12 %
Politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte	1	0 %
Ønsker at glemme hændelsen	1	0 %
Privat anliggende	19	3 %
Del af arbejdet	2	0 %
Gerningsperson: Hensyn og intention	36	6 %
Hensyn til børn	15	2 %
Skyld og skam	12	2 %
Oplevelse af skyld	7	1 %
Skam	5	1 %
Frygt for konsekvenser	39	6 %
Trusler og frygt for repressalier	5	1 %
Nervøs for konsekvenser	34	5 %
Anden grund	52	8 %
Mangelfuld besvarelse	42	7 %
Ved ikke	21	3 %
Ønsker ikke at svare	88	14 %
I alt	677	-

N (antal besvarelser, vægtet) = 627

Af tabel 8 fremgår, at den hyppigst anvendte enkeltstående årsagskategori til ikke at anmelde psykisk vold er ”ønsker ikke at svare”.

Efter denne er kategorierne ”håndterede hændelsen selv/på anden vis” og ”usikkerhed om hændelsens ulovlighed” de hyppigst anvendte årsager – anvendt i henholdsvis 12 pct. og 11 pct. af besvarelserne. For at undersøge, om ofre, der har angivet disse typer af årsager til ikke at anmelde psykisk vold, adskiller sig fra ofre, der har angivet de andre typer af årsager i tabellen, er der lavet analyser af fordelingen af køn, alder, hvilken relation offeret havde til gerningspersonen, samt hvor alvorlig offeret oplevede volden. Denne analyse viser, at der ikke er statistisk signifikante forskelle herimellem.

Tabellen viser desuden, at 19 pct. af besvarelserne angående årsager til ikke at anmelde psykisk vold falder under den overordnede kategori ”anmeldelse fører ikke til noget”, og at den hyppigst anvendte årsag inden for denne kategori er ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget”. En analyse tilsvarende den, der er beskrevet ovenfor, viser også, at der ikke er statistisk signifikante forskelle ud fra de undersøgte faktorer.

”Trusler og frygt for repressalier” vedrører en procent af besvarelserne og omfatter besvarelser såsom ”[...] truede med at fjerne børnene og ikke lade mig se dem” og ”frygt for, at vedkommende skal gøre det igen mod mig”.

5.2 Psykisk vold begået af partner

I dette afsnit beskrives udsathed for og anmeldelsestilbøjeligheden ved psykisk vold begået af en partner med afsæt i offerundersøgelserne i 2020-2021. Psykisk vold begået af en partner defineres i den forbindelse som, at en respondent har angivet dels at have været udsat for psykisk vold, og dels at volden blev begået af en partner.²⁸

Tabel 9 viser den vægtede andel af de adspurgte i offerundersøgelserne i 2020-2021, der angiver at have været udsat for psykisk vold inden for de seneste 12 måneder, hvor voldsudøveren var en partner.

²⁸ ”Partner” omfatter nuværende ægtefælle/samlever/partner, en nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som begik volden inden forholdets ophør eller en forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som begik volden efter forholdets ophør.

Tabel 9

Ofre for psykisk vold begået af partner, udsat inden for de seneste 12 måneder, 2020-2021.

Periode	Andel ofre (af populationen)	95 pct. sikkerhedsintervaller
2020-2021	1,3 %	(1,1 – 1,4)

Som det ses af tabellen, angiver 1,3 pct. af de adspurgte i offerundersøgelserne i 2020-2021, at de har været udsat for psykisk vold begået af deres partner inden for de seneste 12 måneder. Dette svarer til 46.000-63.000 personer i befolkningen i alderen 16-74 år i gennemsnit pr. år.

I tillæg hertil kan det oplyses, at 55 pct. af alle dem, der angiver at have været udsat for psykisk vold i det hele taget, angiver, at det er deres partner, der har udsat dem for psykisk vold.

Ligesom det er beskrevet i afsnit 5.1, er der i det følgende og i resten af afsnittet foretaget en filtrering af besvarelserne, som gør, at kun de personer, der angiver at have været udsat for psykisk vold i en periode, som helt sikkert placerer sig inden for den periode, hvor psykisk vold har været kriminaliseret, er inkluderet i opgørelserne.

Psykisk vold begået af partner

- **Udsathed:** Af de i alt 22.640 respondenter, som har deltaget i offerundersøgelsen i perioden 1. april 2020 til 31. december 2021, har 1,5 pct. (339 respondenter) angivet at have været udsat for psykisk vold begået af deres partner i perioden fra 1. april 2019 og fremefter.
- **Anmeldelsestilbøjelighed:** Af disse 339 ofre for psykisk vold begået af partner har 95 pct. (323 ofre) *ikke* selv anmeldt den psykiske vold til politiet.²⁹
- **Årsag til ikke at anmelde:** Af disse 323 ofre for psykisk vold begået af partner, som *ikke* selv har anmeldt den psykiske vold til politiet, har 82 pct. (266 ofre) angivet en årsag hertil. Herudover har 17 pct. (56 ofre) svaret "ved ikke" eller "ønsker ikke at svare".

* Tekstboksen angår det vægtede antal ofre, som har besvaret spørgsmålene i offerundersøgelsen.

Det fremgår af tekstboksen, at 95 pct. af de adspurgte, der angiver at have været udsat for psykisk vold begået af en partner, *ikke* selv anmeldte den psykiske vold til politiet. Til sammenligning kan det bemærkes, at 91 pct. af samtlige respondenter, der har oplevet at have

²⁹ Omvendt angiver 5 pct., at de anmeldte forholdet til politiet. Hertil kommer, at politiet fik kendskab til forholdet på anden vis i 4 pct. af tilfældene. Samlet set angives 8 pct. af ofrene for psykisk vold, at forholdet er anmeldt af offeret selv eller kommet til politiets kendskab på anden vis.

været udsat for psykisk vold, jf. ovenstående, angiver, at de har undladt at anmelde volden til politiet.

For så vidt angår årsagerne til ikke at anmelde psykisk vold begået af en partner, er – i lighed med besvarelsene angående årsager til ikke at anmelde psykisk vold i det hele taget – nogle af de hyppigst anvendte kategorier af årsager ”håndterede hændelsen selv/på anden vis”, ”usikkerhed om hændelsens ulovlighed” samt ”ønsker ikke at svare”, jf. bilagstabel 2. Det kan også bemærkes, at mens 4 pct. ofrene for psykisk vold begået af partner angiver årsager relateret til ”hensyn til børn”, så gælder dette for 2 pct. af ofrene for psykisk vold generelt.

5.3 Psykisk vold mod unge (16-24-årige)

I dette afsnit belyses *unges* udsathed for psykisk vold og deres anmeldelsestilbøjelighed i forbindelse hermed. Ved ”unge” forstås, at respondenterne er 16-24 år på tidspunktet for besvarelsen.

Ud af alle de respondenter, som i offerundersøgelserne i 2020-2021 angiver at have været udsat for psykisk vold inden for de seneste 12 måneder, er hver fjerde i aldersgruppen 16-24 år. 44 pct. af de unge voldsofre angiver, at gerningspersonen er et familiemedlem.

Ligesom det er beskrevet i afsnit 5.1, er der i det følgende og i resten af afsnittet foretaget en filtrering af besvarelsene, som gør, at kun de personer, der angiver at have været udsat for psykisk vold i en periode, som helt sikkert placerer sig inden for den periode, hvor psykisk vold har været kriminaliseret, er inkluderet i opgørelserne.

Psykisk vold mod unge

- **Udsathed:** Af de i alt 3.484 16-24-årige respondenter, som har deltaget i offerundersøgelsen i perioden 1. april 2020 til 31. december 2021, har 4,5 pct. (157 respondenter) angivet at have været udsat for psykisk vold i perioden fra 1. april 2019 og fremefter.
- **Anmeldelsestilbøjelighed:** Af disse 157 16-24-årige ofre for psykisk vold har 92 pct. (145 ofre) *ikke* selv anmeldt volden til politiet.³⁰
- **Årsag til ikke at anmelde:** Af disse 145 16-24-årige ofre for psykisk vold, som *ikke* selv har anmeldt volden til politiet, har 85 pct. (123 ofre) angivet en årsag hertil. Herudover har 14 pct. (21 ofre) svaret ”ved ikke” eller ”ønsker ikke at svare”.

* Tekstboksen angår det vægtede antal ofre, som har besvaret spørgsmålene i offerundersøgelsen.

Det fremgår af tekstboksen, at 92 pct. af de 16-24-årige respondenter, der angiver at have været udsat for psykisk vold, *ikke* selv anmeldte den psykiske vold til politiet. Til

³⁰ Omvendt angiver 8 pct., at de anmeldte forholdet til politiet. Hertil kommer, at politiet fik kendskab til forholdet på anden vis i 3 pct. af tilfældene. Samlet set angiver 11 pct. af ofrene for psykisk vold i alderen 16-24 år, at forholdet er anmeldt af offeret selv eller kommet til politiets kendskab på anden vis.

sammenligning kan det bemærkes, at 91 pct. af samtlige respondenter, der har oplevet at have været udsat for psykisk vold, jf. ovenstående, angiver, at de har undladt at anmelde volden til politiet.

Ligesom det gør sig gældende for besvarelserne angående årsager til ikke at anmelde psykisk vold i det hele taget, er nogle af de hyppigst angivne årsager blandt de unge ”usikkerhed om hændelsens ulovlighed”, ”håndterede hændelsen selv/ på anden vis” samt ”ønsker ikke at svare”, jf. bilagstabel 3. Det kan også bemærkes, at mens 13 pct. af de unge angiver årsager relateret til ”ikke alvorligt nok”, så gælder dette for 6 pct. af alle ofre for psykisk vold.

5.4

Interview

I interviewene er medarbejderne fra politikredsene blevet spurgt til, hvilke årsager til ikke at anmelde psykisk vold de er stødt på i deres arbejde, og de er blevet spurgt specifikt ind til nogle af de årsager til ikke at anmelde psykisk vold, som er fremkommet på baggrund af oplysningerne i offerundersøgelserne. En del af disse årsager nævnes også i relation til vold, jf. afsnit 5.4. Psykisk vold er som nævnt i afsnittet ovenfor defineret ved, at en person nært knyttet til et offers husstand gentagne gange over en periode har udsat offeret for groft nedværdigende, forulepende eller krænkende adfærd med henblik på at styre offeret.

Manglende beviser: I størstedelen af interviewene nævner interviewpersonerne manglende beviser på, at den psykiske vold har fundet sted, som en årsag til, at nogle ofre undlader at politianmelde det, de har været udsat for. Dette kan ifølge interviewpersonerne hænge sammen med, at det kan være meget vanskeligt at bevise psykisk vold. En interviewperson beskriver i den forbindelse:

”Det er min fornemmelse, at [ofrene] også godt ved, hvor svært det er for politiet at bevise psykisk vold. Derfor vil politiet gerne have et fysisk bevis – altså hvor offeret er blevet truet på en eller anden måde, som er blevet optaget, eller hvor gerningsmanden har skrevet til offeret.”

En anden interviewperson nævner, at nogle ofre for psykisk vold undlader at politianmelde volden, fordi de er usikre på, hvad de skal kunne fremvise af dokumentation ved en anmelde:

”[Ofrene] kan være usikre på, hvor meget man selv skal kunne bevise, før man går til politiet. Der er ikke et blåt mærke eller andet, man lige kan fremvise.”

Offerets usikkerhed om hændelsesforløbets ulovlighed: En stor del af interviewpersonerne fremhæver derudover, at nogle ofre for psykisk vold undlader at politianmelde volden, fordi de er i tvivl om, hvorvidt de har været udsat for psykisk vold. Interviewpersonerne peger på, at dette kan skyldes, at det er relativt kort tid siden, at psykisk vold er blevet kriminaliseret i straffeloven. En interviewperson udtaler eksempelvis:

”Psykisk vold er også relativt nykriminaliseret, så man mangler måske også den grundlæggende kulturændring i at forstå, at psykisk vold også kan være

strafbart på lige fod med fysisk vold. Det er der stadig et arbejde i at få udbredt, og også i at forstå, hvad psykisk vold egentlig er – især inden for de juridiske rammer.”

En anden interviewperson fortæller følgende:

”Det var ikke alle forurettede, der vidste, de havde levet med psykisk vold. Jeg kunne møde en kvinde, der måske var kommet på krisecenter den dag, fordi hun var blevet slået, men når vi så fik snakket med hende, kom det mere og mere frem, at der ikke kun var tale om fysisk, men også psykisk vold. I 95 procent af sagerne om fysisk vold var der også psykisk vold inde over, så de to ting følger ofte hinanden. Men kvinderne vidste ikke, at den kontrollerende og nedværdigende adfærd var ulovlig. Så der er en manglende viden – men det er jo også stadig en meget ny lovgivning.”

Normalisering af den psykiske vold: Mange af interviewpersonerne fremhæver desuden, at psykisk vold for nogle ofre er blevet normaliseret, og at det kan betyde, at det er svært for ofrene at genkende og anerkende, at de har været udsat for psykisk vold.

En interviewperson beskriver det således:

”Det kan være svært at se, at der er foregået psykisk vold, fordi man [som offer] er røget ind i et regime, hvor man tror, det er almindeligt. Man får lidt en anden virkelighedsopfattelse.”

En anden fortæller, at når ofrene giver udtryk for, at det, de har været udsat for, ikke er alvorligt nok til at blive anmeldt til politiet, så kan det skyldes, at den psykiske vold er blevet hverdag for dem:

”Det med at det ikke er groft nok, det handler også om, at der er mange forskellige opfattelser af, hvad psykisk vold er. Fordi vold er en del af ordet, så tænker man igen det her med grovhed – er det groft nok? Der er vi igen lidt tilbage til det her med hverdagen. Volden bliver normaliseret.”

En tredje interviewperson kobler denne normalisering af vold og ændrede virkelighedsopfattelse til, at nogle af ofrene er blevet isolerede fra omverdenen:

”Det er også svært at få øje på psykisk vold, hvis man selv er udsat for det, fordi man langsomt bliver spundet ind i det – i en langsom normalisering. Man bliver suget mere og mere ind, og det handler også typisk om isolation, så der er sjældent en omverden, der kan få øje på, at der er noget galt. Man mister sig selv og ens referenceramme til omverdenen, så man ikke er opmærksom på, hvad der foregår.”

Social isolation: Flere af interviewpersonerne nævner – ligesom i det ovenstående citat – isolation som en årsag til ikke at foretage en politianmeldelse. I dette indgår også den sociale isolations betydning for bevisbyrden.

En interviewperson beskriver følgende:

”De [ofrene] har jo også en stor bevisbyrde, for så skal der have været vidner, eller at man kan dokumentere det fra lægeundersøgelser, eller man har noget netværk eller beskeder/telefonopkald, der kan dokumentere mange af de her ting. Og ofte har de personer, der har været udsat for psykisk vold, ikke noget netværk, fordi de er blevet meget isoleret. Så det er nogle sager, der er svære at bevise, og meget af det ligger ved forurettede, og man kan også høre på dem, at de ikke ved, om de orker anmeldelsen, om de orker at bære bevisbyrden.”

En anden interviewperson udtrykker følgende om isolation som årsag til ikke at politianmelde psykisk vold:

”Den forurettede vil i mange situationer stå isoleret og have haft en dynamik med voldsudøveren, hvor ens livsverden er begrænset til hjemmet og til den udøvende part. Der er et underligt afhængighedsforhold, hvor ens tro på sig selv, grænser og autonomi langsomt forsvinder. Det kan være uoverskueligt at forestille sig, hvordan ens liv kan se ud efter en anmeldelse og et eventuelt brud med den udøvende part.”

Oplevelse af skyld, selvbekendelse og manglende tro på sig selv: Som det fremgår af ovenstående citat, kan psykisk vold og social isolation føre til, at nogle ofre mister troen på sig selv. En af interviewpersonerne nævner i den forbindelse, at ofrene kan opleve en form for skyld, selvbekendelse og manglende tro på sig selv, der medfører, at de ikke anmelder volden til politiet:

”Det er jo ofte en konsekvens af den psykiske vold, at man på mange måder bliver isoleret enten som følge af ens partners kontrol, eller fordi man trækker sig fra sin omgangskreds, fordi det er svært at opretholde et dobbeltliv [...]. Hvis man så ikke har nogle andre at holde det op imod, så kan det også være rigtig svært at tro på sit eget selvbillede, hvis man får at vide, at man gør ting forkert. ”Er det min egen skyld? Er det alvorligt nok? Sker det også for andre hele tiden?” Den her iboende tvivl på sig selv og sine egne observationer, tror jeg, er ret dominerende for en stor del af de forurettede, som har været udsat for enten psykisk eller fysisk vold eller en kombination.”

En anden interviewperson beskriver i overensstemmelse hermed følgende:

”Hvis der er fysisk vold og psykisk vold i en langvarig relation, hvor man er blevet fortalt, at man selv er skyldig, og at gerningspersonen er blevet nødsaget til at afstraffe en, kan de små mikroreguleringer skubbe grænserne for normalen. Det, tænker jeg helt sikkert, kan være en barriere for at anmelde, fordi man er blevet lullet ind i den virkelighed.”

Fælles børn: Nogle interviewpersoner nævner fælles børn som årsag til ikke at politianmelde psykisk vold og andre former for vold, se evt. også afsnit 4.4 om vold og afsnit 6.4 om vold-tægt. En interviewperson siger i den forbindelse, at i de sager, som vedkommende har arbejde

med, der er det "[...] børnene, der er omdrejningspunktet for ikke at anmelde. Altså frygten for, hvordan det skal gå med dem. "Mister jeg mit barn?""

En anden interviewperson beskriver i tråd hermed, at "man har måske bedre kontrol over, hvad der sker i den nuværende situation, så man tænker, man kan beskytte børnene bedre [ved ikke at anmelde], da man ikke ved, hvad der sker, hvis man inddrager politiet."

Offeret har følelser for/er i et forhold med gerningspersonen: Enkelte interviewpersoner nævner desuden, at relationen til gerningspersonen og de følelser, som offeret nærer for den pågældende, kan være en årsag til ikke at anmelde psykisk vold.

En interviewperson siger eksempelvis:

"Det kan være, at de stadig elsker personen og er kærester eller gift. Hvad betyder en politianmeldelse så for forholdet? Dette gælder også, hvis det er ekspartnere – så kan de stadig have følelser for dem."

Offeret håndterer volden på anden vis: Enkelte interviewpersoner nævner, at nogle ofre for psykisk vold er lykkedes med eller har forsøgt selv at håndtere volden i stedet for at anmelde den til politiet. En interviewperson udtrykker det på følgende måde:

"Vi oplever også andre, der selv har taget sig af det, enten ved at gå fra vedkommende eller begynde i terapi, hvor de selv arbejder på, hvordan der bliver snakket eller lignende."

En anden interviewperson beskriver i lighed hermed, at "hvis det er et par, så prøver de også at finde nogle strategier til at være i det."

Bange for at eskalere en konflikt: Der er også enkelte interviewpersoner, der nævner, at nogle ofre er bange for, at de vil eskalere konflikten mellem dem selv og gerningspersonen, hvis de anmelder den pågældende til politiet. En interviewperson beskriver i den forbindelse, at nogle ofre kan have en "[...] frygt for, at det bliver værre, når man involverer andre," mens en anden interviewperson beskriver følgende:

"Det kan også være, at de synes, partneren har det hårdt nok i forvejen, eller at de er bange for at eskalere en konflikt. Hvis vedkommende i forvejen truer eller følger efter dem, hvad bliver det næste så, når de anmelder dem til politiet? Bliver situationen så bare værre for dem selv?"

Andre mindre fremtrædende årsager: Enkelte interviewpersoner nævner herudover, at nogle ofre for psykisk vold undlader at anmelde volden til politiet, fordi de ikke synes, at den er alvorlig nok, fordi de kontrolleres af gerningspersonen, se evt. også kapitel 9 om negativ social kontrol, eller af hensyn til gerningspersonen.

I offerundersøgelserne i 2019-2021 er et repræsentativt udsnit af befolkningen i alderen 16-74 år på forskellig vis blevet spurgt til udsathed for voldtægt. I undersøgelserne i 2019 og 2020 indgik følgende spørgsmål: ”Har du inden for de seneste 5 år været udsat for voldtægt eller forsøg herpå, altså at en person ved brug af vold, eller trusler om vold, har forsøgt at tvinge dig til eller rent faktisk har tvunget dig til samleje?”. Fra og med 2021 er spørgsmålet om voldtægt ændret, så spørgsmålsformuleringen passer med den nye samtykkebaserede voldtægtslovgivning, som trådte i kraft den 1. januar 2021: ”Har du inden for de seneste 5 år været udsat for voldtægt eller forsøg herpå, dvs. at en person har haft eller har forsøgt at have samleje med dig, uden at du samtykkede heri?”. Svarer en respondent bekræftende på disse spørgsmål, bliver der spurgt yderligere ind til tidsperioden, hvortil respondenter kan svare, at det er sket inden for de seneste 12 måneder, for mellem 1-2 år siden, for mellem 2-3 år siden eller for mere end 3 år siden.

Tabel 10 viser den vægtede andel af de adspurgte, der angiver at have været udsat for voldtægt eller forsøg på voldtægt inden for de seneste fem år og inden for de seneste 12 måneder.

Som det fremgår af tabellen, angiver 1,5 pct. af de adspurgte i offerundersøgelserne i 2019-2021, at de har været udsat for voldtægt eller forsøg herpå inden for de seneste fem år. Dette svarer til 56.000-74.000 personer i befolkningen i alderen 16-74 år i gennemsnit pr. år. Tabellen viser desuden, at 0,3 pct. af de adspurgte i offerundersøgelserne i 2019-2021 har angivet, at de har været udsat for voldtægt eller forsøg herpå inden for de seneste 12 måneder, svarende til 9.000-17.000 personer i alderen 16-74 år i gennemsnit pr. år.³¹

Tabel 10

Ofre for voldtægt eller forsøg herpå, udsat inden for de seneste 5 år og inden for de seneste 12 måneder, 2019-2021.

Udsathed, periode	Andel ofre	95 pct. sikkerhedsintervaller
Seneste 5 år	1,5 %	(1,4 - 1,6)
Seneste 12 måneder	0,3 %	(0,2 - 0,4)

³¹ Som nævnt dækker disse tal og andele over besvarelser af spørgsmål om udsathed for voldtægt med forskellige formuleringer.

Anmeldelsestilbøjelighed – og årsager til ikke at anmelde

De adspurgte, der angiver at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå, bliver herefter spurgt, om de har anmeldt hændelsen til politiet, og såfremt de ikke har, bliver de spurgt om årsagen hertil, jf. også figur 1. Af nedenstående tekstboks fremgår en oversigt over besvarelserne på spørgsmålene om udsathed for voldtægt og forsøg herpå, anmeldelsestilbøjelighed samt fordelingen af, hvorvidt de adspurgte har svaret på spørgsmålet om, hvorfor de ikke har anmeldt hændelsen til politiet.³² For at få et statistisk set tilstrækkelig stort antal besvarelser at foretage analyser ud fra, er det valgt at anvende besvarelser fra respondenter, som har oplyst at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå inden for de seneste 5 år.

Voldtægt

- **Udsathed:** Af de i alt 37.035 respondenter, som har deltaget i offerundersøgelsen i 2019-2021, har 1,5 pct. (563 respondenter) angivet at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå inden for de seneste fem år.
- **Anmeldelsestilbøjelighed:** Af disse 563 ofre for voldtægt eller forsøg herpå, har 83 pct. (465 ofre) *ikke* selv anmeldt hændelsen til politiet.
- **Årsag til ikke at anmelde:** Af disse 465 ofre for voldtægt eller forsøg herpå, som *ikke* selv har anmeldt hændelsen til politiet, har 87 pct. (406 ofre) angivet en årsag hertil. Herudover har 12 pct. (58 ofre) svaret "ved ikke" eller "ønsker ikke at svare".

* Tekstboksen angår det vægtede antal ofre, som har besvaret spørgsmålene i offerundersøgelsen.

Det fremgår af tekstboksen, at 83 pct. af de adspurgte, der angiver at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå, *ikke* selv anmeldte hændelsen til politiet, og at 87 pct. af disse har angivet en årsag til dette.

Det kan i forlængelse heraf bemærkes, at det omvendt er 16 pct. af ofrene som angiver, at de selv anmeldte forholdet til politiet.³³ Hertil kommer, at politiet fik kendskab til forholdet på anden vis i yderligere 2 pct. af tilfældene.³⁴ Samlet set angiver 18 pct. af voldtægtsofferne, at hændelsen er anmeldt af offeret selv eller kommet til politiets kendskab på anden vis.

For så vidt angår anmeldelsestilbøjeligheden, viser en analyse, at tilbøjeligheden til at anmelde voldtægt og forsøg herpå er:

³² I spørgeskemaet efterfølges spørgsmålet med følgende: "Vigtigt at dette bliver nøje beskrevet".

³³ Enkelte har svaret ved ikke/ønsker ikke at svare m.v.

³⁴ Denne andel afviger fra andelen af besvarelserne, der i tabel 11 falder under kategorien "politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte". Førstnævnte andel angår de personer, der til spørgsmålet "har du anmeldt det til politiet?" svarer "nej, men politiet fik det at vide på anden måde", mens den sidstnævnte andel angår besvarelser til det opfølgende spørgsmål, der stilles til personer, som angiver, at de ikke har anmeldt forholdet til politiet, om, hvorfor de ikke har anmeldt det til politiet. Der er en del tilfælde, hvor personer svarer "nej, men politiet fik det at vide på anden måde" til spørgsmålet angående, om forholdet er anmeldt, mens begrundelsen for, hvorfor de ikke har anmeldt, angår årsager såsom "politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget", "hændelsens ulovlighed" og "manglende beviser".

- lavere blandt 16-24-årige og 25-39-årige ofre end blandt ældre ofre.
- lavere blandt ofre, der kender gerningspersonen.
- lavere, hvis voldtægten eller forsøget herpå er foregået i en privat bolig, end hvis hændelsen er foregået på et offentligt tilgængeligt sted eller "andet" sted.³⁵
- højere for de hændelser, hvor offeret har oplevet hændelsen som 'meget alvorlig' frem for 'ret alvorlig' eller 'ikke særlig alvorlig'.
- ikke adskiller sig statistisk signifikant på tværs af køn eller alt efter antallet af gange, offeret har været udsat for voldtægt eller forsøg herpå.

Der ses desuden en sammenhæng ved, at anmeldelsestilbøjeligheden er højere blandt personer, som har været udsat for voldtægt eller forsøg herpå begået af et familiemedlem end af en partner, en (tidligere) ven/kammerat/et (kortvarigt) bekendtskab eller en "anden", men dette skal tolkes med forsigtighed, da det er baseret på relativt få besvarelser.

Besvarelserne fra de ofre, som har angivet en årsag til, at de ikke har anmeldt den voldtægt eller det voldtægtsforsøg, de har været udsat for, fremgår af tabel 11. Som også tidligere beskrevet, kan hver besvarelse kategoriseres under flere årsager. I tabellen er de enkelte kategorier af årsager opgjort i forhold til det samlede antal vægtede besvarelser, som derfor ikke summerer til 100 pct.³⁶

³⁵ "Andet sted" er øvrige steder end privat bolig, offentligt tilgængeligt sted og arbejdsplads m.v.

³⁶ Langt størstedelen af besvarelserne angående årsager til ikke at anmelde voldtægt og forsøg herpå er kategoriseret under én årsag, godt en sjettedel af besvarelserne indgår i to årsagskategorier, knap en tyvendel af besvarelserne i tre og enkelte besvarelser indgår i fire årsagskategorier.

Tabel 11

Omfang og fordeling af kategorier af årsager til ikke at anmelde voldtægt og forsøg herpå, 2019-2021.

Årsager	Antal	Andel af besvarelser
Ikke alvorligt nok	12	3 %
Ikke vigtig/irrelevant/ingen grund til det	14	3 %
Intet overskud/var for besværligt	17	4 %
Anmeldelse fører ikke til noget	131	28 %
Nytter ikke	15	3 %
Politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget	37	8 %
Myndigheder/samfundet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, myndigheder/samfundet kan/vil gøre noget	31	7 %
Manglende beviser	48	10 %
Usikkerhed om hændelsens ulovlighed	55	12 %
Håndterede hændelsen selv/ på anden vis	26	6 %
Politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte	1	0 %
Ønsker at glemme hændelsen	14	3 %
Privat anliggende	3	1 %
Del af arbejdet	0	0 %
Gerningsperson: Hensyn og intention	26	5 %
Hensyn til børn	1	0 %
Skyld og skam	53	11 %
Oplevelse af skyld	31	7 %
Skam	22	5 %
Frygt for konsekvenser	66	14 %
Trusler og frygt for repressalier	21	5 %
Nervøs for konsekvenser	45	10 %
Forsøg på voldtægt mv.	19	4 %
Anden grund	38	8 %
<i>Mangelfuld besvarelse</i>	31	7 %
<i>Ved ikke</i>	15	3 %
<i>Ønsker ikke at svare</i>	43	9 %
I alt	565	-

N (antal besvarelser, vægtet) = 465

Det ses af tabellen, at den hyppigst anvendte enkeltstående årsagskategori til ikke at anmelde voldtægt eller forsøg herpå er ”usikkerhed om hændelsens ulovlighed”, da den er anvendt i 12 pct. af besvarelserne. En analyse viser, at ofre, der har angivet denne årsag – til sammenligning med de ofre, der har angivet de øvrige årsager – i større omfang har angivet at have

oplevet hændelsen som ”ikke særlig alvorlig”, i mindre omfang har oplevet hændelsen som ”meget alvorlig”, og endvidere ses, at andelen af tilfælde (blandt de ofre, som kendte gerningspersonen)³⁷, hvor gerningspersonen var offerets partner, er større blandt dem, der har angivet ”usikkerhed om hændelsens ulovlighed” som årsag til ikke at anmelde den hændelse, de har været udsat for, mens andelen af tilfælde, hvor gerningspersonen var en (tidligere) ven/kammerat/et (kortvarigt) bekendtskab, er mindre. Sluttelig ses der en tendens til, at andelen af hændelserne, der har fundet sted på ”andet sted”,³⁸ er lavere blandt besvarelsene i årsagskategorien ”usikkerhed om hændelsens ulovlighed”, end det er tilfældet blandt andre besvarelser. Tilsvarende er det undersøgt, om der er forskel med hensyn til alder og antal gange personen har været udsat for voldtægt eller forsøg herpå, men her findes ingen statistisk signifikante sammenhænge.

Af tabellen fremgår desuden, at 28 pct. af besvarelsene angående årsager til ikke at anmelde voldtægt og forsøg herpå falder under den overordnede kategori ”anmeldelse fører ikke til noget”, og at den hyppigst anvendte årsag inden for denne kategori er ”manglende beviser”. En analyse tilsvarende den, der er beskrevet ovenfor, viser, at andelen af kvindelige ofre er større blandt besvarelser i denne kategori af årsager til sammenligning med de øvrige besvarelser, og at andelen af ofre, der ikke kendte gerningspersonen, er statistisk signifikant større blandt besvarelser i denne kategori af årsager til sammenligning med de øvrige besvarelser. Blandt de ofre, som kendte gerningspersonen, viser analysen, at andelen af ofrene, der angiver, at voldtægten eller forsøget herpå er blevet begået af en (tidligere) ven/kammerat/et (kortvarigt) bekendtskab, er statistisk signifikant større blandt ofre, der angiver, at de ikke har anmeldt hændelsen grundet manglende beviser, end det er tilfældet blandt de ofre, der har givet andre årsager til ikke at anmelde. For de resterende faktorer ses ingen statistisk signifikante forskelle.

Tabellen viser yderligere, at 10 pct. af besvarelsene vedrører ”nervøs for konsekvenser”. Dette dækker over svar som ”*bange for, det ville skabe for store problemer*”, og ”*jeg turde ikke – han var ældre end mig, og det var pinligt*”. Ofre, der har angivet denne type af årsag til ikke at politianmelde hændelsen, angiver oftere at have oplevet hændelsen som ”meget alvorlig” – og sjældnere som ”ikke særlig alvorlig” end øvrige ofre. For de resterende faktorer ses ingen statistisk signifikante forskelle.

Fem procent af besvarelsene vedrører årsagen ”trusler og frygt for repressalier”, og årsagen dækker over besvarelser såsom ”*jeg er bange for, at han gør det igen, hvis jeg ikke får ham ”buret inde” ...*” og ”*jeg var bange for konsekvenser eller repressalier fra eksmand*”. Da der er relativt få af denne type af besvarelser, er det ikke meningsfuldt at undersøge statistisk, hvordan disse besvarelser adskiller sig fra de øvrige besvarelser. Det kan dog bemærkes, at størsteparten af besvarelsene er givet af ofre, som har været udsat for voldtægt eller forsøg herpå, der er begået i en privat bolig, samt at næsten alle ofrene bag disse besvarelser har

³⁷ Der ses ingen signifikant sammenhæng med om offeret kendte gerningspersonen eller ej.

³⁸ Andet sted” er øvrige steder end privat bolig, offentligt tilgængeligt sted og arbejdsplads m.v.

oplevet hændelsen som værende meget alvorlig eller ret alvorlig, frem for ikke særlig alvorlig.

6.2 Voldtægt eller forsøg herpå begået af partner

I dette afsnit beskrives udsathed for og anmeldelsestilbøjeligheden ved voldtægt eller forsøg herpå begået af en partner med afsæt i offerundersøgelserne i 2019-2021. Voldtægt eller forsøg herpå begået af en partner defineres i den forbindelse som, at en respondent har angivet at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå inden for de seneste fem år, og at voldtægten eller forsøget herpå blev begået af en partner.³⁹

Tabel 12 viser den vægtede andel af de adspurgte i offerundersøgelserne i 2019-2021, der angiver at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå inden for de seneste fem år og inden for de seneste 12 måneder, hvor gerningspersonen var en partner.

Som det ses af tabellen, angiver 0,5 pct. af de adspurgte i offerundersøgelserne i 2019-2021, at de har været udsat for voldtægt eller forsøg herpå begået af deres partner inden for de seneste fem år. Dette svarer til 14.000-24.000 personer i befolkningen i alderen 16-74 år i gennemsnit pr. år. Tabellen viser desuden, at 0,1 pct. af de adspurgte i offerundersøgelserne i 2019-2021 har angivet, at de har været udsat for voldtægt eller forsøg herpå begået af deres partner inden for de seneste 12 måneder, svarende til 1.000-6.000 personer i alderen 16-74 år i gennemsnit pr. år. Dette skal tolkes med forsigtighed, da beregningerne er baseret på få besvarelser.

Tabel 12

Ofre for voldtægt eller forsøg herpå begået af partner, udsat inden for de seneste 5 år og inden for de seneste 12 måneder, 2019-2021.

Udsathed, periode	Andel ofre (af populationen)	95 pct. sikkerhedsintervaller
Seneste 5 år	0,5 %	(0,4 – 0,5)
Seneste 12 måneder	0,1 %	(0,1 – 0,1)

I tillæg hertil kan det oplyses, at 30 pct. af alle dem, der angiver at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå i det hele taget, oplyser, at gerningspersonen var deres partner.

³⁹ "Partner" omfatter nuværende ægtefælle/samlever/partner, en nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som begik volden inden forholdets ophør eller en forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som begik volden efter forholdets ophør.

For at få et tilstrækkeligt stort antal besvarelser at foretage analyser ud fra, er det valgt at anvende besvarelser fra respondenter, som har oplyst at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå inden for de seneste 5 år i nedenstående.

Voldtægt eller forsøg herpå begået af partner

- **Udsathed:** Af de i alt 37.035 respondenter, som har deltaget i offerundersøgelsen i 2019-2021, har 0,5 pct. (167 respondenter) angivet at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå begået af deres partner inden for de seneste fem år.
- **Anmeldelsestilbøjelighed:** Af disse 167 ofre for voldtægt eller forsøg herpå begået af deres partner, har 92 pct. (155 ofre) *ikke* selv anmeldt hændelsen til politiet.⁴⁰
- **Årsag til ikke at anmelde:** Af disse 155 ofre for voldtægt eller forsøg herpå begået af deres partner, som *ikke* selv har anmeldt hændelsen til politiet, har 89 pct. (138 ofre) angivet en årsag hertil. Herudover har 11 pct. (17 ofre) svaret "ved ikke" eller "ønsker ikke at svare".

* Tekstboksen angår det vægtede antal ofre, som har besvaret spørgsmålene i offerundersøgelsen.

Det fremgår af tekstboksen, at 92 pct. af de adspurgte, der angiver at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå begået af deres partner, *ikke* selv har anmeldt hændelsen til politiet. Til sammenligning kan det bemærkes, at 83 pct. af samtlige respondenter, der har oplevet at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå, jf. det tidligere, angiver, at de har undladt at anmelde hændelsen til politiet.

Ligesom det gør sig gældende for besvarelserne angående årsager til ikke at anmelde voldtægt i det hele taget, er nogle af de hyppigst angivne årsager også her "usikkerhed om hændelsens ulovlighed" og "nervøs for konsekvenser", jf. bilagstabel 4. Det kan i den forbindelse bemærkes, at mens 17 pct. ofrene for voldtægt begået af partner angiver årsager relateret til "usikkerhed om hændelsens ulovlighed", så gælder dette for 12 pct. af ofrene for voldtægt generelt. Desuden gælder det, at mens 6 pct. ofrene for voldtægt begået af partner angiver årsager relateret til "manglende beviser", gør det sig gældende for 10 pct. af ofrene for voldtægt generelt.

6.3

Voldtægt mod unge (16-24-årige)

I dette afsnit belyses *unges* udsathed for voldtægt og forsøg herpå samt deres anmeldelsestilbøjelighed i forbindelse hermed. Ved "unge" forstås, at respondenter er 16-24 år på tidspunktet for besvarelsen, og udsathed for voldtægt og forsøg herpå er – som ovenfor – defineret ved, at en respondent angiver at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå inden for de seneste fem år.

⁴⁰ Omvendt angiver 8 pct., at de selv anmeldte forholdet til politiet. Hertil kommer, at politiet fik kendskab til forholdet på anden vis i 1 pct. af tilfældene. Samlet set angiver 9 pct. af ofrene for voldtægt eller forsøg herpå, at hændelsen er anmeldt af offeret selv eller kommet til politiets kendskab på anden vis.

Ud af alle de respondenter, som i offerundersøgelserne i 2019-2021 angiver at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå inden for de seneste fem år, er 54 pct. i aldersgruppen 16-24 år. 71 pct. af de unge voldtægtsofre angiver, at de kendte gerningspersonerne i forvejen, og enkelte oplyser i den forbindelse, at gerningspersonen er et familiemedlem.

Voldtægt eller forsøg herpå mod unge

- **Udsathed:** Af de i alt 5.629 16-24-årige respondenter, som har deltaget i offerundersøgelsen i 2019-2021, har 5,4 pct. (303 respondenter) angivet at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå inden for de seneste fem år.
- **Anmeldelsestilhøjelighed:** Af disse 303 16-24-årige ofre for voldtægt eller forsøg herpå har 84 pct. (256 ofre) *ikke* selv anmeldt hændelsen til politiet.⁴¹
- **Årsag til ikke at anmelde:** Af disse 256 16-24-årige ofre for voldtægt eller forsøg herpå, som *ikke* selv har anmeldt hændelsen til politiet, har 87 pct. (223 ofre) angivet en årsag hertil. Herudover har 13 pct. (33 ofre) svaret "ved ikke" eller "ønsker ikke at svare".

* Tekstboksen angår det vægtede antal ofre, som har besvaret spørgsmålene i offerundersøgelsen.

Det fremgår af tekstboksen, at 84 pct. af de 16-24-årige respondenter, der angiver at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå, *ikke* selv anmeldte hændelsen til politiet. Til sammenligning kan det bemærkes, at 83 pct. af samtlige respondenter, der har oplevet at have været udsat for voldtægt eller forsøg herpå, jf. det tidligere, angiver, at de har undladt at anmelde hændelsen til politiet.

I lighed med besvarelsene angående årsager til ikke at anmelde voldtægt eller forsøg herpå i det hele taget, er nogle af de hyppigst anvendte årsager blandt de unge for ikke at anmelde "manglende beviser", "usikkerhed om hændelsens ulovlighed" samt "nervøs for konsekvenser", jf. bilagstabel 5. Dette skal ses i relation til, at unge udgør en relativt stor andel (54 pct.) af det samlede antal ofre.

6.4

Interview

I interviewene er medarbejderne fra politikredsene blevet spurgt om, hvilke årsager til ikke at politianmelde voldtægt, de er stødt på i deres arbejde, og de er blevet spurgt specifikt ind til enkelte af de årsager til ikke at anmelde voldtægt, som er fremkommet på baggrund af oplysningerne i offerundersøgelserne.

Offerets usikkerhed om hændelsens ulovlighed: I langt størstedelen af interviewene nævner interviewpersonerne usikkerhed om hændelsens ulovlighed som en årsag til, at nogle ofre for voldtægt undlader at politianmelde hændelsen.

⁴¹ Omvendt angiver 15 pct., at de selv anmeldte forholdet til politiet, og enkelte har svaret ved ikke/ønsker ikke at svare m.v. Hertil kommer, at politiet fik kendskab til forholdet på anden vis i 2 pct. af tilfældene. Samlet set angiver 16 pct. af voldtægtsofrene i alderen 16-24 år, at hændelsen er anmeldt af offeret selv eller kommet til politiets kendskab på anden vis.

Nogle interviewpersoner beskriver, at voldtægtsofre kan være i tvivl om, hvor grænsen går mellem grænseoverskridende, seksuel adfærd og voldtægt, og at dette kan være en årsag til ikke at politianmelde hændelsen. En interviewperson beskriver det på følgende måde:

”Der kan være nogle usikkerheder omkring, hvad voldtægt er, så man er måske ikke helt sikker. Man føler sig måske som offer for noget grænseoverskridende, men man er ikke sikker på, om det er voldtægt. Det kan være en barriere for at henvende sig til politiet, fordi man har en opfattelse af, at man skal være helt sikker, før man henvender sig.”

Nogle interviewpersoner beskriver også, at relationen til gerningspersonen kan have betydning for voldtægtsofres opfattelse af, om de har været udsat for noget strafbart. En interviewperson sonderer her mellem, om offeret kender gerningspersonen eller ej:

”Jeg tænker, at de fleste mennesker har en holdning til, hvad en rigtig voldtægt er, og ofte kan en rigtig voldtægt blive forstået som, at [offeret] ikke kender gerningspersonen. Og når det så bliver de her kontaktvoldtægter [hvor offeret og gerningspersonen kender hinanden], så er der ret mange holdninger til, hvordan det har kunnet lade sig gøre, når man nu kendte gerningspersonen.”

Denne pointe bliver endnu mere udtalt i sager om voldtægt, hvor offer og gerningsperson er i et parforhold med hinanden. En af interviewpersonerne udtrykker det på denne måde:

”Min erfaring er, at det i parforhold, hvor de forurettede mener, de er blevet udsat for voldtægt af deres partner, så tænker de ikke, det er forkert, netop fordi de er i et parforhold med gerningspersonen.”

Oplevelse af skyld og skam: Størstedelen af interviewpersonerne peger på, at en oplevelse af skyld og skam er en årsag til, at nogle ofre for voldtægt undlader at politianmelde hændelsen. Skyld og skam er to forskellige begreber med meget forskellig betydning, men informanterne nævner dem ofte i kontekst af hinanden. En interviewperson beskriver således:

”Jeg tror, den største grund, til at folk ikke anmelder voldtægt, er både skyld og skam. Med skyld mener jeg, at man har det med at bebrejde sig selv, og man er i tvivl om, om det egentlig var en voldtægt. Og her handler det igen om, at voldtægter ofte begås i nære relationer eksempelvis af en kæreste eller ekskæreste. Det er meget sjældent en fremmed, der overfalder dig i en mørk gyde og voldtager dig. Eller det kan være, man har skrevet nogle frække beskeder frem og tilbage eller har været med på nogle af de andre ting, men ikke lige det sidste, og så har man tænkt, at man vil blive mødt med, at det er ens egen skyld. Så der er meget det her med: ”Kommer folk til at tro på mig/er det min egen skyld?” Og mange skammer sig og føler, de har sat sig selv i situationen.”

Lignende beskrivelser af især oplevelsen af skyld nævnes af flere andre interviewpersoner som en årsag til ikke at anmelde voldtægt. En interviewperson beskriver eksempelvis:

”Vi har unge kvinder, som siger, at de jo også gerne ville mødes med gerningspersonen, og så tror de selv, de bærer skylden. Så de bebrejder sig selv undervejs, også hvis de eksempelvis har skrevet til vedkommende, at de gerne vil have sex. Men det kan stadig godt være en voldtægt.”

En tredje interviewperson fortæller, at nogle ofre reflekterer over deres påklædning og over, hvad omverdenen mon tænker om dem, og at dette er med i deres overvejelser om at anmelde voldtægt:

”Jeg tror, der ligger rigtig meget skyld og skam i, om man selv har lagt op til det her. ”Er det mig, der er sippet? Skulle jeg have taget en skjorte på i stedet for en crop top? Hvad er holdningen fra samfundet eller familien til, hvordan ordentlige piger skal opføre sig?””

En interviewperson nævner i forlængelse heraf, at netop selvbebrejdelse kan være årsag til nogle af de sene anmeldelser om voldtægt, politiet modtager:

”[For de ofres vedkommende, hvor der kan gå måneder før, de anmelder det], går overvejsen på, om de selv synes, de har en andel i det, der er sket. Gik de selv med gerningspersonen hjem? Måske de også selv var med langt hen ad vejen, men gerningspersonen overskred en grænse. Så det fylder rigtig meget – det med at de tager noget ejerskab for det, der er foregået, og giver sig selv en rolle i form af, at de måske også selv har bedt om det på en eller anden vis.”

Frygt for repressalier: En del interviewpersoner beskriver også, at nogle ofre for voldtægt undlader at politianmelde voldtægten på grund af frygt for repressalier. Dette beskrives meget forskelligt af interviewpersonerne.

En interviewperson giver et eksempel, hvor en kvinde er blevet udsat for et seksuelt overgreb af en person, hun bor meget tæt på: *”[Offeret] var bange for konfrontationen – for hvad han ville gøre eller sige til hende. Altså en frygt for at der ville opstå noget andet end bare en akavet situation.”*

En anden interviewperson beskriver en grov voldtægtssag, hvor en person har begået voldtægt mod flere andre personer, og hvor både de forurettede og vidnerne i sagen ikke har villet sige noget af frygt for, at gerningspersonen vil komme efter dem efter endt afsoning. Interviewpersonen beskriver her, at *”de [forurettede] er dødsens bange for, at den her person, som kommer ud igen på et tidspunkt, vil opsøge dem.”*

En tredje interviewperson beskriver et eksempel, hvor en person er blevet udsat for voldtægt af en person på sin arbejdsplads, og hvor gerningspersonen efterfølgende har truet offeret til at dele billeder af sig selv med gerningspersonen. Her er årsagen til, at offeret ikke anmelder voldtægten, at gerningspersonen truer med, at offerets familien vil få kendskab til voldtægten og delingen af billedmaterialet, samt at den pågældende vil miste sit arbejde.

Et par af interviewpersonerne nævner derudover, at det forekommer, at voldtægts ofre med anden etnisk herkomst end dansk afholder sig fra at politianmelde voldtægt, fordi de frygter, at de bliver sendt (tilbage) til det land, de oprindeligt kommer fra, at familien gifter dem bort til en person, de ikke ønsker at blive gift med, at deres børn bliver taget fra dem, og i værste fald at de bliver slået ihjel, se evt. også kapitel 9 om negativ social kontrol.

Nervøs for sociale konsekvenser: Enkelte interviewpersoner beskriver desuden, at nogle ofre for voldtægt er nervøse for, hvilke konsekvenser en anmeldelse vil have i deres netværk. En interviewperson beskriver det på følgende måde:

”Der er den her risiko for tab af netværk. ”Hvad hvis de andre ikke tror på, at [en bekendt] har voldtaget mig? Så skal jeg både leve med voldtægten, og at de andre mener, jeg lyver. Eller jeg kan lukke øjnene og håbe på, at det går væk?” Jeg kan godt forstå, at mange falder fra.”

En anden interviewperson beskriver et konkret eksempel, hvor netop disse overvejelser havde betydning for, at forurettede valgte ikke at politianmelde den voldtægt, som vedkommende havde været udsat for:

”Det, der klart gjorde udfaldet for hende [i forhold til hendes overvejelser om at anmelde], var, at gerningspersonen var en ven. Hun var bange for udfaldet af sagen. Og hvis sagen ikke kom til at føre til noget – at man ikke ville føre sagen i retten eller rejse tiltale – så frygtede hun, at det vil skabe en dårlig stemning og et dårligt forhold mellem hende og til dels vennen og til dels hele vennegruppen.”

Offeret kan ikke overskue processen og ventetiden: Det fremkommer ligeledes af interviewmaterialet, at ikke alle ofre for voldtægt kan overskue den proces, der starter ved en anmeldelse af voldtægt. Denne årsag til ikke at anmelde voldtægt påpeges af flere interviewpersoner. En interviewperson nævner, at *”Man skal have ret meget overskud for at medvirke i den her proces.”* En anden interviewperson siger følgende:

”Hvis [voldtægts ofre] er lige på kanten af, om de vil anmelde eller ej, og så vælger at gøre det, så er der også nogle, der bliver overrasket over, hvor omfattende processen er hos politiet. Der er lægeundersøgelser, der er yderst ubehagelige, og de skal sidde og fortælle om ubehagelige detaljer. Så vakler man og vælger ikke at køre det til ende.”

Enkelte andre interviewpersoner fremhæver også, at tiden fra anmeldelse til sagens afslutning er lang i voldtægtssager, og at dette kan have betydning for anmeldelsestilbøjeligheden. En interviewperson beskriver i den forbindelse følgende:

”Det, som jeg oplever, er begrundelsen, er, at de forurettede føler, at det er en langvarig proces, de går ind i. En ting er efterforskningen. Så er der et retsligt efterspil, og det kan de godt have svært ved at overskue. Nogle [ofre] vil bare ud af det så hurtigt som muligt.”

Offeret tror ikke, at myndighederne/politiet kan eller vil gøre noget/tror ikke, at politiet tager det alvorligt: En del af interviewpersonerne fortæller, at nogle voldtægtsofre undlader at politianmelde hændelsen, fordi de ikke tror, at politiet kan eller vil gøre noget ved det, eller fordi de ikke tror, at politiet vil tage oplysningen om voldtægten alvorligt. En interviewperson siger eksempelvis følgende:

”Voldtægtssager har også et dårligt ry for, at de ikke bliver taget alvorligt nok, eller for at vedkommende ikke bliver dømt, og så er man gået igennem det her med at fortælle en masse personer nogle meget intime ting, for at [gernings]personen så alligevel ikke bliver dømt.”

En anden interviewperson beskriver et konkret eksempel, hvor et offer for voldtægt undlod at politianmelde voldtægten, fordi den pågældende *”[...] havde nogle bekendte, som havde stået i en lignende situation, hvor de ikke følte, de blev taget alvorligt af politiet.”*

I forlængelse heraf beskriver samme interviewperson, at der er nogle ofre for voldtægt, som ikke har følt, at de er blevet mødt og lyttet til af politiet, og som en konsekvens deraf har undladt at politianmelde det, de har været udsat for:

”Det handler om, at der virkelig er nogle, der ikke har følt sig mødt i vores system. Hos os har det især været i voldtægtssager, hvor man ikke har følt sig lyttet til og ikke har fået lov til at fortælle sin historie. Så det er jeg helt sikker på, der er nogle med den oplevelse.”

Ovenstående kan blive forstærket, når medierne fremhæver de triste sager, hvor politiet ikke har mødt de forurettede med ordentlighed, og i og med at mange sager ifølge en af interviewpersonerne ender med at blive lukket på grund af manglende eller mangelfulde beviser:

”Så tror jeg virkelig også, man bliver påvirket af mediernes historier og fortællinger, for der er nogle gange nogle rigtig triste sager, hvor man ikke er blevet mødt med ordentlighed af politiet. Langt de fleste voldtægtssager bliver alligevel lukket på bevisets stilling. Det, tænker jeg, påvirker [anmeldesestilbøjeligheden] rigtig meget.”

Manglende beviser: En del interviewpersoner fremhæver, at nogle ofre for voldtægt undlader at politianmelde hændelsen, fordi der mangler beviser på, at den har fundet sted. En af interviewpersonerne nævner i den forbindelse, at politiet selv – når de taler med en person, der overvejer at anmelde en voldtægt – er nødt til at advare den pågældende om, at det er en svær sag at føre, hvis ikke der er tilstrækkelige beviser. Dette skyldes ifølge interviewpersonen, at politiet bliver nødt til at forberede den forurettede på, at anklagemyndigheden kan vælge ikke at rejse tiltale i sagen:

”Og der var jeg også ærlig over for hende – for det skal man være i de her vejledninger – og sagde, at hvis ikke vi har andet end ord mod ord, er det helt utroligt svært. Hvis der ikke er tekniske beviser eller vidner, så er det nogle meget svære sager at løfte, og det får de også at vide. Det gør de fordi, at når

de så får et brev fra vores anklagemyndighed om, at der ikke er grundlag for at føre sagen videre, så er de med på det fra starten af – at det er en præmis, og det er den risiko, der er.”

I forlængelse heraf nævner en interviewperson, at nogle ofre for voldtægt tror, at de selv skal kunne føre beviser for, hvad der har fundet sted. En anden interviewperson fortæller desuden, at i tilfælde, hvor offeret har været påvirket af alkohol eller stoffer, bedøvet eller bevidstløs og dermed ikke kan huske, hvad der præcist er foregået, kan netop dette være årsag til ikke at anmelde hændelsen.

Offeret har følelser for/er i et forhold med gerningspersonen/har fælles børn: Enkelte interviewpersoner nævner desuden, at i voldtægtsager, hvor gerningspersonen er en nuværende eller tidligere partner, så kan dét, at offeret har følelser for gerningspersonen, eller at de stadig er i et forhold og eventuelt har børn sammen, afholde nogle fra at anmelde voldtægten til politiet. En interviewperson udtaler i den forbindelse:

”Hvis det er et par, der bor sammen og har børn, vil det betyde en masse at anmelde for voldtægt. Det kan gøre, at de er tilbageholdende med at anmelde.”

En anden nævner i den forbindelse, at nogle ofre undlader at anmelde voldtægt, fordi de har et afhængighedsforhold til gerningspersonen, og fordi de ikke kan overskue de ændringer i deres privatliv, der følger med anmeldelsen:

”Hvis jeg skal sætte mine egne ord på, så har de et afhængighedsforhold til gerningspersonen, og det afhængighedsforhold bliver sat på spidsen i forhold til en anmeldelse. Der siger vi til dem, at ”du er jo nødt til at komme væk fra det her forhold. Hvis vi skal føre en sag, så er det utroværdigt, hvis du stadig bor sammen med gerningspersonen, hvis pågældende har udsat dig for en masse overgreb.” Og det tror jeg, at de kan have svært ved at se sig ud af.”

Den forurettede vil ikke være et voldtægtsoffer: Enkelte interviewpersoner nævner, at nogle ofre for voldtægt undlader at anmelde voldtægten, fordi de ikke vil identificeres som voldtægtsofre. En interviewperson beskriver et konkret eksempel:

”For ikke så længe siden snakkede jeg med en, som beskrev en voldtægt, og vi snakkede om muligheden for at anmelde det. Men det ville hun ikke, fordi hun ikke ville være et voldtægtsoffer. Så den her betegnelse med at være offer, den ville hun ikke have.”

En anden siger i relation hertil:

”Det kan være en klassisk traumereaktion at have vanskeligt ved at forstå eller erkende, at man har været udsat for et overgreb. Samtidig kan personer udsat for kontaktvoldtægter have vanskeligt ved at se det, de har været udsat for, som en ”voldtægt”, og de ser ikke sig selv som et ”voldtægtsoffer”, men de har stadig behov for hjælp og for at kunne tale om det. Og det skal der

være plads til, uden at vi trækker det ned over hovedet på dem, at de skal betegne sig selv eller forbrydelsen på en bestemt måde, og uden at det forventes, at de udviser bestemte reaktioner.”

Samlet afvejning af eventuelle konsekvenser: Nogle voldtægts ofre foretager ifølge en del af interviewpersonerne en afvejning af de mulige konsekvenser ved at anmelde voldtægten til politiet, og at det er resultatet af denne afvejning, der afgør, om de anmelder forholdet eller ej. At nogle ofre foretager en sådan afvejning, påpeges af interviewpersoner på tværs af forskellige kriminalitetstyper, se evt. også afsnit 4.4 om vold og afsnit 7.4 om øvrige seksuelle krænkelser.

Nedenfor er et citat fra et interview med to interviewpersoner om denne overvejelse i relation til voldtægt:

Interviewperson 1: *”Jeg tror, det fylder på mange områder – også voldtægt – at [offeret] overvejer, hvor store konsekvenser det har at anmelde over for, hvad det giver. Mange vil tænke i de baner. ”Hvad vil det betyde, hvis jeg udstiller min ven, min vens far eller lignende? Hvilke konsekvenser har det for mig familiemæssigt? Vil min nærmeste familie overhovedet tro på mig?”*
Interviewperson 2: *””Og hvad sker der, hvis jeg anmelder? Skal jeg så ind i en retssal, som jeg kender fra film, hvor jeg skal sidde og pege på ham og sige, det var ham? Skal jeg møde ham igen, og skal han høre min forklaring?” Det er nogle af de konsekvenser, der kan indgå i konsekvensberegningen, især hvis man ikke kender systemet.”*

En anden interviewperson beskriver i den forbindelse overvejelser om, hvorvidt det er besværet værd at politianmelde en voldtægt, og at dette er en af årsagerne til, at nogle ofre for voldtægt undlader at anmelde hændelsen:

”Her handler det meget om, hvorvidt det er besværet værd. For når vi introducerer, hvad der kommer til at ske, så er det jo et besvær. Det er jo ikke rart det, der kommer til at ske. Det er nemmere at stikke hovedet ned i jorden og lade som ingenting. Og dermed er der nogle [ofre], der lader være med at gå ind i alt det her. For det er ikke besværet værd.”

7

Øvrige seksuelle krænkelser

I offerundersøgelserne i 2019-2021 er et repræsentativt udsnit af befolkningen i alderen 16-74 år blevet stillet følgende spørgsmål: ”Har du inden for de seneste 12 måneder været udsat for andre former for seksuelle krænkelser end voldtægt? Dette kan fx være blottelse, at du er blevet tvunget til berøring intime steder på egen eller andres kroppe, oralsex, at nogen har videregivet eller truet med at videregive meddelelser, videoer eller billeder af seksuel karakter, at du selv har oplevet dig tvunget til at dele sådanne billeder m.v., eller lignende seksuel krænkelser, hvor det var imod din vilje?”

Tabel 13 viser den vægtede andel af de adspurgte, der angiver at have været udsat for andre former for seksuelle krænkelser end voldtægt (herefter: øvrige seksuelle krænkelser) inden for de seneste 12 måneder. Det fremgår af tabellen, at 1,2 pct. af de adspurgte i offerundersøgelserne i 2019-2021 angiver, at de har været udsat for øvrige seksuelle krænkelser inden for de seneste 12 måneder. Dette svarer til 43.000-59.000 personer i alderen 16-74 år i gennemsnit pr. år.

Tabel 13

Ofre for øvrige seksuelle krænkelser, udsat inden for de seneste 12 måneder, 2019-2021.

Periode	Andel ofre	95 pct. sikkerhedsintervaller
2019-2021	1,2 %	(1,1 - 1,3)

Som det fremgår ovenfor, omfatter ’øvrige seksuelle krænkelser’ en række forskellige typer af krænkelser. Ofre, der angiver at have været udsat for øvrige seksuelle krænkelser, har i spørgeskemaet til offerundersøgelsen mulighed for at svare, at de har været udsat for flere forskellige typer af seksuelle krænkelser. For perioden 2020-2021⁴² gælder således, at 49 pct. af de seksuelle krænkelser drejer sig om berøring intime steder på kroppen (egen krop eller andres), 20 pct. vedrører blottelse, 21 pct. drejer sig om uberettiget videredeling af billeder, videoer eller meddelelser af seksuel karakter eller trusler herom, 13 pct. drejer sig om tvang til at sende billeder, videoer eller meddelelser af seksuel karakter under trussel om videredeling af andre private oplysninger/informationer, mens den seksuelle krænkelser har været af typen tvungen oralsex i 9 pct. af tilfældene. 28 pct. af de seksuelle krænkelser angår herudover andre typer af krænkelser end dem, der er oplistet ovenfor, herunder chikane og

⁴² Andelene, der angiver at have været udsat for de forskellige typer af seksuelle krænkelser, kan ikke sammenlignes med tallene fra offerundersøgelsen i 2019, da der var fejl i dataleverancen det år.

modtagelse af billeder, videoer eller meddelelser af seksuel karakter. Det bemærkes, at respondenterne har kunnet vælge flere svarmuligheder, og at procenterne derfor ikke summerer til 100 pct.

7.1

Anmeldelsestilbøjelighed og årsager til ikke at anmelde

De adspurgte, der angiver at have været udsat for andre former for seksuelle krænkelser end voldtægt, bliver herefter spurgt, om de har anmeldt hændelsen til politiet, og såfremt de ikke har, bliver de spurgt om årsagerne hertil, jf. også figur 1. Af nedenstående tekstboks fremgår en oversigt over besvarelsene på spørgsmålene om udsathed for øvrige seksuelle krænkelser, anmeldelsestilbøjelighed samt fordelingen af, hvorvidt de adspurgte har svaret på spørgsmålet ”hvorfors har du ikke anmeldt krænkelsen til politiet?”⁴³

Øvrige seksuelle krænkelser

- **Udsathed:** Af de i alt 37.035 respondenter, som har deltaget i offerundersøgelsen i 2019-2021, har 1,2 pct. (440 respondenter) angivet at have været udsat for øvrige seksuelle krænkelser inden for de seneste 12 måneder.
- **Anmeldelsestilbøjelighed:** Af disse 440 ofre for øvrige seksuelle krænkelser har 95 pct. (419 ofre) *ikke* selv anmeldt hændelsen til politiet.
- **Årsag til ikke at anmelde:** Af disse 419 ofre for øvrige seksuelle krænkelser, som *ikke* selv har anmeldt hændelsen til politiet, har 85 pct. (356 ofre) angivet en årsag hertil. Herudover har 11 pct. (47 ofre) svaret ”ved ikke” eller ”ønsker ikke at svare”.

* Tekstboksen angår det vægtede antal ofre, som har besvaret spørgsmålene i offerundersøgelsen.

Det fremgår af tekstboksen, at 95 pct. af de adspurgte, der angiver at have været udsat for øvrige seksuelle krænkelser, *ikke* selv anmeldte krænkelsen til politiet, og at 85 pct. af disse har angivet en årsag til dette.

Det kan i forlængelse heraf bemærkes, at det omvendt er 5 pct. af ofrene, der angiver, at de selv anmeldte forholdet til politiet.⁴⁴ Hertil kommer, at politiet fik kendskab til forholdet på anden vis i yderligere 3 pct. af tilfældene.⁴⁵ Samlet set angiver 8 pct. af ofrene for øvrige

⁴³ I spørgeskemaet efterfølges spørgsmålet med følgende tekst: ”Vigtigt at dette bliver nøje beskrevet”.

⁴⁴ En person har svaret ved ikke/ønsker ikke at svare m.v.

⁴⁵ Denne andel afviger fra andelen af besvarelsene, der i tabel 14 falder under kategorien ”politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte”. Førstnævnte andel angår de personer, der til spørgsmålet ”har du anmeldt det til politiet?” svarer ”nej, men politiet fik at vide om det på anden måde”, mens den sidstnævnte andel angår besvarelses til det opfølgende spørgsmål, der stilles til personer, som angiver, at de ikke har anmeldt forholdet til politiet, om, hvorfor de ikke har anmeldt det til politiet. Der er en del tilfælde, hvor personer svarer ”nej, men politiet fik at vide om det på anden måde” til spørgsmålet angående, om forholdet er anmeldt, mens begrundelsen for, hvorfor de ikke har anmeldt, angår årsager såsom ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget” og ”intet over-skud/var for besværligt”.

seksuelle krænkelser, at krænkelsen er anmeldt af offeret selv eller kommet til politiets kendskab på anden vis.

For så vidt angår anmeldelsestilbøjeligheden, viser en analyse, at tilbøjeligheden til at anmelde øvrige seksuelle krænkelser er:

- højere i de tilfælde, hvor offeret har oplevet hændelsen som 'meget alvorlig' og 'ret alvorlig' frem for 'ikke særlig alvorlig'.
- ikke adskiller sig statistisk signifikant på tværs af køn, alder eller alt efter, om offeret har været udsat for en seksuel krænkelse én eller flere gange. Ligeledes er der ingen statistisk signifikant forskel på anmeldelsestilbøjeligheden alt efter, om offeret kendte gerningspersonen eller ej, og såfremt pågældende gjorde, har relationen til gerningspersonen ej heller statistisk signifikant betydning.

Besvarelserne fra de ofre, som har angivet en årsag til, at de ikke har anmeldt de øvrige seksuelle krænkelser, de har været udsat for, fremgår af tabel 14. Som også tidligere beskrevet, kan hver besvarelse kategoriseres under flere årsager. I tabellen er de enkelte kategorier af årsager opgjort i forhold til det samlede antal vægtede besvarelser, som derfor ikke summerer til 100 pct.⁴⁶

⁴⁶ Langt størstedelen af besvarelserne angående årsager til ikke at anmelde øvrige seksuelle krænkelser er kategoriseret under én årsag, omtrent en tiendedel af besvarelserne indgår i to årsagskategorier, og enkelte besvarelser indgår i tre årsagskategorier.

Tabel 14

Omfang og fordeling af kategorier af årsager til ikke at anmelde øvrige seksuelle krænkelser, 2019-2021.

Årsag	Antal	Andel af besvarelser
Ikke alvorligt nok	75	19 %
Ikke vigtigt/irrelevant/ingen grund til det	22	5 %
Intet overskud/var for besværligt	9	2 %
Anmeldelse fører ikke til noget	90	22 %
Nytter ikke	10	3 %
Politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget	43	11 %
Myndigheder/samfundet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, myndigheder/samfundet kan/vil gøre noget	17	4 %
Manglende beviser	19	5 %
Usikkerhed om hændelsens ulovlighed	28	7 %
Håndterede hændelsen selv/ på anden vis	37	9 %
Politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte	0	0 %
Ønsker at glemme hændelsen	4	1 %
Privat anliggende	0	0 %
Del af arbejdet	6	1 %
Gerningsperson: Hensyn og intention	18	4 %
Hensyn til børn	0	0 %
Skyld og skam	15	4 %
Oplevelse af skyld	12	3 %
Skam	2	1 %
Frygt for konsekvenser	22	5 %
Trusler og frygt for repressalier	4	1 %
Nervøs for konsekvenser	18	4 %
Anden grund	49	12 %
Mangelfuld besvarelse	23	6 %
Ved ikke	13	3 %
Ønsker ikke at svare	34	8 %
I alt	444	-

N (antal besvarelser, vægtet) = 403

Det fremgår af tabellen, at den hyppigst angivne enkeltstående kategori af årsager er ”ikke alvorligt nok”. Blandt de ofre, der har angivet denne årsag – til sammenligning med de ofre, der har angivet de øvrige årsager – viser en analyse, at der er en større andel unge (16-24 år) og – ikke overraskende – at en større andel angiver at have oplevet hændelsen som ”ikke

særlig alvorlig”, og en mindre andel angiver at have oplevet hændelsen som ”ret alvorlig” og ”meget alvorlig”. Endvidere ses det, at andelen (blandt de ofre, som kendte gerningspersonen) af tilfælde, hvor gerningspersonen var offerets (tidligere) ven/kammerat/(kortvarige) bekendtskab, er større blandt dem, der har angivet ”ikke alvorligt nok” som årsag til ikke at anmelde de øvrige seksuelle krænkelser, de har været udsat for, mens andelen af tilfælde, hvor gerningspersonen var en ”anden”,⁴⁷ er mindre. Tilsvarende er det undersøgt, om der er forskel med hensyn til køn, antal gange personen har været udsat for øvrige seksuelle krænkelser, samt om offeret kender gerningspersonen, men her findes ingen statistisk signifikante sammenhænge.

Det ses desuden af tabellen, at 22 pct. af besvarelsene angående årsager til ikke at anmelde øvrige seksuelle krænkelser falder under den overordnede kategori ”anmeldelse fører ikke til noget”, og at den hyppigst anvendte årsag inden for denne kategori er ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget”. En analyse tilsvarende den, der er beskrevet ovenfor, viser, at andelen af ofre i aldersgruppen 25-39 år er større – og andelen af ofre i aldersgruppen 40-74 år er mindre – blandt de besvarelses, der vedrører kategorien ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget”, end det er tilfældet blandt de resterende besvarelses. Ligeledes viser analysen, at andelen af tilfælde, hvor gerningspersonen havde en ”anden” relation til offeret (end partner, familiemedlem og (tidligere) ven/kammerat/(kortvarige) bekendtskab) er større blandt de ofre, som har angivet, at de ikke har anmeldt hændelsen, fordi de tror – eller har oplevet – at politiet ikke kan/vil gøre noget. Tilsvarende er det undersøgt, om der er forskel med hensyn til køn, antal gange personen har været udsat for øvrige seksuelle krænkelser, om offeret kender gerningspersonen samt offerets angivelse af hændelsens grad af alvorlighed, men her findes ingen statistisk signifikante sammenhænge.

”Trusler og frygt for repressalier” er angivet i fire af besvarelsene og omfatter besvarelses såsom ”fordi, at han sagde, han ville sende videoen til alle, jeg kender, hvis jeg ikke var sød”. Da alene fire besvarelses angår denne type af årsag, foretages der ikke yderligere analyser.

7.2

Øvrige seksuelle krænkelser begået af partner

I dette afsnit beskrives udsathed for og anmeldelsestilbøjeligheden ved andre former for seksuelle krænkelser end voldtægt begået af en partner med afsæt i offerundersøgelserne i 2019-2021. Øvrige seksuelle krænkelser begået af en partner defineres i den forbindelse som, at en respondent har angivet at have været udsat for øvrige seksuelle krænkelser inden for de seneste 12 måneder, og at gerningspersonen var en partner.⁴⁸

⁴⁷ ”Anden” er andre end (tidligere) ven/kammerat/(kortvarigt) bekendtskab, partner og (andet) familiemedlem.

⁴⁸ ”Partner” omfatter nuværende ægtefælle/samlever/partner, en nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som begik volden inden forholdets ophør eller en forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som begik volden efter forholdets ophør.

Øvrige seksuelle krænkelser begået af partner

- **Udsathed:** Af de i alt 37.035 respondenter, som har deltaget i offerundersøgelsen i 2019-2021, har 0,1 pct. (22 respondenter) angivet at have været udsat for øvrige seksuelle krænkelser begået af deres partner inden for de seneste 12 måneder.
- **Anmeldelsestilbøjelighed:** Af disse 22 ofre for øvrige seksuelle krænkelser begået af partner har 21 ofre *ikke* selv anmeldt hændelsen til politiet.⁴⁹
- **Årsag til ikke at anmelde:** Af disse 21 ofre for øvrige seksuelle krænkelser begået af partner, som *ikke* selv har anmeldt hændelsen til politiet, har 17 ofre angivet en årsag hertil. Herudover har 3 ofre svaret "ved ikke" eller "ønsker ikke at svare".

* Tekstboksen angår det vægtede antal ofre, som har besvaret spørgsmålene i offerundersøgelsen.

Det fremgår af tekstboksen, at langt hovedparten af de adspurgte, der angiver at have været udsat for øvrige seksuelle krænkelser begået af en partner, *ikke* selv anmeldte hændelsen til politiet. Til sammenligning kan det bemærkes, at 95 pct. af samtlige respondenter, der har oplevet at have været udsat for øvrige seksuelle krænkelser, jf. det tidligere, angiver, at de har undladt at anmelde hændelsen til politiet.

Besvarelsene fra de respondenter, som har angivet en årsag til, at de ikke har anmeldt de øvrige seksuelle krænkelser begået af en partner, de har været udsat for, er – ligesom besvarelsene fra ofre for øvrige seksuelle krænkelser i det hele taget – kodet i forskellige årsager. Da der i dette afsnit alene er tale om 17 ofre, er analysemulighederne begrænsede.⁵⁰ Det kan dog bemærkes, at ligesom det gør sig gældende for besvarelsene angående årsager til ikke at anmelde øvrige seksuelle krænkelser i det hele taget, er en af de hyppigt angivne årsager også her "ikke alvorligt nok", mens årsager relateret til "politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, at politiet kan/vil gøre noget" slet ikke anvendes. "Usikkerhed om hændelsens ulovlighed" angives til gengæld ofte som årsag til ikke at anmelde i disse tilfælde, hvor gerningspersonen er en partner. Da antallet af besvarelser angående årsager til ikke at anmelde øvrige seksuelle krænkelser begået af partner er stærkt begrænset, skal dette dog tolkes med forsigtighed.

⁴⁹ Omvendt angiver én person (svarende til 6 pct.), at pågældende selv anmeldte forholdet til politiet. Hertil kommer, at politiet fik kendskab til forholdet på anden vis i ét tilfælde (svarende til 4 pct.). Differencen i de netop beskrevne andele skyldes vægtning af besvarelsene jf. afsnit 2.2. Samlet set angiver to af ofrene for øvrige seksuelle krænkelser, at krænkelserne er anmeldt af offeret selv eller kommet til politiets kendskab på anden vis.

⁵⁰ På grund af det lille antal besvarelser er der ikke udarbejdet en tabeloversigt med alle årsagskategorierne.

Øvrige seksuelle krænkelser mod unge (16-24-årige)

I dette afsnit belyses *unges* udsathed for øvrige seksuelle krænkelser og deres anmeldelsestilbøjelighed i forbindelse hermed. Ved ”unge” forstås, at respondenter er 16-24 år på tidspunktet for besvarelsen, og udsathed for øvrige seksuelle krænkelser er – som ovenfor – defineret ved, at en respondent angiver at have været udsat for øvrige seksuelle krænkelser inden for de seneste 12 måneder.

Ud af alle de respondenter, som i offerundersøgelserne i 2019-2021 angiver at have været udsat for øvrige seksuelle krænkelser inden for de seneste 12 måneder, er 50 pct. i aldersgruppen 16-24 år. Halvdelen af de unge ofre for øvrige seksuelle krænkelser angiver, at de kendte gerningspersonen i forvejen, og en enkelt angiver i den forbindelse, at gerningspersonen er et familiemedlem.

Øvrige seksuelle krænkelser mod unge

- **Udsathed:** Af de i alt 5.629 16-24-årige respondenter, som har deltaget i offerundersøgelsen i 2019-2021, har 3,9 pct. (218 respondenter) angivet at have været udsat for øvrige seksuelle krænkelser inden for de seneste 12 måneder.
- **Anmeldelsestilbøjelighed:** Af disse 218 16-24-årige ofre for øvrige seksuelle krænkelser har 95 pct. (206 ofre) *ikke* selv anmeldt hændelsen til politiet.⁵¹
- **Årsag til ikke at anmelde:** Af disse 206 16-24-årige ofre for øvrige seksuelle krænkelser, som *ikke* selv har anmeldt hændelsen til politiet, har 82 pct. (169 ofre) angivet en årsag hertil. Herudover har 14 pct. (29 ofre) svaret ”ved ikke” eller ”ønsker ikke at svare”.

* Tekstboksen angår det vægtede antal ofre, som har besvaret spørgsmålene i offerundersøgelsen.

Det fremgår af tekstboksen, at 95 pct. af de 16-24-årige respondenter, der angiver at have været udsat for øvrige seksuelle krænkelser, *ikke* selv anmeldte hændelsen til politiet. Til sammenligning kan det bemærkes, at 95 pct. af samtlige respondenter, der har oplevet at have været udsat for øvrige seksuelle krænkelser, jf. det tidligere, angiver, at de har undladt at anmelde hændelsen til politiet.

Ligesom det gør sig gældende for besvarelsene angående årsager til ikke at anmelde øvrige seksuelle krænkelser i det hele taget, er nogle af de hyppigst angivne begrundelser for ikke at anmelde øvrige seksuelle krænkelser mod unge ”ikke alvorligt nok” og ”politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, at politiet kan/vil gøre noget”, jf. bilagstabel 6. Dette skal ses i relation til, at unge udgør halvdelen af det samlede antal ofre.

⁵¹ Det vil samtidig sige, at 5 pct. anmeldte forholdet til politiet, og en enkelt har svaret ved ikke/ønsker ikke at svare m.v. Hertil kommer, at politiet fik kendskab til forholdet på anden vis i 2 pct. af tilfældene. Samlet set angiver 7 pct. af ofrene for øvrige seksuelle krænkelser i alderen 16-24 år, at hændelsen er anmeldt af offeret selv eller kommet til politiets kendskab på anden vis.

Interview

I interviewene er medarbejdere fra politikredsene blevet spurgt om, hvilke årsager til ikke at politianmelde andre former for seksuelle krænkelser end voldtægt de er stødt på i deres arbejde, og de er blevet spurgt specifikt ind til nogle af de årsager til ikke at anmelde øvrige seksuelle krænkelser, som er fremkommet på baggrund af oplysningerne i offerundersøgelserne. Med øvrige seksuelle krænkelser menes blandt andet blottelse, at offeret er blevet tvunget til berøring intime steder på egen eller andres kroppe, oralsex, at nogen har videregivet eller truet med at videregive meddelelser, videoer eller billeder af seksuel karakter, og at offeret selv har oplevet sig tvunget til at dele sådanne billeder m.v.

Det skal indledningsvist nævnes, at årsagerne til ikke at anmelde en seksuel krænkelse kan afhænge af, hvilken form for seksuel krænkelse offeret har været udsat for, samt hvilken relation offeret har til gerningspersonen. Dette er tydeliggjort i afsnittet, hvor det er relevant.

Oplevelse af skyld og skam: Alle de interviewpersoner, der udtaler sig om årsager til ikke at politianmelde øvrige seksuelle krænkelser, nævner skyld og/eller skam. En interviewperson nævner oplevelse af skyld som en årsag til ikke at anmelde seksuelle krænkelser, der finder sted i nattelivet:

”Victim blaming er også en faktor. ”Hvis jeg melder det, vil de begynde at granske mig, og hvad jeg har bidraget med.” Nogle undlader at fortælle ting, fordi hvis de siger det, kan det blive tolket ind i en bestemt retning eller ramme. Hvis man har været i byen og er blevet krænket, vil man måske undlade at sige, man havde drukket, fordi det ville få en til at fremstå dårligt. Så det kan også være, at man overvejer at melde det, men så går det op for en, hvad der kommer til at ske, og hvad der kommer til at blive efterforsket. ”Så vil de opdage, at jeg selv var inde og kigge på hans Facebook-profil” eller noget i den stil.”

En række interviewpersoner nævner et element af skyld og skam i tilfælde med ofre, som undlader at anmelde trusler om eller deling af meddelelser, videoer eller billeder af seksuel karakter. En interviewperson beskriver:

”[Ofrene] er flove over det. At det er kommet så langt. Både i forhold til at de i første omgang er hoppet med på at sende et billede, men også at de har ladet det stå på lang tid, så de er kommet til at sende rigtig mange billeder.”

En anden interviewperson nævner et konkret eksempel, hvor et offer bebrejder sig selv og derved bliver i tvivl om, hvorvidt det, der er foregået, er ulovligt:

”Fordi, hun selv havde sendt [billeder og videoer af seksuel karakter], følte hun, at det var hendes egen skyld [at gerningspersonen sendte materialet videre]”

Offeret tror ikke, at myndigheder/politiet kan eller vil gøre noget/tror ikke, at myndighederne/politiet vil tage det alvorligt: Langt størstedelen af interviewpersonerne nævner

desuden, at nogle ofre for øvrige seksuelle krænkelser undlader at foretage en politianmeldelse, fordi de enten ikke tror, at myndighederne kan gøre noget, eller fordi de ikke tror, at myndighederne tager sådanne sager alvorligt. En interviewperson udtaler i den forbindelse:

”Så er der også dem – selvom det er et fåtal – som har haft mest overskud efter krænkelsen og har overvejet at melde det til politiet. [...] Der er nogle stykker, der ikke har troet på, der ville komme et resultat, der gik i deres retning. De var bekymrede for, at retssystemet ikke ville tro på dem.”

En anden interviewperson siger følgende om tilfælde, hvor personer har fået delt billeder eller videomateriale af seksuel karakter:

”Når det drejer sig om, at [billeder eller videoer af seksuel karakter] bliver delt, [kan offeret være i tvivl om] hvorvidt politiet overhovedet vil kunne hjælpe med at stoppe det. [...] Så jeg kan egentlig godt genkende, at nogen kan være i tvivl om, hvorvidt vi kan gøre noget i situationen.”

Enkelte interviewpersoner giver som nævnt udtryk for, at ofre kan være i tvivl om, hvorvidt den hændelse, de har været udsat for, vil blive taget alvorligt. En interviewperson siger f.eks., at ofrene kan have *”en negativ forventning om, at [de] ikke vil blive taget alvorligt, og at det ikke er noget, politiet vil tage sig af. Måske kiggede de mærkeligt på en i politiets servicecenter, da man henvendte sig for at fortælle om hændelsen.”*

I forlængelse heraf kan det nævnes, at en interviewperson påpeger, at det for nogle typer af kriminalitet kan være fordelagtigt, hvis personer, der tager imod anmeldelsen har specialviden på området, og at det er ikke altid tilfældet:

”Som udgangspunkt kræver det en særlig viden at håndtere forurettedes behov i en så alvorlig sag. Det kræver i mange tilfælde en form for ekspertviden at kunne vejlede og hjælpe forurettede videre. Der kan være tilfælde, hvor de personer, der arbejder med disse sager i efterforskningen, ikke altid er de samme, som tager imod sagen i anmeldelsesfasen.”

Bange for at eskalere en konflikt/frygt for repressalier: Størstedelen af interviewpersonerne fremhæver endvidere, at nogle ofre for øvrige seksuelle krænkelser undlader at politianmelde den hændelse, de har været udsat for, fordi de er bange for at eskalere en konflikt, eller fordi de frygter repressalier.

En interviewperson siger følgende om ikke at ville eskalere en konflikt som årsag til ikke at anmelde en seksuel krænkelse:

”Nogle ofre vælger ikke at anmelde, enten fordi de er kommet videre, eller fordi det vil eskalere en situation, hvor de egentlig synes, der er faldet ro på igen. Det kan være, hvis gerningsmanden er en, de har en relation til, eksempelvis en kæreste, kollega eller en ven/bekendt.”

En række interviewpersoner peger desuden på, at nogle ofre for deling af meddelelser, videoer eller billeder af seksuel karakter undlader at indgive politianmeldelse, fordi gerningspersonen truer dem til at lade være. En interviewperson beskriver følgende:

”Der kan opleves en tendens til, at ofre undlader at anmelde øvrige seksuelle krænkelse i forbindelse med sextortion, hvor man bliver afpresset online af nogle, man ikke nødvendigvis kender i forvejen eller overhovedet kender identiteten på, men som giver udtryk for at ville være en mulig seksuel eller parforholdslignende relation. Så begynder man at skrive sammen, og [offeret] sender måske nogle billeder eller videoer af sig selv i en seksuel situation, og dagen efter bliver man afpresset med det her materiale, hvis ikke man overfører nogle penge, og i øvrigt må man ikke kontakte politiet. Der er forurettede bange for, at det bliver delt, hvis de ringer til politiet, eller hvis de ikke betaler pengene. Så de er bange for at anmelde, fordi det er en del af afpresningen, at hvis de gør det, så bliver materialet delt.”

I forlængelse af dette nævner en anden interviewperson – også angående deling af billed- og/eller videomateriale m.m. af seksuel karakter – at:

”Der er jo også en stor frygt i de unge mennesker omkring det med, at internettet aldrig glemmer. Det ved de godt, og de ved, at man kan nå en stor skare. Mange af de unge virker meget velbevandrede på de her platforme, men der er klart en frygt i dem for, om det kan blive værre end den situation, de står i nu, og hvis de ikke ved, hvilket materiale gerningspersonen har.”

En interviewperson fortæller desuden, at i situationer, hvor offeret og gerningspersonen har en relation, kan offeret være bange for, at gerningspersonen vil gøre fysisk skade på vedkommende, hvis vedkommende går til politiet:

”Frygt kan være en grund til ikke at anmelde, hvor det ikke er frygten for afpresningen, men frygten for selve gerningspersonen. ”Hvad kan han gøre ved mig, hvis jeg anmelder?” Altså ikke frygt for deling [af billed- eller videomateriale], men frygt for at man kommer fysisk til skade. Det er ikke nødvendigvis parforhold eller eksisterende relationer, det kan også være relationer opbygget gennem chat-samtaler.”

Offerets usikkerhed om hændelsens ulovlighed: Størstedelen af interviewpersonen nævner ligeledes, at de har mødt ofre for øvrige seksuelle krænkelse, som har været i tvivl om, hvorvidt det, de har været udsat for, er ulovligt. En interviewperson beskriver eksempelvis følgende:

”Jeg har oplevet, at der er ofre, som har været i tvivl om, hvorvidt der egentlig har fundet noget strafbart sted, når det er andre seksuelle krænkelse end voldtægt. Hvor de egentlig henvender sig [til politiet], fordi de siger, det har været ubehageligt, men det har egentlig ikke været fordi, de har villet anmelde det. De ville bare gerne snakke med politiet om, at de synes, de har været udsat for noget ubehageligt.”

En anden interviewperson beskriver samtidig, at tvivlen om hændelsens ulovlighed kan hænge sammen med, hvordan hændelsen bliver opfattet af offerets familie eller i omgangskredsen:

”Jeg synes, at man i sager om f.eks. blufærdighedskrænkelser kan opleve, at forurettede har fået at vide, at det lå lige under bagatelgrænsen. Ikke af politiet, men af familie eller netværk, så man ikke anmelder de scenarier, som ens omgangskreds finder ikke-proportionale med en anmeldelse, selvom de godt kunne være inden for skiven af, hvad der kunne være juridisk strafbart.”

Offeret håndterer hændelsen på anden vis: En række af interviewpersonerne nævner, at nogle ofre for øvrige seksuelle krænkelser vælger at håndtere hændelsen på en anden måde end ved at anmelde den til politiet. En interviewperson siger i den forbindelse:

”Jeg kender til sager, hvor [ofrene] er kommet videre, eller hvor de selv har taget fat i gerningspersonen eller har søgt hjælp hos venner eller familie og netværket på den måde. Der er nemlig nogle gange en tredjepart, som anmelder, og når vi så snakker med forurettede, så siger de, at nu har de taget sig af det, og der er blevet snakket om en løsning”.

En lignende beskrivelse gives af en anden interviewperson:

”Jeg har oplevet, at nogle har håndteret det selv ved at opsøge hjælp fra en anden kant, f.eks. fra en psykolog, hvor man har sat oplevelsen på plads i sig selv. Det kan være en anden måde, hvorpå man føler sig mødt og hørt og forstået, men hvor man ikke går ud i verden og råber højt om det, der er sket, hvis man kan sige det på den måde. Eller at man drøfter det med sit netværk og får støtte og opbakning derigennem.”

En tredje interviewperson peger på, at nogle ofre kan gøre brug af rådgivningstjenester frem for at anmelde, hvis de eksempelvis har været udsat for digitale seksuelle krænkelser:

”Jeg tror, der er mange unge, som jo er ret velbevandrede på internettet, som finder rådgivningsfora og andet, hvor de kan få talt om nogle af de her ting. Jeg tror, det har en god effekt for mange, og jeg tror også, at de nogle gange får nogle redskaber og en mulighed for at tænke over nogle ting i forbindelse med det her, der gør, at de føler, at de ikke nødvendigvis er videre, men de er klar til at lægge det et sted og bevæge sig videre fra den hændelse.”

Offeret ønsker at glemme hændelsen: Enkelte interviewpersoner nævner også, at nogle ofre forsøger at fortrænge hændelsen, og at de derfor ikke anmelder den. En interviewperson udtaler eksempelvis:

”Måske tænker man, at man håndterer det selv, og i øvrigt kan man have undgåelsesadfærd på grund af traumereaktioner, så man bare vil fortrænge, at det eksisterer. Så vil en anmeldelse gøre, at man skal konfronteres meget

med det, man har været udsat for, hvor det for nogle vil føles nemmere slet ikke at gøre noget, fordi det ellers bliver ægte lige pludselig.”

Manglende beviser: Enkelte interviewpersoner nævner manglende beviser som årsag til, at ofre for øvrige seksuelle krænkelser undlader at anmelde hændelsen til politiet. En interviewperson beskriver eksempelvis følgende:

”Jeg tror, der er mange i de her sager, der har en holdning til, at det er rigtig svært at bevise. Det er kun forurettede og gerningspersonen, der var til stede og ved, hvad der foregik. Så har ofrene ikke det nødvendige overskud til at gennemføre en afhøring og personundersøgelse.”

En anden interviewperson udtrykker, at nogle typer af øvrige seksuelle krænkelser også er svære at bevise, og at vedkommende derfor godt forstår ræsonnementet:

”Hvis det drejer sig om sager, som omhandler berøringer eller oralsex eller andet, kan det også være enormt svært at bevise. Det handler ikke om, at man [politiet] ikke tror på, at det er sket, men jeg tænker, at der kan være en forventningsafstemning, hvor vi skal være tydelige over for den forurettede og selvfølgelig være anerkendende i den måde, vi møder vedkommende på. Men der kan jo virkelig også være nogle sager, hvor det er virkelig svært at løfte bevisbyrden, uden at det handler om, hvorvidt man faktisk har været udsat for nogen af de her former for overgreb. Så jeg kan sagtens forstå, hvis der er nogle ofre, der på en eller anden måde føler sig overset eller ikke tilgodeset i den her type sager, fordi de kan være så svære at bevise.”

Offeret kan ikke overskue processen og ventetiden: Enkelte interviewpersoner nævner, at lang sagsbehandlingstid kan have indvirkning på anmeldelsestilhøjeligheden. En interviewperson beskriver, at *”der kan gå lang tid, og jeg tror, at det kan være en stor belastning [for offeret] at skulle tage det hele frem igen og kigge på det”*. En anden interviewperson beskriver følgende:

”Jeg tror, det kan have en betydning [for anmeldelsestilhøjeligheden], at sager trækker i langdrag. Det kan jeg også mærke, når jeg snakker med forældre til nogle af de børn, der har været udsat for en digital sexforbrydelse. De siger, at deres barn er videre nu og er glad igen, så de synes ikke, man bør gå videre med sagen, for så skal man til at tale om det igen og vente længe på, at det skal i retten, og de synes ikke, de kan være det bekendt over for deres barn, og de vil gerne lukke den her.”

Andre mindre fremtrædende årsager: Enkelte interviewpersoner nævner også andre årsager end de ovenfor nævnte til, at nogle ofre for øvrige seksuelle krænkelser undlader at politianmelde det, de har været udsat for. Det bliver f.eks. nævnt, at det kan være en overvældende proces at anmelde en seksuel krænkelse, og at ofre for seksuelle krænkelser ikke nødvendigvis opfatter sig selv som ofre, og at de derfor heller ikke anmelder det, de har været udsat for. Det nævnes herudover, at resourcesvage personer i nogle tilfælde undlader at indgive en politianmeldelse, fordi de enten mangler støtte til at gøre det, eller fordi de selv har været på

kant med loven, mens ressourcestærke personer i nogle tilfælde undlader at anmelde, fordi de vurderer, at de har for meget at tabe ved, at krænkelserne bliver bredere kendt.

Samlet afvejning af eventuelle konsekvenser: Ligesom interviewpersonerne nævner, at det er tilfældet for nogle ofre for de øvrige kriminalitetsformer (se evt. også afsnit 4.4 og afsnit 6.4), beskriver en del af interviewpersonerne, at nogle ofre for øvrige seksuelle krænkelser foretager en samlet afvejning af de mulige konsekvenser af at anmelde hændelsen til politiet. En af interviewpersonerne udtrykker det således:

”Den udbredte [årsag til ikke at anmelde] er, at skammen er for stor i forhold til gevinsten ved at anmelde det, og at det er en udbredt coping-mekanisme for de her kvinder at håbe på, at smerten forsvinder med tiden, og den vil de hellere hænge deres hat på, end at myndighederne kan hjælpe dem. Det kan jeg godt forstå, og det siger jeg også til dem, for myndighederne kan ikke hjælpe dem med at fjerne den oplevelse af at få overtrådt ens grænser. Vi kan forhåbentlig hjælpe med, at de får en retfærdighedsfølelse omkring det, og med at sørge for, at andre forhåbentlig ikke bliver udsat for det samme af samme gerningsmand, men den personlige oplevelse kan vi ikke løse. Så jeg kan godt forstå kalkulen, men det er jo ærgerligt, at det er sådan.”

En anden interviewperson nævner ligeledes, at nogle ofre for øvrige seksuelle krænkelser overvejer, om det kan betale sig at politianmelde det, de har været udsat for, hvis der kun er få spor efter gerningspersonen. Det kan f.eks. være et navn på Snapchat. I sådanne tilfælde vurderer nogle ofre, at der ikke er stor sandsynlighed for, at gerningspersonen bliver retsforfulgt, og derfor er anmeldelsen ikke det værd.

Grupperinger af unge kriminelle og bander – som årsag til ikke at anmelde

I indeværende undersøgelse er der blandt andet fokus på tilfælde, hvor ofre for kriminalitet undlader at anmelde hændelsen af årsager relateret til grupperinger af unge kriminelle eller bander. På den baggrund er besvarelserne fra offerundersøgelserne i 2019-2021 angående årsager til at undlade at anmelde vold og seksualforbrydelser gennemgået med dette fokus.

Resultatet af gennemgangen viser, at det kun er ganske få af besvarelserne fra offerundersøgelserne om, hvorfor ofrene ikke anmelder den kriminalitet, de har været udsat for, der ud fra det angivne kan tænkes at være relateret til grupperinger af unge kriminelle eller bander. Det gælder følgende:

”Fordi jeg var bange for dem, der gjorde det, ville gøre noget, hvis jeg meldte dem.”

”I mit liv får folk et par på skallen, hvis det er ”vigtigt” nok, og ellers kommer man sig. Ingen stikkeri.”

”Bange for hvad der vil ske. Om de måske vil gøre det igen.”

Det vides dog ikke med sikkerhed, om ovenstående besvarelser er relateret til grupperinger af unge kriminelle eller bander, og modsat er det også muligt, at andre besvarelser angående årsager til ikke at politianmelde kriminalitet *kan* angå denne årsag, men at dette ikke fremgår tilstrækkelig tydeligt i besvarelserne. Sidstnævnte kunne eksempelvis være tilfældet for nogle af de besvarelser, som er placeret i årsagskategorierne ”frygt for repressalier” og ”nervøs for konsekvenser”, se evt. kapitel 3, tabel 3.

I interviewene er medarbejdere fra politikredsene blevet spurgt om, hvorvidt de har kendskab til, at ofre og/eller vidner undlader at anmelde kriminalitet, fordi de frygter grupperinger af unge kriminelle eller bander. Bemærk i den forbindelse at da mange af interviewpersonerne arbejder i politikredsens specialiserede teams til håndtering af sager om vold i nære relationer, voldtægt, stalking og æresrelaterede forbrydelser, vil kriminalitet relateret til grupperinger af unge kriminelle og bander i mange tilfælde ikke være interviewpersonernes kerneområde. Der er dog flere af interviewpersonerne, der nævner, at de har kendskab til at ofre og/eller vidner undlader at anmelde kriminalitet, fordi de frygter grupperinger af unge kriminelle eller bander.

Frygt for repressalier fra kriminelle grupperinger/bander: Størstedelen af de politikredse, som har udtalt sig om årsager til ikke at politianmelde kriminalitet relateret til grupperinger af unge kriminelle eller bander, nævner frygt for repressalier som årsag hertil. En interviewperson beskriver eksempelvis følgende:

”Det er noget, vi oplever med forurettede, som kan være bange for, at de får en hel gruppe efter sig. Og vi ser også nogle, der har været vidne til noget, som ikke har lyst til at vidne, fordi de kan være bange for at stå for skud. Så der ligger helt sikkert noget i, at hvis du omgås i et miljø, som ikke er til den gode side, og du har måske set dem gøre voldelige ting mod andre, så kan du være bange for, at det sker mod dig selv. Hvis det er dig selv, der er forurettet, kan du være bange for, at det eskalerer og bliver værre.”

En anden interviewperson nævner et konkret eksempel med en dreng, der blev antastet og overfaldet af en gruppering af kriminelle unge:

”Han blev så bange og frygtede for sit liv, så han turde ikke anmelde det. Han blev mere og mere isoleret og turde ikke at bevæge sig steder, hvor han frygtede, de ville komme. Han er meget bange for den organisering, der ligger bag.”

En tredje interviewperson beskriver i lighed hermed, at politiet ofte får oplysninger om hændelser, der har fundet sted i rocker/bandemiljøet, men at de forurettede og vidnerne til hændelserne ikke ønsker at anmelde det og udtale sig officielt:

”I forhold til rocker-/bandemiljøet, der ser vi tit, at vi er klar over, at der er foregået en eller anden forbrydelse, men de vil ikke anmelde det. Og det er næsten lige fra, at de har fået en på hovedet, er blevet afpresset, har fået lavet indbrud hos sig, eller der er nogen, der har skudt efter dem – så vil de ikke anmelde det. Og det er af frygt for repressalier fra miljøet. De vil gerne fortælle, hvad der er sket. Det er der nogle gange, hvor de ikke har noget imod. Men at få dem til at sige noget til en politirapport, som kan holde i retten osv., det vil de ikke.”

Enkelte interviewpersoner fortæller i forlængelse af ovenstående, at grupperingerne/banderne opleves som voldsparate og hæmningsløse, og at ofre/vidner derfor ikke tør at anmelde kriminalitet til politiet:

”Offeret kan sige, at vedkommende er rigtig bekymret, fordi pågældendes fætter, bror eller andre familiemedlemmer/venner er med i en bande, kender alle og er fuldstændig ligeglade. De er hæmningsløse, så derfor tør jeg ikke anmelde.”

En anden interviewperson fortæller i lighed hermed, at medlemmer af kriminelle grupperinger udgyder frygt, og kommer med et konkret eksempel på dette:

”De her mennesker skyr ikke rigtig nogle midler for at udgyde frygt. Og hvis man ikke bliver bange af småtrusler, så eskalerer det bare, indtil man makker ret. Og [i en konkret sag om en person, der skylder et medlem af en kriminel gruppering penge] der møder de op på private bopæle med skydevåben og sådan nogle ting, i hvad der for dig og mig virker som en banal sag om 5.000 kr. Jeg tror, at folk, som har med de her mennesker at gøre, ser dem som

værende afstumpede, og som mennesker der bare gør alt, hvad de kan for at udgyde den frygt, der skal til, for at folk makker ret. Og det virker desværre en gang imellem.”

Offeret/vidnet mener ikke, at politiet kan hjælpe/beskytte dem: Enkelte interviewpersoner nævner i forlængelse af ovenstående, at ofrene for og vidnerne til kriminalitet begået af grupperinger af kriminelle unge eller bander undlader at anmelde kriminalitet, fordi de ikke mener, at politiet kan hjælpe dem.

En interviewperson fortæller, at pågældende godt kan forstå, at man som offer eller vidne er bange for at stille sig op imod en kriminel gruppering eller bande:

”Der kan jeg godt forstå, man bliver bange, hvis [volden] kan komme alle steder fra, for så kan politiet ikke gøre noget. De kan ikke gå rundt og holde mig i hånden alle steder.”

En anden interviewperson fortæller, at man som politi *”kan få kommentarer om, at det bare bliver værre, hvis man anmelder”*, mens en anden interviewperson i samme interview fortæller, at nogle af disse ofre siger *”I kan jo ikke beskytte mig, I ved ikke, hvad jeg er oppe imod.”* I den forbindelse nævner enkelte interviewpersoner, at ofre/vidner, som selv har en tilknytning til en kriminel gruppering eller bande, typisk ikke anser politiet for at være en legitim myndighed, som de kan eller vil involveres med:

”Meget af det er jo miljøer, hvor politiet ikke anerkendes som en legitim myndighed med voldsmonopol. Det er rigtig langt fra de unges verden. Det her med politiet, det skal de fandeme ikke blande sig i. Det er jo en parallel struktur. Det med at anerkende, at politiet kan løse noget i kraft af, at de er en myndighed, det er jo normer, som hører til i nogle dele af samfundet. Det er et helt andet normbillede for nogle andre – en lille del – i vores samfund. Så hvis man ikke tror på eller anser politiet som legitim myndighed, så anmelder man ikke. Det er så langt fra verdensbilledet for rockere og bander, det er slet ikke en mulighed.”

En anden interviewperson fortæller følgende:

”Jeg tror, at der i visse kredse hos de unge er en forståelse af, at det er bedre at lade være med at anmelde. Den historie findes i kredse, hvor der er øget vold, og hvor man den ene dag er offer, og den næste er man gerningsmand [...] I de sager, der løser man sådan noget internt – politiet er jo bare fjenden.”

Enkelte interviewpersoner fortæller desuden, at nogle ofre og vidner undlader at politianmelde den hændelse, der har fundet sted, fordi den pågældende gruppering/bande har et stort netværk, som myndighederne kan have vanskeligt ved at beskytte dem imod. En interviewperson beskriver f.eks., at ofrene kan tænke, at:

”Så kommer han [gerningspersonen] ind og sidde – og hvad så? Han kommer jo ud igen. Og i det øjeblik du er oppe imod et netværk, så er det jo lige meget, om den ene er inde at sidde.”

Enkelte interviewpersoner nævner desuden, at hvis man som offer eller vidne har en relation til en kriminel gruppering eller en bande, så kan man ikke politianmelde den kriminalitet, man har været udsat for eller vidne til, fordi man er underlagt et særligt kodeks:

”Hvis man har venner, en bror, fætter eller lignende, som færdes i bandemiljøet, er der også en form for kodeks – et ”stikkerkodeks”, hvis man kan sige det sådan. Jeg ved, at i nogle situationer er folk blevet kaldt stikker, fordi de har anmeldt deres egne familiemedlemmer, selvom det er virkelig groft og grænseoverskridende, hvad man har været udsat for. Det er medvirkende til, at man i de miljøer ikke fortæller noget til nogen uanset hvad.”

Negativ social kontrol – som årsag til ikke at anmelde

I undersøgelsen er der ligeledes fokus på tilfælde, hvor ofre for kriminalitet undlader at anmelde forholdet på grund negativ social kontrol.

Besvarelsene fra offerundersøgelserne i 2019-2021 angående årsager til ikke at politianmelde vold og seksualforbrydelser er gennemgået med henblik på at identificere tilfælde af negativ social kontrol, jf. afsnit 2.4. Resultaterne af denne gennemgang viser, at nogle af besvarelsene kan være relateret til dette emne. Det gælder blandt andet følgende besvarelser:

”Han havde manipuleret mig til at tro, at jeg [var syg] og skulle derfor vælge, om jeg ville smitte dem, fortælle min historie eller blive indendørs og finde en anden vej. Han havde overvåget mig i min lejlighed, og han truede med at dele det. Jeg blev derfor indendørs.”

”Personen er meget manipulerende og har et stort netværk, som jeg tænkte, at personen ville kunne anvende.”

”Det handlede om kontrol af mig.”

”I samvær med andre familiemedlemmer blev det besluttet, at det var bedst ikke at sige noget. Det blev set som et tabu. Noget jeg fortryder meget i dag.”

Det kan ikke udelukkes, at der er andre besvarelser angående årsager til ikke at politianmelde vold og seksualforbrydelser, som kan være relateret til social kontrol, men hvor dette ikke fremgår tilstrækkeligt tydeligt i besvarelsene.

I interviewene er medarbejdere fra politikredsene blevet spurgt om, hvorvidt de har kendskab til, at ofre undlader at anmelde kriminalitet på grund af negativ social kontrol. Bemærk i den forbindelse at mange af eksemplerne vedrører kriminalitet begået i nære relationer, og at interviewpersonerne ofte taler om æresrelaterede konflikter, når de bliver spurgt om negativ social kontrol som årsag til ikke at anmelde kriminalitet. I det følgende er det valgt at inkludere et afsnit om specifikt det emne. Der vil dog være et overlap mellem indholdet af afsnittet om henholdsvis negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter. Negativ social kontrol, som er relateret til æresrelaterede konflikter, kan beskrives på følgende måde: ”Negativ social kontrol i forhold til æresrelaterede konflikter handler om handlinger, styring, kontrol eller sanktioner, der i væsentlig grad hæmmer eller begrænser den enkeltes livsudfoldelse, adfærd, valg og rettigheder. Det kan f.eks. være kontrol eller restriktioner i forhold til livsstil, fritidsaktiviteter, sociale relationer, valg af ægtefælle eller retten til at bestemme over egen krop” (Regeringen 2016).

Frygt for repressalier/bange for at eskalere en konflikt: Enkelte interviewpersoner nævner, at nogle ofre for vold og seksualforbrydelser – som en del af den negative sociale kontrol, de er underlagt – frygter for repressalier ved at anmelde den kriminalitet, de har været udsat for,

og at de derfor undlader at anmelde kriminaliteten. En interviewperson beskriver i den forbindelse, hvordan det nogle gange sker, at et offer først foretager en politianmeldelse og dernæst trækker anmeldelsen tilbage, fordi offeret er bange og frygter for sin egen sikkerhed:

”Der er også nogen, der på et tidspunkt ikke kan se sig ud af det og anmelder det, men som efterfølgende bliver paniske og vil trække det tilbage. De repressalier der kan ligge i det – altså de bliver paniske. Vi havde en, der i panik sagde, at det bare var en leg, og at det var lige meget, hvor vi tænkte: Okay, vi må træde forsigtigt, men er nok nødt til at gøre noget. Hvis det er manden, der udsætter [familien] for negativ social kontrol og vold, der eskaleres – det er svært at garantere deres fysiske sikkerhed uden at fjerne dem fysisk.”

En anden interviewperson beskriver et konkret eksempel med en kvinde, der dels er underlagt negativ social kontrol, dels er udsat for vold, og som ikke tør foretage en politianmeldelse af frygt for repressalier, herunder mere vold og stalking:

”Vi ved fra kilder, at hun får tæv fysisk og også lever i et kontrolleret forhold, hvor han bestemmer, hvem hun må snakke med, og hvem hun ikke må snakke med, og kontrollerer hendes sociale medier. Vi har så haft nogle snakke med hende – og hun tør ikke anmelde. Og det er simpelthen af frygt for fysisk vold og for en stalking-situation. Hvis hun skulle væk fra ham, så ville hun blive stalket af ham, og han vil opsøge hende hvor som helst og når som helst.”

En tredje interviewperson siger følgende om social kontrol af kvinder og frygt for repressalier i familier af anden etnisk herkomst end dansk:

”Offeret kender ikke lovgivningen, er isoleret, socialt kontrolleret, taler og læser måske ikke dansk og kan egentlig ikke rigtig noget. Hvis offeret begynder at blive besværlig, får pågældende at vide, at manden har deres opholdstilladelse, og hvis de ikke makker ret, bliver de sendt tilbage til hjemlandet uden deres børn. ”Jeg fik dig herop, og jeg kan også få dig hjem igen”.”

Nervøs for sociale konsekvenser, herunder udstødelse: Et par af interviewpersonerne nævner, at ofre, der er underlagt negativ social kontrol, kan være nervøse for, hvad det vil have af sociale konsekvenser for dem, hvis de anmelder den kriminalitet, de har været udsat for. En interviewperson beskriver i den forbindelse, hvordan nogle ofre for vold i nære relationer kan blive fastholdt i relationen/volden, fordi de er nervøse for de sociale konsekvenser, der kan være ved at bryde relationen/anmelde forholdet:

”Negativ social kontrol er et lidt bredere begreb, der dækker over et fællesskab eller relationer, hvor man med små reguleringer er med til at fastholde nogen i nogle normer. For vold i nære relationer er det helt åbenlyst, at det kan være en barriere – og det er både for voksne og børn. Ens nærmiljø kigger på en eller anden måde skævt til en, ellers har det nogle andre sociale konsekvenser. Nogle venner vil ikke ses, man kan ikke handle bestemte steder. Alle mulige hverdagskonsekvenser.”

En anden interviewperson fortæller, hvordan man som offer – når man er underlagt negativ social kontrol – kan frygte for den udstødelse og isolation, som en politianmeldelse kan medføre:

”Hvis det er en meget kollektivistisk familiestruktur, er det der, der er negativ social kontrol. Så er du så meget inde i det her kollektiv og den her familie, som er hele din hverdag, og selv om der er negativ social kontrol, og du ved, du bliver udsat for noget, som ikke er rigtigt, så er det det kollektive, du har. Hvis du træder uden for det og anmelder til politiet, så kan du være bange for repressalier eller ende med at stå helt alene og være udstødt. Fordi hvem har du så? Hvis du altid har været en del af et kollektiv, især under negativ social kontrol hvor du har været meget afhængig af det her kollektiv, så kan det være meget skræmmende at gå til politiet.”

Praktisk vanskeligt at anmelde kriminalitet grundet overvågning/kontrol: Andre interviewpersonerne giver udtryk for, at nogle personer, der er underlagt negativ social kontrol, kan have svært ved at anmelde den kriminalitet, de har været udsat for, fordi de hele tiden bliver overvåget eller kontrolleret på anden vis. En interviewperson beskriver det på følgende måde:

”Der er helt sikkert situationer, hvor nogle ikke har anmeldt, fordi en del af den negative sociale kontrol er også det her med at blive tjekket op på i forhold til, hvor de er henne. Derudover har de ikke deres telefoner for sig selv. Så hvornår skulle de kontakte politiet? Generelt har der været så meget kontrol over deres hverdag, så de ikke kan kontakte politiet.”

En anden interviewperson fortæller ligeledes, at *”deres [ofrenes] ramme for, hvor de kan bevæge sig, og deres netværk bliver afgrænset til at være så småt, og det gør jo også, at deres muligheder for at bryde ud af negativ social kontrol er minimal.”*

Normalisering grundet social isolation: I forlængelse af det ovenstående nævner enkelte interviewpersoner desuden, at den negative sociale kontrol, som nogle ofre er underlagt, kan indebære, at de lever isoleret fra omverdenen og derved ikke indser det forkerte i kontrollen. En interviewperson forklarer, at pågældende forstår negativ social kontrol, som at *”man indskrænker andres muligheder for at udfolde sit liv. [Ofrene] bliver så isolerede, at de ikke kan se, at det er forkert.”*

En anden interviewperson fortæller konkret i forhold til kvinder, der er kommet til Danmark i en senere alder, at social isolation kan betyde, at ofrene ikke indser det forkerte i, at de er underlagt social kontrol:

”Ofte er de ikke bare socialt kontrollerede af deres mand, men også af svigerfamilien. De får ikke lov til at have veninder og heller ikke altid til at gå i sprogskole. Hvis de gør, bliver de kørt frem og tilbage, skal måske ringe hjem, når der er frikvarter og vise på FaceTime, at de er på skolen, at de ikke taler med nogen, men bare står alene. De lærer ikke noget om deres rettigheder. De ved ikke, at de har ret til selv at bestemme over deres egen krop. De kommer herop og skal arbejde for og servicere svigerfamilien, så der er virkelig

nogle problematikker i at få fat på disse kvinder og få fortalt dem, at det ikke er i orden – at blive slået, at blive socialt kontrolleret, ikke at være i besiddelse af eget nem-ID, kun at få måske 50 kr. i lommepege om måneden og ikke selv at bestemme, hvilket tøj de vil gå med.”

Manglende selvbestemmelse og tro på sig selv: Et par interviewpersoner nævner desuden, at manglende selvbestemmelse og tro på sig selv kan være årsag til, at nogle ofre – der er underlagt negativ social kontrol – undlader at anmelde den kriminalitet, de har været udsat for. Interviewpersonerne nævner det specifikt i relation til parforhold/familier af anden etnisk herkomst, men det udelukker ikke, at det også forekommer hos andre.

En af interviewpersonerne siger følgende:

”I og med offeret gennem en længere periode bliver frataget alt initiativ, selvbestemmelse og integritet, så mister man også evnen til at gøre noget ved sin egen situation”.

På spørgsmålet om i hvilke typer af sager en af interviewpersonerne har oplevet, at negativ social kontrol har været en årsag til, at ofre undlader at politianmelde kriminalitet, svarer interviewpersonen følgende:

”Og det handler ofte om kvindens adfærd og seksualitet. Og de bliver jo styret med grov negativ social kontrol, grov psykisk vold, hvor de bliver kontrolleret, ydmyget, deres selvtillid og selvværd bliver knust i stykker.”

Andre mindre fremtrædende årsager: Enkelte interviewpersoner nævner også andre årsager end de ovenfornævnte til, at nogle ofre – som er underlagt negativ social kontrol – undlader at politianmelde det, de har været udsat for. Det bliver f.eks. nævnt, at nogle ofre undlader at indgive politianmeldelse af hensyn til søskende, som kan blive ramt, hvis offeret anmelder kriminaliteten, og at anmeldelse kan være en overvældende proces med mange valg for en person, som har været meget begrænset i sin adfærd og sine muligheder.

Det nævnes endvidere af en enkelt interviewperson, at ofre for partnervold foretager en afvejning af, om det trods alt ikke er bedre at kunne beholde sine børn og bevare en relation til familien end at stå helt alene. Interviewpersonen nævner det specifikt i forhold til familier af anden etnisk herkomst, men det betyder ikke, at en lignende afvejning ikke kan finde sted i andre familier/parforhold:

”Men er det bedste at få en på hovedet en gang imellem og få at vide, hvor man må gå hen, hvem man må være sammen med, og hvilket tøj man skal have på, men man har sine børn, man er i et større fællesskab, man kan besøge sin familie, eller at stå som Palle alene i verden i et dansk samfund, uden sine børn og udstødt af sin egen familie og mandens familie.”

Æresrelaterede konflikter og forbrydelser

Da mange af de interviewede medarbejdere fra politikredsene arbejder i de specialiserede teams til håndtering af sager om vold i nære relationer, voldtægt, stalking og æresrelaterede forbrydelser var æresrelaterede konflikter og forbrydelser også et tema i interviewene. Æresrelaterede konflikter kan beskrives på følgende måde: ”Æresrelaterede konflikter forstås i denne sammenhæng som konflikter, der opstår inden for nære, familiære relationer, og hvor konflikten skyldes en opfattelse af, at familiens ære er blevet krænket. Familiens ære er knyttet til en opfattelse af familien som en samlet enhed – et fællesskab, hvor den enkeltes handlinger påvirker hele familien og dens ære [...]. En overtrædelse af normer relateret til æresbegrebet indebærer for nogle familier reaktioner, der skal genoprette familiens ære og sikre, at den vanærende handling stoppes.” (Regeringen 2016).

Nervøs for social isolation/socialt konsekvenser, herunder udstødelse: Størsteparten af interviewpersonerne nævner, at nogle ofre i æresrelaterede konflikter/forbrydelser undlader at anmelde det, de har været udsat for, fordi de er bange for social isolation og udstødelse fra familie og venner. En interviewperson fortæller eksempelvis følgende:

”Hvis man anmelder sin familie, så kan man oftest ikke være derhjemme. Det vil sige, at du skal væk fra hjemmet, og situationen kan ende med, at familien slår hånden af dig, at de ikke vil have noget med dig at gøre. Og det er ikke kun de nærmeste, men hele din storfamilie. Du kommer til at stå ret alene i det danske samfund, hvor du selvfølgelig har myndighedspersoner – men hvem har du ellers? Du plejer måske at have en omgangskreds med nogle venner i det miljø, du kommer fra, men dem mister du også, for hvis du er stukket af hjemmefra, så bliver der sladret og set ned på dig – men også på hele din familie.”

En anden peger på, at netop det forhold, at en politianmeldelse kan betyde, at offeret bliver afskåret fra sin familie og omgangskreds, har afgørende betydning for anmeldelsestilhøjeligheden:

”Der er helt klart noget på spil i sager, hvor der er et æresmotiv involveret, fordi ens anmeldelse ikke bare vil have konsekvenser for gerningspersonen, men måske også for én selv og for hele familien. I den sammenhæng skal man pludselig bære på sine skuldre at skære kontakten til hele sit bagland, hele sit netværk, hele sin familie. Det er frygtindgydende, især hvis man ikke er særlig gammel. Hvis en ung skal træffe det her valg, involverer det store følelser, og det er svært at se fordelene ved at begive sig ud i en anmeldelse.”

Det samme beskrives af en tredje interviewperson på følgende måde:

”[Hvis man anmelder, skal man være klar til at] afskrive en hel familie. [Man har måske] kun navigeret i miljøer omkring familien, men det er jo også dem, man bliver afskåret fra [hvis man anmelder]. Så dit netværk er jo simpelthen reduceret. At bryde ud af det – hvor meget ensomhed kan man holde til? Hvornår er det bedre for mig at være i det, jeg kender og kan navigere i og føle mig som en del af et fællesskab, som alle mennesker jo vil, og hvornår et

det nødvendigt at cutte alt? Den menneskelige belastning, der ligger i at afgive forklaring til politiet og føre en retssag videre, er så enorm, at jeg godt kan forstå, der er mange der falder fra. Jeg tror heller ikke, at jeg ville kunne holde til det som menneske – at blive afskåret fra alt.”

Hensynet til familiens ære og til familiemedlemmer generelt: Nogle af interviewpersonerne nævner hensynet til familiens ære og til familiemedlemmerne som årsag til ikke at anmelde kriminalitet i forbindelse med æresrelaterede konflikter og forbrydelser. En interviewperson fortæller f.eks. følgende om sine erfaringer:

”Jeg oplevede, at de kvinder, der tog beslutningen og kom væk [fra deres mænd/familier], bare gerne ville være fri fra det hele [...] Æresbegrebet i familien – og også for de kvinder – ligger så dybt, så de vil heller ikke anmelde og ikke krænke familiens ære endnu mere. De har allerede krænket den ved at flygte, og hvis de anmelder, krænker de den endnu mere.”

En anden interviewperson siger i forlængelse heraf:

”De [ofrene] er vokset op i et patriarkalsk og kollektivistisk familiemønster, hvor [det kan være] hele familiens ære, der er på spil. Hvis du gør noget ”forkert”, så ved du godt, at det ikke kun er dig, det går ud over, men at det også risikerer at gå ud over dine forældre og søskende, herunder muligvis også din familie i hjemlandet. Vi har haft sager, hvor vi har oplevet, at hvis en kvinde vil skilles fra en mand, skal hendes søskende gift ind i mandens familie også skilles. Fordi hele kvindens familien bliver betragtet som beskidt [...] Så der er så meget på spil for disse kvinder og piger.”

Flere interviewpersoner beskriver i lighed hermed, at et generelt hensyn til og loyalitet over for familiemedlemmer har betydning for anmeldelsestilbøjelighed i sager om æresrelaterede konflikter og forbrydelser. En interviewperson beskriver f.eks., at *”de her ofre passer så godt på deres familie og er loyale, selv om de er flygtet fra dem. Det vil de være resten af deres liv.”*

En anden interviewperson fortæller om nogle af de overvejelser, som nogle gør sig, angående deres familie i æresrelaterede konflikter:

”Især for æresrelaterede konflikter er opretholdelse af familiens ære vigtig – det kan betyde meget. Hvis man udsætter sin familie for en anmeldelse, og det er en ung person, kan der både være frygt for de repressalier, man selv bliver udsat for, men også hvilke adfærdssanktioner f.eks. ens yngre søskende, mor eller kusiner bliver udsat for, så de ikke gør det samme som en selv. Det kan også have konsekvenser i den forstand, at familien ikke længere bliver inviteret med til baglandets arrangementer og på den måde bliver udsøkket.”

En tredje interviewperson beskriver ligeledes, hvordan ofrenes kærlighed til familien er en af årsagerne til, at de ikke anmelder den kriminalitet, de har været udsat for:

”Vi oplever faktisk rigtig ofte, at offeret ikke vil anmelde sin familie. For det første elsker de som udgangspunkt altid deres mor rigtig højt og har en stor loyalitetsfølelse over for deres familiemedlemmer. De er ofte en del af et større familiesammenhold, og de ønsker ikke deres forældre eller nærmeste familie sat i fængsel.”

Frygt for repressalier, herunder frygt for personlig sikkerhed: Nogle af interviewpersonerne nævner desuden, at det sker, at ofre i sager vedrørende æresrelaterede konflikter og forbrydelser undlader at anmelde det, de har været udsat for, fordi de frygter for repressalier og i yderste konsekvens for deres egen sikkerhed.

En interviewperson siger i den forbindelse:

”Hvis man bliver fundet eller måske lokket tilbage til familien igen [...] – hvad kan man så frygte? At blive sendt på genopdragelsesrejse i hjemlandet? Eller måske et tvangsægteskab? Familien ønsker at komme af med dem, fordi de er blevet et problem. Familien viser derved over for andre, at de godt selv kan klare deres problemer, og at de tager hånd om tingene.”

Flere udtaler i forlængelse heraf, at politiet i sager vedrørende æresrelaterede konflikter og forbrydelser *”i høj grad skal hjælpe de mennesker, der kommer herind, uden at de [ofrene] nødvendigvis ønsker at medvirke til en anmeldelse. Det [at anmelde] kan være forbundet med stor fare for dem.”*

En af interviewpersonerne udtrykker det på følgende måde:

”Nogle af dem, der tager afsted fra det miljø, er rigtig bange for, hvad der skal ske dem. De siger, at de ikke vil gå og kigge dem selv over skulderen resten af livet. De har også en eller anden idé om, at hvis der er en bagdør tilbage til familien, i tilfælde af at det her [adskillelsen/flugten] nu ikke går, så er det værste, de kan gøre i verdenen at blande politiet ind i sagen. Så vil de hellere bare gå og så prøve at leve et liv uden familien, men uden at anmelde noget. Og det oplever vi i ekstrem høj grad. Vi har rigtig mange sager med både kvinder og yngre piger, som kommer til os enten via safehouses, kommuner, skoler, eller som ringer til os og siger, at de har brug for at snakke med politiet og for at komme væk fra deres familie, men de vil ikke anmelde dem.”

Der er også flere interviewpersoner, der nævner, at nogle ofre i sager om æresrelaterede konflikter og forbrydelser decideret frygter at blive slået ihjel. En interviewperson fortæller, at *”nogle gange står vi jo nærmest der, hvor det er for sent, og hvor det er vokset dem over hovedet, så de føler sig truet på livet.”*

En anden interviewperson fortæller følgende:

”Flere af dem siger også, at hvis de anmelder det til politiet, så bliver de slået ihjel. Det er deres udgangspunkt. Om det så er rigtigt eller ej, det har vi jo heldigvis ikke set ret mange beviser på. Men vi har da set nogle få sager her i Danmark, hvor man ved, at det i yderste konsekvens har kostet folk livet at gøre noget forkert ud fra familiens kontekst.”

Et stort/vidtspændende netværk: I sammenhæng med frygten for repressalier beskriver nogle interviewpersoner, at ofre i sager vedrører æresrelaterede konflikter og forbrydelser ofte ikke bare er oppe imod én person, men et stort netværk, og at det kan være en årsag til, at de undlader at anmelde kriminalitet.

En interviewperson fortæller følgende:

”Vi ser tit i de æresrelaterede konflikter, at nogle ofre har meget ekstrem frygt, netop fordi æresrelaterede sager breder sig ud over mange personer. Det er aldrig kun én person. Det kan måske godt være, at patriarken (oftest far) er den, der virkelig er voldelig, men moren er også en del af det, og ældre søskende kan være en del af det. Så har man måske også nogle onkler eller tanter eller nogle fra hjemlandet, som har indflydelse. Så de sager er meget komplekse, fordi det spreder sig ud. Du er jo bange for, hvem der opdager, at du går til politiet, fordi der bliver holdt øje med dig hele tiden – særligt kvinderne i forhold til det her med negativ social kontrol – om du er de rigtige steder på de rigtige tidspunkter, hvem du ses med.”

En anden interviewperson siger, at *”fordi netværket ofte er så stærkt, at det breder sig ud i hele Europa, er der et kæmpe pres på de her piger og drenge. Man skal gøre op med sig selv, om man er stærk nok til at bygge et nyt netværk bagefter, og om man er sikker bagefter eller kan blive fundet.”*

Lav grad af tillid til myndighederne og/eller manglende kendskab til lovgivningen: Enkelte interviewperson nævner desuden, at nogle ofre i sager, der vedrører æresrelaterede konflikter og forbrydelser, undlader at anmelde det, de har været udsat for, fordi de ikke har tillid til myndighederne, og/eller fordi de ikke kender lovgivningen og deres rettigheder.

En interviewperson fortæller eksempelvis følgende:

”En anden typisk ting, der kan have indflydelse i de her sager, er et tværkulturelt aspekt. Måske kommer nogle af de involverede parter fra et andet land eller er vokset op i et andet land, så de har svært ved at genkende systemerne [i Danmark]. Måske har man slet ikke tillid til systemerne, fordi man kommer fra krig og traumer og usikkerhed. Man er måske ikke vant til at se politiet som en myndighed, der giver sikkerhed og retfærdighed. Ellers har man måske slet ikke haft mulighed for at integrere sig og kender derfor ikke sine rettigheder, og hvordan man kan bruge dem. Så manglende viden kan være en faktor i de her sager.”

En anden interviewperson beskriver i den forbindelse, at nogle ofre hellere vil inddrage andre familier end politiet, når der er tale om æresrelaterede konflikter/forbrydelser:

”Når man bevæger sig inden for de her miljøer, så er politiet jo ikke en valgmulighed, som ligger lige for som i så mange andre tilfælde. Så det her med at se familien som en enhed, og at man klarer ting i familien, og hvis familien ikke kan nå til enighed, så inddrager man en anden familie som mægler – det der med at inddrage eksterne med blå skjorter på, som kan sætte noget i værk, det er ikke en mulighed.”

Oplevelse af skyld og skam: Enkelte interviewpersoner beskriver skam som årsag til, at ofre for voldtægt i æresrelaterede sager ikke anmelder det, de har været udsat for.

I et af interviewene taler to interviewpersoner om netop dette:

Interviewperson 1: *”For æresrelaterede sager, hvor det i forvejen måske er uacceptabelt at have ikke-ægteskabeligt samleje, men man så alligevel har været udsat for et overgreb, tør man så sige det? Hvad er konsekvenserne?”*

Interviewperson 2: *”Man bliver måske udskammet for at være uren.”*

Balvig, Flemming (1978): Angst for kriminalitet. Lov-og-orden tendenser i en dansk provinsby. København: Gyldendal.

Balvig, Flemming (1995): Ungdom oplever mere vold! En oversigt over danske voldsofferundersøgelser 1970-94. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Balvig, Flemming og Holmberg, Lars (2021): Hvad er der dog sket med børns og unges risikoadfærd? København: AFFORD.

Ejrnæs, Anders, Scherg, Rune H., Cold, Adam og Staunstrup, Jan K. (2021): Natteliv og Vold. Institut for Statskundskab og Erhverv, Roskilde Universitet.

Gerell, Manne, Kardell, Johan og Kindgren, Johanna (2020): Minor covid-19 association with crime in Sweden. *Crime Science*, 9(1).

Kruize, Peter og Kyvsgaard, Britta (2021): Effekter af COVID-19 pandemien på indbrud i privat beboelse. København: Det Kriminalpræventive Råd

Kyvsgaard, Britta (2015): "Jo større jo bedre?" i Kyvsgaard et al. (red): Kriminalistiske Pejlinger - Festskrift til Flemming Balvig. København: Jurist- og økonomforbundets forlag.

Kyvsgaard, Britta (2018): Ny undersøgelse af ofres oplevelser ved anmeldelse af seksuelle overgreb til politiet. København: Justitsministeriet.

Mannov, Jonas, Østergård, Christian og Minke, Linda Kjær (2020): Kriminalitetsudviklingen i Danmark under Covid-19 pandemien. København: Det Kriminalpræventive Råd.

Pedersen, Anne-Julie Boesen, Okholm, Mikkel Møller og Balvig, Flemming (2021): Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2020. Justitsministeriet, Københavns Universitet, Det Kriminalpræventive Råd og Rigspolitiet.

Pedersen, Maria Libak, Okholm, Mikkel Møller og Balvig, Flemming (2022): Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2021. Hovedtal. Justitsministeriet, Københavns Universitet, Det Kriminalpræventive Råd og Rigspolitiet.

Regeringen (2016): Forebyggelse af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. National handlingsplan. København: Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Bilagstabel 1

Omfang og fordeling af årsager for besvarelser angående årsager til ikke at anmelde vold mod unge, 2019-2021.

Årsag	Antal	Andel af besvarelser
Ikke alvorligt nok	23	18 %
Ikke vigtigt/irrelevant/ingen grund til det	20	15 %
Intet overskud/var for besværligt	4	3 %
Anmeldelse fører ikke til noget	24	19 %
Nytter ikke	2	1 %
Politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget	14	11 %
Myndigheder/samfundet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, myndigheder/samfundet kan/vil gøre noget	1	1 %
Manglende beviser	8	6 %
Usikkerhed om hændelsens ulovlighed	0	0 %
Håndterede hændelsen selv/på anden vis	9	7 %
Politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte	3	2 %
Ønsker at glemme hændelsen	2	2 %
Privat anliggende	0	0 %
Del af arbejdet	1	1 %
Gerningsperson: Hensyn og intention	4	3 %
Hensyn til børn	0	0 %
Skyld og skam	0	0 %
Oplevelse af skyld	0	0 %
Skam	0	0 %
Frygt for konsekvenser	5	4 %
Trusler og frygt for repressalier	4	3 %
Nervøs for konsekvenser	2	1 %
Anden grund	12	9 %
Mangelfuld besvarelse	16	12 %
Ved ikke	4	3 %
Ønsker ikke at svare	11	8 %
I alt	139	-

N (antal besvarelser, vægtet) = 131. Bemærk, at sum ikke stemmer i alle tilfælde pga. vægtede besvarelser, jf. afsnit 2.2

Bilagstabel 2

Omfang og fordeling af årsager for besvarelser angående årsager til ikke at anmelde psykisk vold begået af partner, 1. april 2020 til 31. december 2021.

Årsag	Antal	Andel af besvarelser
Ikke alvorligt nok	19	6 %
Ikke vigtigt/irrelevant/ingen grund til det	14	4 %
Intet overskud/var for besværligt	5	2 %
Anmeldelse fører ikke til noget	64	20 %
Nytter ikke	14	4 %
Politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget	25	8 %
Myndigheder/samfundet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, myndigheder/samfundet kan/vil gøre noget	8	2 %
Manglende beviser	17	5 %
Usikkerhed om hændelsens ulovlighed	44	14 %
Håndterede hændelsen selv/på anden vis	45	14 %
Politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte	0	0 %
Ønsker at glemme hændelsen	1	0 %
Privat anliggende	11	3 %
Del af arbejdet	0	0 %
Gerningsperson: Hensyn og intention	14	4 %
Hensyn til børn	13	4 %
Skyld og skam	9	3 %
Oplevelse af skyld	4	1 %
Skam	5	1 %
Frygt for konsekvenser	19	6 %
Trusler og frygt for repressalier	3	1 %
Nervøs for konsekvenser	16	5 %
Anden grund	20	6 %
Mangelfuld besvarelse	20	6 %
Ved ikke	13	4 %
Ønsker ikke at svare	42	13 %
I alt	354	-

N (antal besvarelser, vægtet) = 322

Bilagstabel 3

Omfang og fordeling af årsager for besvarelser angående årsager til ikke at anmelde psykisk vold mod unge (16-24-årige), 1. april 2020 til 31. december 2021.

Årsag	Antal	Andel af besvarelser
Ikke alvorligt nok	18	13 %
Ikke vigtigt/irrelevant/ingen grund til det	10	7 %
Intet overskud/var for besværligt	4	3 %
Anmeldelse fører ikke til noget	30	20 %
Nytter ikke	5	3 %
Politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget	13	9 %
Myndigheder/samfundet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, myndigheder/samfundet kan/vil gøre noget	1	1 %
Manglende beviser	10	7 %
Usikkerhed om hændelsens ulovlighed	19	13 %
Håndterede hændelsen selv/på anden vis	17	12 %
Politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte	0	0 %
Ønsker at glemme hændelsen	0	0 %
Privat anliggende	5	3 %
Del af arbejdet	0	0 %
Gerningsperson: Hensyn og intention	6	4 %
Hensyn til børn	0	0 %
Skyld og skam	3	2 %
Oplevelse af skyld	2	1 %
Skam	1	1 %
Frygt for konsekvenser	7	5 %
Trusler og frygt for repressalier	0	0 %
Nervøs for konsekvenser	7	5 %
Anden grund	13	9 %
Mangelfuld besvarelse	5	4 %
Ved ikke	6	4 %
Ønsker ikke at svare	16	11 %
I alt	159	-

N (antal besvarelser, vægtet) = 145

Bilagstabel 4

Omfang og fordeling af årsager for besvarelser angående årsager til ikke at anmelde voldtægt begået af partner, 2019-2021.

Årsag	Antal	Andel af besvarelser
Ikke alvorligt nok	2	1 %
Ikke vigtigt/irrelevant/ingen grund til det	3	2 %
Intet overskud/var for besværligt	8	5 %
Anmeldelse fører ikke til noget	25	16 %
Nytter ikke	4	2 %
Politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget	4	3 %
Myndigheder/samfundet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, myndigheder/ samfundet kan/vil gøre noget	7	5 %
Manglende beviser	10	6 %
Usikkerhed om hændelsens ulovlighed	27	17 %
Håndterede hændelsen selv/på anden vis	12	8 %
Politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte	0	0 %
Ønsker at glemme hændelsen	8	5 %
Privat anliggende	3	2 %
Del af arbejdet	0	0 %
Gerningsperson: Hensyn og intention	13	8 %
Hensyn til børn	1	0 %
Skyld og skam	13	8 %
Oplevelse af skyld	5	3 %
Skam	8	5 %
Frygt for konsekvenser	25	16 %
Trusler og frygt for repressalier	9	6 %
Nervøs for konsekvenser	16	10 %
Forsøg på voldtægt mv.	1	1 %
Anden grund	16	10 %
Mangelfuld besvarelse	10	6 %
Ved ikke	3	2 %
Ønsker ikke at svare	13	9 %
I alt	181	-

N (antal besvarelser, vægtet) = 155

Bilagstabel 5

Omfang og fordeling af årsager for besvarelser angående årsager til ikke at anmelde voldtægt mod unge (16-24-årige), 2019-2021.

Årsag	Antal	Andel af besvarelser
Ikke alvorligt nok	10	4%
Ikke vigtigt/irrelevant/ingen grund til det	9	3%
Intet overskud/var for besværligt	7	3%
Anmeldelse fører ikke til noget	75	30%
Nytter ikke	6	2%
Politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget	19	7%
Myndigheder/samfundet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, myndigheder/samfundet kan/vil gøre noget	21	8%
Manglende beviser	30	12%
Usikkerhed om hændelsens ulovlighed	29	11%
Håndterede hændelsen selv/på anden vis	15	6%
Politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte	1	0%
Ønsker at glemme hændelsen	7	3%
Privat anliggende	1	0%
Del af arbejdet	0	0%
Gerningsperson: Hensyn og intention	19	7%
Hensyn til børn	0	0%
Skyld og skam	27	11%
Oplevelse af skyld	14	6%
Skam	13	5%
Frygt for konsekvenser	40	16%
Trusler og frygt for repressalier	12	5%
Nervøs for konsekvenser	28	11%
Forsøg på voldtægt mv.	11	4%
Anden grund	20	8%
<i>Mangelfuld besvarelse</i>	12	5%
<i>Ved ikke</i>	8	3%
<i>Ønsker ikke at svare</i>	24	10%
I alt	315	-

N (antal besvarelser, vægtet) = 256

Bilagstabel 6

Omfang og fordeling af årsager for besvarelser angående årsager til ikke at anmelde seksuelle krænkelser mod unge (16-24-årige), 2019-2021.

Årsag	Antal	Andel af besvarelser
Ikke alvorligt nok	46	23%
Ikke vigtigt/irrelevant/ingen grund til det	11	6%
Intet overskud/var for besværligt	2	1%
Anmeldelse fører ikke til noget	47	24%
Nytter ikke	6	3%
Politiet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, politiet kan/vil gøre noget	20	10%
Myndigheder/samfundet kan/vil ikke gøre noget, eller offer tror ikke, myndigheder/samfundet kan/vil gøre noget	9	4%
Manglende beviser	13	6%
Usikkerhed om hændelsens ulovlighed	10	5%
Håndterede hændelsen selv/på anden vis	19	9%
Politiet har fået kendskab til det på anden vis/andre anmeldte	0	0%
Ønsker at glemme hændelsen	2	1%
Privat anliggende	0	0%
Del af arbejdet	0	0%
Gerningsperson: Hensyn og intention	6	3%
Hensyn til børn	0	0%
Skyld og skam	9	5%
Oplevelse af skyld	7	3%
Skam	2	1%
Frygt for konsekvenser	12	6%
Trusler og frygt for repressalier	3	1%
Nervøs for konsekvenser	9	5%
Anden grund	20	10%
Mangelfuld besvarelse	6	3%
Ved ikke	11	6%
Ønsker ikke at svare	18	9%
I alt	218	-

N (antal besvarelser, vægtet) = 198

Anmeldelsestilbøjelighed i sager om vold og seksualforbrydelser
En undersøgelse af omfanget af og årsager til at borgere undlader at anmelde kriminalitet

Forfatter

Signe Bechmann Hansen
Maria Libak Pedersen

Dato

August 2022

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Telefon

72 26 84 00

Email

jm@jm.dk

ISBN

978-87-93469-90-7